

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CERCETARE-PROIECTARE

**SCURTAREA
TERMENELOR
DE ASIMILARE
A PRODUSELOR
NOI**

Realizarea ritmică a planului de investiții

**Metodologia de calcul a producției nete
în agricultură**

ROMÂNIA — PARTICIPANTĂ ACTIVĂ LA DIVIZIUNEA INTERNAȚIONALĂ A MUNCII

● Volumul comerțului exterior era la 1 ianuarie 1977 de 22 de ori mai mare față de 1950.

● Ritmul mediu anual de creștere a comerțului exterior al României (15%) este superior celui pe ansamblul comerțului internațional (10%).

● Ponderea mașinilor, produselor chimice și bunurilor de consum industriale în volumul total al exporturilor a crescut de la 7,2% în 1950, la peste 50% la 1 ianuarie 1977.

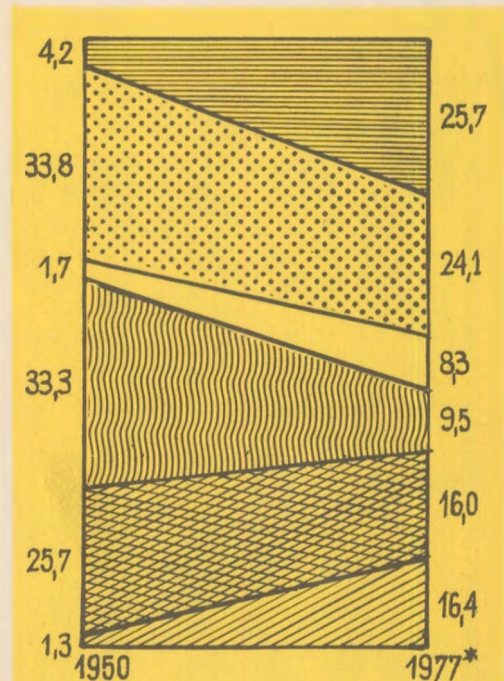
● Corespunzător politicii externe de solidaritate activă cu țările în curs de dezvoltare, ponderea acestor țări în comerțul exterior al României a crescut de la 9,7% în 1970 la 21% în prezent, urmind să ajungă la circa 25% în 1980.

● România participă anual, cu pavilioane oficiale, la circa 40 de târguri și expoziții internaționale.

Extinderea relațiilor economice internaționale ale României

Modificarea structurii exporturilor

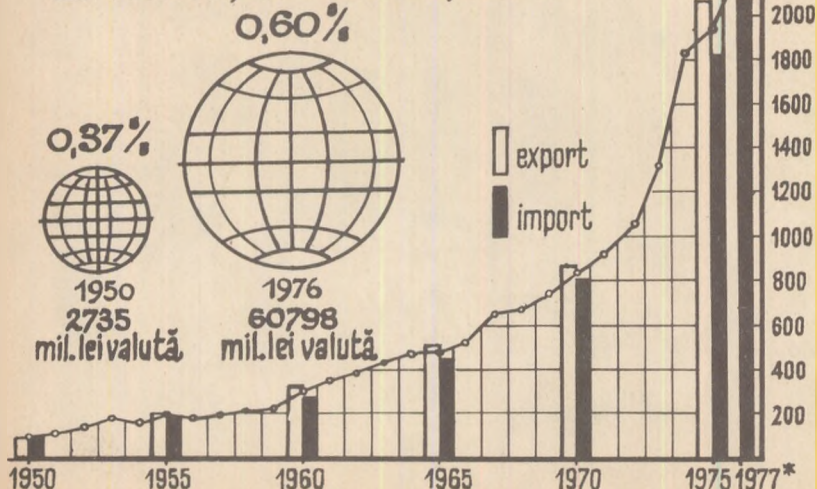

- Mașini și echipamente
- Combustibili, materii prime minerale
- Produse chimice
- Materii prime nealimentare și materiale de construcții
- Materii prime și produse alimentare
- Mărfuri industriale de consum

*) 1 ianuarie

Dinamica volumului comerțului exterior al României în anii socialismului

Ponderea României
în comerțul internațional

ACCELERAREA RITMULUI LUCRĂRIILOR PE ȘANTIERELE DE CONSTRUCȚII

ÎNTRECEREA socialistă pentru realizarea și depășirea planului de investiții pe acest an mobilizează amplele energii creatoare ale oamenilor muncii de pe toate șantierele țării. Intensificarea ritmului lucrărilor de construcții, grăbirea montării utilajelor tehnologice constituie în continuare prioritați

de necontestat în dezvoltarea economico-socială mai accelerată a întregii țări.

Din preocupările constructorilor, prezentăm activitatea desfășurată pentru îndeplinirea planului de construcții-montaj pe semestrul I 1978 în cadrul Trustului de montaj utilaj chimic București.

Planul : dinamică viguroasă. Dar realizările ?

NIVELUL planului de construcții-montaj pe 1978 înregistrează o creștere însemnată (86%) față de 1977. Realizările obținute în primul semestru a.c. prezintă, la rîndul lor, o creștere mare, de 37%, față de perioada similară a anului precedent. Totuși, pe total trust, planul de montaj pe primele 6 luni nu s-a realizat decît în proporție de 77,8% (tabelul).

Din totalul de 102 obiective care trebuiau puse în funcțiune în perioada analizată, 10 au fost realizate în devans (instalațiile de dibutox și aretît de la Combinatul

chimic Făgăraș, capacitatea de guaron — 600 mii t/an de la Combinatul petrochimic Pitești etc.), 25 la termen, 67 rămînînd restante. Rămînerile în urmă se datoresc unui complex de cauze subiective și obiective, asupra cărora ne vom opri în continuare.

Utilizarea parcului din dotare, între prevederi și realizări

UTILAJELE existente au fost folosite cu un coeficient de schimb (1,2) sub cel planificat (1,8) — în special macaralele în transportul și manipularea utilajelor. Cauza principală constă în neîndeplinirea programului de recrutare a forței

de muncă și a celui de perfecționare a pregătirii profesionale.

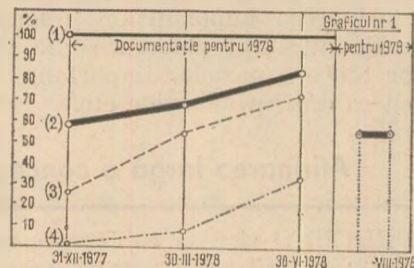
Alături de sporirea contribuției personalului existent pentru recuperarea restanțelor se cere intervenit mai operativ și eficient pentru asigurarea forței de muncă în numărul și calificarea necesară, acțiune care solicită o colaborare mai activă între conducerea trustului, minister și organele locale competente.

Evoluții și implicații ale asigurării cu documentație

PUNERILE în funcțiune la termen sînt condiționate de asigurarea din vreme, în anul anterior celui de plan, a documentației de execuție. S-au încadrat în această cerință, în general, întreprinderile de îngrășăminte chimice (vezi poziția nr. 1 din grafic). Din păcate, însă,

Realizarea principalilor indicatori în activitatea de montaj (în semestrul I a.c.)

Plan 1978/ realizări 1977	Realizări/ plan sem. I.	Nr. obiective de pus în funcțiune — 102	
		Realizări	Restanțe
186%	77,8%	în devans 10	la termen 25
			67
	Realizat/ plan	Dotare cu utilaje din fonduri proprii	Realizat/ plan
Productivitatea muncii	100,1%	Nr. mediu scriptic de personal muncitor	93 %
Cheltuieli de producție	99,6%		79 %
Beneficii	107,0%	Fronturi de lucru	neasigurate 71 mil. lei
Utilizarea forței de muncă		Utilizarea parcului de utilaje din dotare	
— Indicele de utilizare a timpului de muncă	96 %	— Coeficientul de schimburi :	
— Realizarea indicelui de utilizare planificat	103,0%	— planificat	1,8
— Productivitatea medie pe lucrător (mii lei) :		— realizat	1,2
— plan	144	— Producția obținută pe 1 mil. lei utilaje din dotare :	
— real.	152	— prevăzut (mil. lei)	4,8
— Gradul de îndeplinire a normelor de muncă	114 %	— realizat (mil. lei)	3,4

marea majoritate a beneficiarilor care sînt din industria chimică au rămas restanțieri. Ca urmare, media asigurării documentației pe total trust a evoluat necorespunzător (vezi curba nr. 2), determinînd însemnate rămîneri în urmă în punerile în funcțiune. La unele obiective predarea documentației

Gh. DRAGHICI

(Continuare în pag. 6)

EXIGENȚE ALE CINCINALULUI REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

În relația cercetare-producție

TERMENE CÎT MAI SCURTE DE ASIMILARE A NOILOR PRODUSE

ÎN CONCORDANȚĂ cu cerințele actualei etape de dezvoltare a economiei naționale, în condițiile înaltei exigențe privind trecerea la o nouă calitate a întregii activități productive, afirmarea puternică a creativității maselor de oameni ai muncii constituie o cerință esențială în obținerea de noi realizări în conceperea și executarea de produse cu performanțe ridicate, competitive pe piețele externe.

Unul din domeniile în care inteligența tehnică românească a găsit un teren propice de manifestare îl constituie **construcția de mașini-unelte**. Dacă nu cu mulți ani în urmă țara noastră era tributară importului pentru o serie de tipuri de mașini-unelte, în prezent România nu numai că își satisface majoritatea cerințelor prin forțe proprii, dar este prezentă și la export cu o gamă variată de astfel de produse, având caracteristici tehnico-funcționale comparabile cu ale firmelor străine de renume în acest domeniu. În cincinalul 1976—1980 producția de mașini-unelte va fi de circa 3 ori mai mare decât în perioada 1970—1975, fapt ce va face ca România să se numere printre primele 13 țări producătoare de mașini-unelte din lume.

Activitatea*) în cincinalul revoluției tehnico-științifice în acest important sector este orientată în următoarele direcții principale: diversificarea gamei de mașini-unelte cu comandă program numerică, punându-se accent deosebit pe dezvoltarea și asimilarea centrelor de prelucrare; intensificarea activității de elaborare a mașinilor-unelte specifice, agregate și linii de transfer în vederea satisfacerii necesarului pentru noile obiective de investiții; cercetarea și proiectarea de mașini-unelte grele; dezvoltarea de manipolatoare și roboți mecanici, care să permită automatizarea proceselor de producție și crearea unor sisteme flexibile de mașini-unelte; extinderea tipizării în execuția mașinilor-unelte în vederea scurtării ciclului de proiectare și execuție; proiectarea de elemente de completare pentru reducerea importurilor (elemente hidraulice, organe de mașini); elaborarea de tehnologii de control și încercare a pieselor importante în vederea îmbunătățirii calității produselor etc.

Afirmarea largă a concepției proprii

PRINTR-O strînsă colaborare cu întreprinderile, în sensul orientării activității de cercetare spre rezolvarea concretă a problemelor ridicate de construcția unor mașini-unelte originale, s-a asigurat sporirea continuă a producției, reducerea efortului valutar. **În anul 1977 producția mașinilor-unelte de concepție proprie s-a dublat față de 1975**, urmînd ca la sfîrșitul actualului cincinal creșterea să fie de peste 2,5 ori.

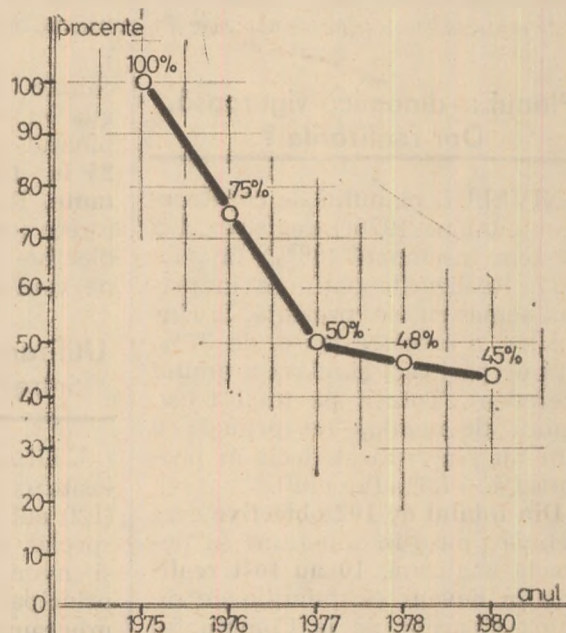
Pentru valorificarea rapidă a rezultatelor cercetării și scurtarea ciclului cercetare-proiectare-fabricație, institutul de specialitate și-a organizat o **bază de execuție a prototipurilor și de microproducție**. În asemenea condiții modelele experimentale sau prototipurile

*) Coordonarea întregii activități de concepție, proiectare și execuție a prototipurilor de mașini-unelte pe întreaga țară revine Institutului de cercetare și proiectare mașini-unelte și agregate București.

se execută și se încearcă cu mijloacele din dotarea proprie. Prin aceasta se verifică în mod operativ soluțiile preconizate, ceea ce permite, așa cum rezultă din graficul nr. 1, reducerea substanțială în întreprinderi a perioadei de asimilare (cu 50% în 1977 față de 1975). Tot în scopul reducerii ciclului proiectare-cercetare-

Graficul nr. 1

Reducerea perioadei de asimilare a mașinilor-unelte universale față de 1975

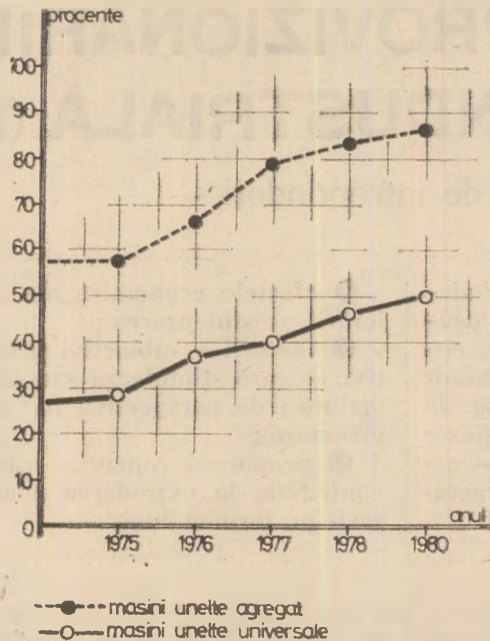
execuție s-a luat măsura **extinderii gamei de elemente tipizate pentru mașini-unelte universale, agregate și linii automate**. Perioada de proiectare a unui produs nou se reduce în cincinalul actual, față de 1975, cu aproape 55% prin utilizarea elementelor tipizate într-o pondere de pînă la 80% în 1977 pentru mașini-unelte agregate și 40% pentru mașini-unelte universale (graficul nr. 2).

Începînd cu anul 1976 s-a extins tipizarea **elementelor de bază pentru mașinile agregate** (mașini cu tambur indexat, mașini cu unități mici ca putere și gabarit, mașini de frezat piese prismatice, mașini de găurit și filetat cu unități cu capete revolver etc.). Această gamă de elemente și mașini de bază tipizate vine în sprijinul reducerii substanțiale a ciclului de execuție prin realizarea lor de către întreprinderi specializate (I.M.A.M.U.S. Iași, „Înfrățirea“ — Oradea, Întreprinderea mecanică Suceava etc.). În acest fel, principala unitate furnizoare de mașini-unelte (I.M.U.A. București), încorporînd în produsele sale elementele tipizate executate de către unitățile amintite, reușește să scurteze ciclul de producție al mașinilor cu circa 20%.

Ținînd seama de unele necesități ale economiei naționale, în cadrul institutului s-a organizat ca microproducție, începînd cu anul 1977, asimilarea și producerea unor elemente și subansamble de mașini-unelte de înaltă tehnicitate, care pînă de curînd se importau (șuruburi cu bile, cuplaje cu dantură frontală, dispo-

zitive de copiat, săni hidraulice etc.). Aceasta facilitează (până la momentul intrării în funcțiune a unor întreprinderi specializate în asemenea produse) asigurarea necesităților unităților producătoare de mașini-unelte și, totodată, și a acelor care își dezvoltă acțiunea de autoutilare. Concomitent, institutul acordă asis-

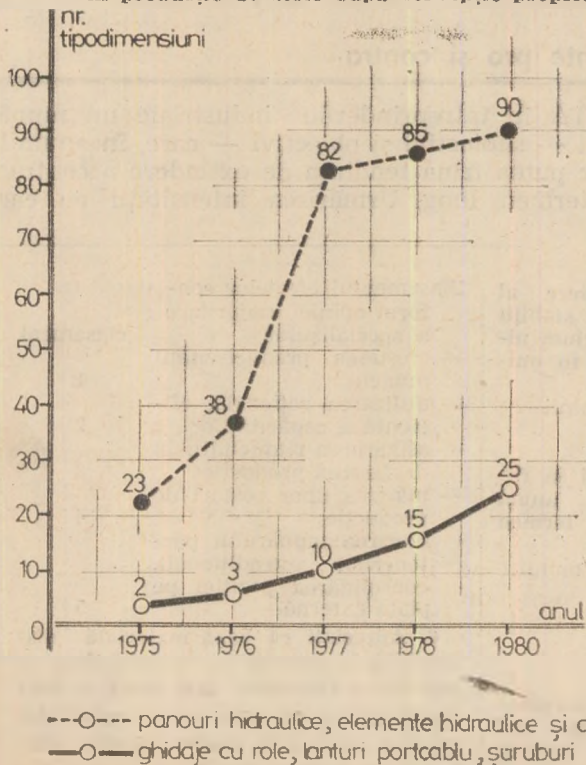
Graficul nr. 2
Evoluția utilizării elementelor și subsansamblelor tipizate și unificate în proiectarea mașinilor-unelte

tență tehnică necesară execuției acelor prototipuri care se realizează direct la întreprinderile constructoare, asistență care se efectuează până la punerea lor în fabricație de serie.

Creșterea gradului de integrare în fabricația de mașini-unelte a fost posibilă ca urmare a acțiunilor susținute de asimilare a elementelor de completare

Graficul nr. 3
Numărul de tipodimensiuni de elemente de completare asimilate în producție de serie după concepție proprie

după concepție proprie, a căror evoluție este redată în

Un aport deosebit la reducerea importului de utilaje pentru dotarea noilor obiective de investiții s-a obținut prin **extinderea proiectării mașinilor agregat și liniilor de transfer pentru întreprinderile cu fabricație de serie**. Astfel, la Întreprinderea de autocamioane Brașov funcționează, cu rezultate foarte bune, trei linii de transfer executate după concepția institutului, linii care se situează la nivelul celor mai înalte performanțe realizate pe plan mondial pentru prelucrarea blocului cilindrilor și chiulasei necesare motoarelor de automobile. Alături de acestea se înscriu liniile și mașinile-unelte agregat proiectate pentru Întreprinderea de piese auto Sibiu, Întreprinderea de autoturisme Pitești, Fabrica de armături Zalău, Întreprinderea de mecanică fină Sinaia, întreprinderea „23 August” București etc.

Tot în sprijinul reducerii ciclului cercetare-produție, precum și al creșterii eficienței economice în întreprinderi, institutul contribuie la promovarea de tehnologii noi, de înaltă productivitate. Numai în 1977 au fost elaborate tehnologii noi pentru prelucrarea a 70 de piese, proiectându-se, în același timp, și mașinile speciale necesare materializării acestora, iar pentru 1978 se estimează realizarea a 144 proiecte de execuție pentru mașini-unelte agregat. Prin trecerea, de pildă, de la utilizarea structurilor turnate la structurile sudate, în construcția unor mașini-unelte s-a ajuns la reducerea greutateii cu 15 tone/bucată la mașina de alezat și frezat tip AFP-180, cu 0,8 tone/bucată la mașina de alezat și frezat cu portal tip FLP-1000, cu 0,53 tone/bucată la strungul Carusel cu comandă numerică de conturare tip SC 1600 NCC etc. concomitent cu creșterea cu 15—20% a productivității muncii. De asemenea, prin diferite soluții constructive s-a redus consumul de metal cu circa 3 tone/buc. la mașinile de prelucrat carcase de motoare electrice, care au înlocuit efectuarea acestor prelucrări pe linii automate echipate cu unități de lucru cu antarxe reglabile de gabarite și greutate mari.

În perspectivă — însușirea de produse complexe, cu un înalt grad de automatizare

ÎN PLANURILE DE PERSPECTIVĂ întocmite, ca urmare a indicațiilor date de conducerea partidului, au fost prevăzute, în special, acele teme și produse care interesează în mod direct economia națională și, îndeosebi, întreprinderile constructoare de mașini, menite să contribuie nemijlocit la realizarea unei game cât mai largi de produse competitive. De asemenea, pentru perioada imediat următoare, cât și în perspectivă, s-a prevăzut proiectarea și executarea unor sisteme de mașini care vor fi echipate cu roboți și manipolatoare în scopul automatizării proceselor de fabricație în flux continuu.

Pentru îndeplinirea sarcinilor cu privire la întărirea răspunderii în cercetare și inginerie tehnologică, s-au luat măsuri ca, la întocmirea fișelor tehnico-economice de asimilare a produselor prevăzute în plan, să se specifice caracteristicile tehnice, comparativ cu alte produse, astfel ca unitățile economice care concurează la realizarea produselor să-și poată estima efectele economice.

În vederea utilizării cu eficiență sporită a mașini-

Aurel SANDU

director al Institutului de cercetare și proiectare mașini-unelte și agregate București

(Continuare în pag. 21)

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

● ANCHETA „R.E.”

FUNCȚIONALITATEA APROVIZIONĂRII ÎN ÎNTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ (II)

— opinii ale specialiștilor din 31 de întreprinderi —

Dacă în prima parte a anchetei (vezi „R.E.” nr. 30/1978) obiectul analizei l-a constituit elaborarea necesarului de aprovizionat, de această dată atenția se va concentra asupra unei alte probleme-cheie pentru perfecționarea mecanismului aprovizionării: **CONTRACTELE DE LUNGĂ DURATĂ.**

Data fiind importanța extinderii lor pentru buna desfășurare a procesului productiv, comentariul pe marginea opiniilor specialiștilor care au participat la anchetă urmărește să evidențieze:

● ritmurile de creștere — actuale și dezirabile — ale contractării pe termen lung ;

● efectele economice ale accelerării acestui proces ;

● factorii — subiectivi și obiectivi — care stimulează sau inhibă viziunea de perspectivă în aprovizionare ;

● propuneri concrete care să contribuie la extinderea contractării pe termen lung

Dimensiunea și eficiența contractării pe termen lung

PONDEREA contractelor pe termen lung în totalul contractelor încheiate pentru anul 1978 a fost, în majoritatea întreprinderilor participante la anchetă, de 22%, iar în altele mai scăzută. În următorii ani ai actualului cincinal se înregistrează o creștere evidentă a dimensiunilor acțiunii de contractare pe termen lung, într-un ritm mediu anual de circa 7% (conform răspunsurilor la întrebările nr. 1 și 2 din chestionar).

Cu toate rezervele impuse de gradul de reprezentativitate al eșantionului anchetei, se poate aprecia că acțiunea de contractare pe termen lung este, în multe unități economice, departe de a-și fi epuizat resursele de creștere. Această afirmație își găsește argumente și în răspunsurile primite la întrebările nr. 3 și 4. Circa 74% din totalul specialiștilor apreciază că ponderea din 1978 și ritmul mediu anual de creștere al contractării pe termen lung stabilit în unitatea lor pen-

tru următorii ani nu reprezintă nivelul maxim ce poate fi atins. Ei consideră că acest spor mediu anual ar trebui să se înscrie, în perioada care urmează, într-un interval de creștere situat între 18 și 20 de procente (conform răspunsurilor la întrebările nr. 3 și 4).

Extinderea în ritm mai accelerat ca pînă în prezent a contractării pe termen lung nu reprezintă numai o sarcină de mare responsabilitate în unitățile economice. Ea aduce **avantaje economice considerabile** în procesul fabricării și desfacerii produselor (vezi răspunsurile primite la întrebarea nr. 5).

Argumente pro și contra

EXISTĂ în întreprinderile industriale un număr de factori — subiectivi și obiectivi — care, în anumite cazuri, ar putea frîna tendința de extindere a contractării pe termen lung. Urmărirea intensității cu care

1. Care este, în unitatea dv., ponderea contractelor pe termen lung în totalul contractelor încheiate pentru anul 1978 ?

pondere	% din total opinii
22,0	51,6
26,4	35,5
11,1	12,9

2. În ce ritm mediu anual va crește, în întreprinderea dv., în următorii ani, contractarea pe termen lung ?

ritm în 1979	% din total opinii
(%)	opinii
6	61,3
4	29,1
3	9,6

ritm în 1980	% din total opinii
(%)	opinii
8	51,6
6	25,8
4	22,6

3. Considerați că ponderea din 1978

și ritmul mediu anual de creștere al contractării pe termen lung stabilit pentru următorii doi ani reprezintă nivelul maxim ce poate fi atins în unitatea dv. ?

răspuns	% din total opinii
nu	74,2
da	25,8

4. Care apreciați că ar trebui să fie, în următorii ani, ritmul mediu anual de creștere al contractării pe termen lung ?

ritm estimat	% din total opinii
(%)	opinii
20	35,5
18	29,1
16	9,6
10	25,8

5. Care ar fi cele mai importante efecte economice ale extinderii mai accelerate a contractelor pe termen lung în întreprinderea dv. ?

Clasamentul efectelor conform opiniei majoritare a specialiștilor clasament

— creșterea productivității muncii	1
— utilizarea rațională, eficientă a capacităților	2
— asigurarea ritmicității în desfășurarea producției	3
— mărirea unor costuri de producție	4
— sporirea numărului partenerilor tradiționali, consolidarea poziției pe piața externă	5

6. Apreciați că baza materială disponibilă în prezent în întreprindere ar permite o extindere mai largă — față de nivelurile stabilite — a aprovizionării și desfacerii producției prin contracte pe termen lung ?

ei acționează în întreprinderile analizate a pus în evidență aspecte interesante.

Din răspunsurile primite de la marea majoritate a specialiștilor la întrebarea nr. 6 reiese că, în unitățile industriale, potențialul material și uman disponibil este pe deplin capabil să facă față exigențelor unor livrări ritmice, de produse de calitate, pe o perioadă îndelungată. **Baza materială disponibilă existentă în prezent în întreprinderi ar permite o extindere mai largă a aprovizionării și desfacerii producției prin contracte pe termen lung.**

Specificul și tipul producției nu constituie, în cele mai multe cazuri, un obstacol în calea creșterii accelerate a contractărilor pe termen lung. „Deloc” sau „în mică măsură”, afirmă un număr de 23 specialiști la întrebarea nr. 7. Cele 8 opinii care consideră tipul producției o problemă se referă la fabricația de utilaje tehnologice, cu caracter de serie mică. Desigur, în acest caz există o serie de dificultăți obiective — nu întotdeauna de nedepășit — de care trebuie ținut seama. Totuși, după părerea noastră, obiectivitatea unui asemenea obstacol se cere cât mai temeinic examinată. Pentru că rezultatele bune obținute în întreprinderi cu profil de producție similar demonstrează că uneori, în spatele unor asemenea „cauze obiective”, se ascunde lipsa de preocupare, evitarea eforturilor cerute de sporirea perspectivei în aprovizionare.

Opiniile sînt împărțite și mai greu de departajat în ce privește accesul întreprinderilor la instrumentarul de marketing și prognoză care trebuie să stea la baza extinderii contractării pe termen lung (conform răspunsurilor primite la întrebarea nr. 8). Merită reținut faptul că, acolo unde există asigurate condiții pentru o contractare de lungă durată numai la unele grupe de produse se cere acționat energic pentru ca în centrul industrial să se desfășoare o activitate mai complexă de prognoză și marketing care să includă și celelalte sortimente. Îndeplinirea cu mai multă eficiență a rolului centralelor industriale și mai ales al întreprinderilor de comerț exterior în domeniul amintit trebuie să permită o amplificare a informațiilor disponibile care să faciliteze contractarea pe termen lung la un număr cât mai mare de grupe de produse.

De la probleme, la propuneri concrete de soluționare

ANCHETA NOASTRĂ a identificat, în întreprinderile analizate o situație paradoxală. Specialiștii apreciază că, în unitățile lor, baza materială existentă, spe-

cificul producției și interesul partenerilor de aprovizionare și desfacere sînt favorabile unei extinderi mai largi a contractării pe termen lung. Totodată ei sînt convingeți că înfăptuirea acestui proces pe scară largă ar avea, în unitățile respective, efecte economice favorabile importante. Și totuși, amploarea contractării pe termen lung se menține încă la un nivel relativ scăzut. De ce ?

Așa cum reiese din răspunsurile primite la întrebarea nr. 10, principalele cauze sînt :

● **faptul că unii beneficiari nu cunosc cu exactitate prevederile concrete ale planului propriu de producție și de investiții într-o perspectivă mai largă.** Ca urmare, în aceste cazuri, ei nu pot asigura furnizorilor documentația de execuție care să stea la baza încheierii unor contracte de lungă durată. Exemplele le constituie unii beneficiari de utilaj tehnologic din industria chimică, metalurgică, a materialelor de construcții etc.

După părerea noastră înlăturarea unui asemenea neajuns stă, în foarte multe cazuri, la îndemîna beneficiarilor. Pentru aceasta ei trebuie să dezvolte mult mai serios ca pînă în prezent preocupările lor în domeniul prognozei și marketingului, să pregătească din timp investiția și să organizeze munca pe baze riguros științifice ;

● **efortul suplimentar cerut de contractarea în sistemul de lungă durată.** Este adevărat că el apare nu numai în faza inițială ci și anual pentru actualizarea contractelor pe termen lung, stabilite după prevederile din cincinal. Modificările se fac conform planurilor anuale, actualizate în funcție de anumite schimbări apărute pe parcurs (restanțe în punerea la termen în funcțiune a unor investiții, apariția, în unele cazuri, la date diferite de cele inițial prevăzute a unor noi furnizori sau consumatori etc.). Efectuarea lor implică, evident, anumite cheltuieli suplimentare mai ales în cazul produselor cu mai mulți furnizori (costuri cu reoptimizarea transporturilor).

Aceste aspecte se întîlnesc desigur în practică. Totuși, după părerea noastră nu cuantumul, ca atare, al acestor costuri reprezintă un obstacol principal în calea lărgirii contractării pe termen lung. Blocaje mult mai serioase sînt generate de faptul că, în unele întreprinderi, nu s-au depus toate eforturile pentru efectuarea unor analize complexe de eficiență, care să convingă factorii de decizie că, în realitate, eventualele cheltuieli suplimentare sînt cu mult depășite de eficiența unor contracte cu o perspectivă mai largă.

*) Ancheta a fost realizată de un colectiv format din Bogdan PĂDURE, de la „Revista economică”, dr. Petre FOTARIU și Alexandru BLAGA din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini.

răspuns	% din total opinii
da	84,1
nu	15,9

7. Specificul și tipul producției din unitatea dv. constituie o dificultate în calea creșterii mai accelerate a contractărilor pe termen lung ?

răspuns	număr de opinii
în mică măsură	10
în mare măsură	8
deloc	13

8. Instrumentarul de prognoză și marketing la care aveți acces în cadrul centralei industriale permite o dezvoltare a acestui fel de contractare la întregul producție a întreprinderii ?

răspuns	% din total opinii
— numai la unele grupe de produse	41,9
— la toate grupele de	

produse din fabricație	41,9
— nu au răspuns	16,2

9. Sînt interesați partenerii dv. în procesul de aprovizionare și desfacere în extinderea contactelor de lungă durată ?

răspuns	% din total opinii
da	61,3
nu se cunoaște	25,8
alte răspunsuri	12,9

10. Care sînt, după părerea dv., principalele cauze care creează dificultăți în extinderea contractelor pe termen lung ?

Clasamentul cauzelor conform opiniei majoritare a specialiștilor	loc în clasament
— neasigurarea documentației de către unii be-	

neficiari care nu cunosc prevederile concrete ale

planului propriu de producție și de investiții în perspectivă 1

— efortul suplimentar cerut de actualizarea anuală a contractelor conform planurilor anuale actualizate 2

— cei ce trebuie să contracteze evită uneori asumarea riscurilor ce pot apare pe termen lung 3

— presiunea preocupărilor „la zi” în dauna celor de perspectivă 4

Accelerarea ritmului lucrărilor pe șantierele de construcții

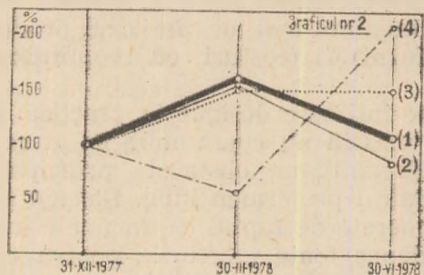
(Urmare din pag. 1)

a evoluat și mai lent decât media pe trust (la dezvoltarea Rafinăriei Brazi — curba nr. 3 — și la Întreprinderea de fire poliesterice Corabia — curba nr. 4) etc.

Dat fiind că asigurarea cu documentație se menține la un nivel nesatisfăcător și pentru 1979 (numai 55% în luna august a.c.), se impune ca beneficiarii să lichideze grabnic restanțele.

Fronturi neasigurate sau cum colaborează unii constructori

PENTRU ca șantierele trustului să-și poată desfășura activitatea de montaj conform graficelor trebuia ca întreprinderile de construcții și beneficiarii să le asigure toate fronturile de lucru. În sem. I această necesitate nu a fost respectată pe foarte multe șantiere. Cele mai mari valori neasigurate s-au înregistrat pe platformele combinatelor chimice de la Teleajen, Brazi și Borzești datorită ac-

tivității necorespunzătoare, din acest punct de vedere, desfășurată de către trusturile de construcții

industriale din orașele Gheorghe Gheorghiu-Dej și Ploiești.

În dinamică, se remarcă o evoluție favorabilă în asigurarea fronturilor de lucru. Valoarea celor neasigurate scade mult în luna iunie față de luna martie a.c. nu numai pe total trust (curba nr. 1) ci și la majoritatea obiectivelor: Teleajen (curba nr. 2), ș.a.

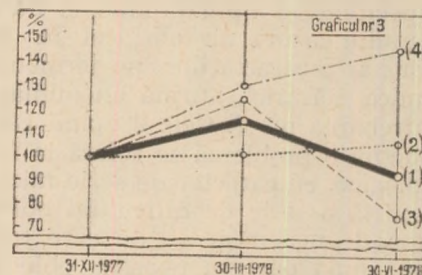
Dat fiind însă că în alte cazuri valorile fronturilor neasigurate cresc la Borzești — curba nr. 4 — etc.) se impune ca partenerii trustului să-și onoreze mai riguros obligațiile ce le revin conform prevederilor din grafice.

Tendențe și cauze în evoluția stocurilor de utilaje

UTILAJELE nemontate pe total trust se ridicau la 31 mii t la 31 martie a.c. și la 26 mii t la 30 iunie 1978. Cele mai mari stocuri s-au înregistrat în sem. I la obiectivele chimice de la Năvodari, Borzești și Brazi. Principalele cauze sînt livrarea de către furnizori a unor utilaje tehnologice în avans sau nesincronizate cu ordinea necesară la montaj (circa 12 mii tone rezervoare sferice și de mare capacitate) și neasigurarea fronturilor de montaj de către constructori. Tot atît de importante sînt și lipsurile în activitatea proprie a trustului de montaj. Pe unele grupuri de șantiere ale sale pregătirea lucrărilor nu a fost bine or-

ganizată ceea ce a împiedicat demararea la termen a lucrărilor — (la Năvodari, Teleajen, Brazi, Borzești).

În trimestrul II stocurile de utilaje nemontate scad pe total trust (curba nr. 1) cît și la alte obiective: Borzești (curba nr. 3) etc. atît față de sfîrșitul anului anterior cît și față de sfîrșitul trimestrului I a.c. (graficul 3). Deoarece

la unele obiective (de la Năvodari — curba nr. 2 — și la Brazi — curba nr. 4) stocurile cresc, grăbirea montării utilajelor trebuie să constituie și în semestrul II o prioritate în activitate.

DIN ANALIZA efectuată a rezultat că, pentru realizarea planului de construcții-montaj pe acest an, apare necesar ca:

● planul anual de antrepriză generală să fie mai corespunzător defalcat și corelat pe trimestre și parteneri de către Ministerul Construcțiilor Industriale în funcție de nivelul planului fiecăruia dintre aceștia;

● furnizorii de utilaje tehnologice să acorde prioritate livrării instalațiilor care condiționează punerile în funcțiune din acest an. Vor trebui recuperate grabnic restanțele în livrare pentru toate obiectivele rămase în urmă, îndeosebi pentru cele de la Năvodari (4 500 t), Rafinăria Borzești ș.a.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum este utilizat și valorificat metalul

O ANALIZĂ efectuată în cadrul întreprinderilor din industria construcțiilor de mașini — principalul consumator de metal din economie — pune în evidență faptul că în semestrul I această prețioasă materie primă a fost mai eficient valorificată. În acest interval, la indicatorul mii lei producție realizată dintr-o tonă de metal s-a obținut, pe ansamblul ministerului, o depășire de 1,4% a sarcinii planificate.

Dar în timp ce prin măsurile adoptate, în cadrul a 142 de întreprinderi s-au realizat economii de 10 619 tone de metal, în alte 34 de întreprinderi s-au înregistrat depășiri la consumul total de metal de 14 919 tone, ceea ce a condus la depășirea

consumului normat cu 0,2%. Așa cum reiese din grafic, valorificarea scăzută, sub nivelul indicilor planificați se regăsește în principal în unitățile grupate în cadrul a 6 centrale industriale. Depășiri mai mari ale consumului de metal (cu 1 443 tone) s-au înregistrat la producția de autocamioane, autotractoare și autobasculante, cu 575 tone la producția de motoare electrice de 0,25 kW, cu 451 tone la construcții metalice pentru construcții industriale.

În vederea creșterii gradului de utilizare a metalului: accentul principal trebuie pus pe extinderea tehnologiilor moderne (debitare centralizată croire combinată a tablelor, utilizarea capetelor și a fișilor),

Realizarea indicilor planificați de valorificare a metalului în unele unități din industria construcțiilor de mașini (semestrul I 1978), în %.

1-Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini
2-Centrala industrială de mașini și aparataje electrice Craiova
3-Centrala industrială de subvehicule de transport Brașov
4-Centrala industrială de autoturisme Pitești
5-Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul București
6-Centrala industrială de motoare și materiale electrotehnice București
7-Centrala industrială de mașini și utilaje pentru industria ușoară-București
reproiectarea produselor, asimilarea de noi produse, reducerea greutății și a gabaritelor, folosirea de inlocuitori.

METODOLOGIA DE CALCUL A VALORII PRODUȚIEI NETE ÎN AGRICULTURĂ

PRODUȚIA NETĂ agricolă reprezintă valoarea nou creată în activitatea productivă desfășurată în ramura agriculturii, în unitățile socialiste și în gospodăriile agricole ale populației; deci, ea reprezintă produsul net al ramurii agriculturii. Valoarea producției nete agricole se determină, atât în planificare cât și în statistică, ca diferență între valoarea producției globale agricole și valoarea (suma) cheltuielilor materiale efectuate pentru obținerea acestei producții. Valoarea producției nete agricole își are, deci, corespondentul în producția fizică, sub forma natural-materială, în produse agricole brute cu destinația de bunuri de consum și mijloace de producție utilizate fie în cadrul ramurii agriculturii în procesul de producție și reproducție (semințe, furaje, îngrășăminte naturale, animale de producție și reproducție), fie în ramura industriei ca materie primă, în principal în industria alimentară și ușoară. Trebuie să menționăm încă de la început că în produsul net al agriculturii se cuprinde și valoarea nou creată de unitățile care prestează servicii pentru agricultură cum ar fi stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, întreprinderile pentru exploatarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare ș.a.m.d., deși în cadrul acestora nu se produc produse agricole în forma lor finită, aspect asupra căruia vom reveni.

Indicatori care asigură comensurarea volumului activității productive

AȘA cum am arătat mai sus producția netă agricolă se determină prin **metoda de producție**, denumită și metoda indirectă, pornindu-se de la producția globală din care se scad cheltuielile materiale. Această metodă este cea oficializată, urmînd ca metoda directă sau **de repartiție**, care constă în însumarea elementelor componente ale producției nete, să fie folosită în subsidiar ca mijloc de verificare a rezultatelor obținute prin metoda de producție, care trebuie în mod firesc să fie foarte apropiate.

Ținem să precizăm că în statistica agricolă la nivelul ramurii și chiar în cazul unor categorii de unități, indicatorul producției nete a fost determinat și utilizat în analiza activității și pînă acum. Astfel, la nivelul ramurii, producția netă a fost cuprinsă și în planul național unic de dezvoltare economico-socială sub forma venitului național din agricultură. Începînd cu anul 1979 acest indicator este inclus în planul național unic distinct și pentru unitățile agricole de stat (întreprinderile agricole de stat aparținînd D.A.S. și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii).

Pînă în prezent producția netă agricolă atît pe ansamblul agriculturii cît și pe categorii de unități s-a calculat de către Direcția Centrală de Statistică pe plan central. Acest indicator nu a putut să fie stabilit prin centralizarea valorii producției nete cuprinsă în dările de seamă statistice completate de către unități întrucît

datorită specificului acestei ramuri sfera completă a producției, a cheltuielilor materiale și cu munca vie se poate determina numai pe total, unele elemente nepuținînd fi cuantificate la nivelul fiecărei unități producătoare. În afară de aceasta, pentru gospodăriile agricole ale populației producția netă se poate stabili numai pe bază de calculații laborioase, utilizînd o serie de surse de informații din statistica agricolă și din alte ramuri ale statisticii disponibile pe plan central.

Pentru a contura mai precis conținutul și semnificația producției nete este necesar să trecem în revistă, sumar, indicatorii pe baza cărora aceasta se stabilește prin metoda indirectă și anume producția globală și volumul cheltuielilor materiale.

Producția globală agricolă este definită ca expresie bănească a volumului tuturor produselor agricole vegetale și animaliere, în forma lor naturală (brută) obținută într-un an calendaristic prin acțiunea mijloacelor de muncă asupra obiectelor muncii și folosînd procesele biologice din organismele vegetale și animale, la care se adaugă diferența dintre valoarea producției vegetale neterminate de la sfîrșitul și începutul anului și cheltuielile cu înființarea și întreținerea plantațiilor vitipomicole pînă la intrarea acestora pe rod. Producția vegetală neterminată reprezintă valoarea lucrărilor agricole efectuate în toamnă pentru producția anului următor (pregătirea solului și însămînțările de toamnă, arăturile pentru însămînțările de primăvară, lucrările din vii și livezi după recoltare, lucrări în grădini etc.). Ca atare la sfîrșitul fiecărui an există un anumit volum de producție neterminată încorporînd atît muncă trecută cît și muncă vie care se va finaliza în producția agricolă a anului calendaristic următor.

În calculul producției globale se cuprinde numai soldul producției vegetale neterminate stabilit ca diferență între valoarea producției neterminate de la sfîrșitul anului (N_2) și cea de la începutul anului (N_1). Dacă soldul este pozitiv ($N_2 > N_1$) se adaugă, iar dacă este negativ ($N_2 < N_1$) se scade din producția globală.

Din definiția producției globale agricole rezultă că pentru determinarea acesteia se folosește metoda de ramură, adică se însumează valoarea producției globale din ramura cultivării plantelor cu cea a producției globale din ramura creșterii animalelor. Cum, în cele mai frecvente cazuri, unitățile agricole desfășoară activitate productivă în ambele ramuri este evident că producția globală agricolă a unității are un caracter de circulație globală, adică implică o dublă înregistrare valorică a producției obținute în cadrul unei ramuri și consumată în scop productiv în cealaltă (sau chiar în cadrul aceleiași ramuri). Acest lucru este valabil și pentru producția globală agricolă pe ansamblul agriculturii ca ramură a economiei naționale. Deci se poate considera că o parte din produse, care au caracterul de semifabricate folosite mai departe în cadrul unității în procesul de producție se cuprinde totuși prin această metodă în producția globală, în timp ce prin metodă de întreprindere, care se practică în industrie, această parte ar fi exclusă.

Trebuie totuși să subliniem că dublele înregistrări în producția globală agricolă sînt încadrate în anumite limite, neputînd lua proporțiile multiplelor înregistrări din industrie determinate de variația structurii organizatorice a acestora. Ca atare, evoluția producției fizice este reflectată mult mai fidel în producția globală agricolă decît în producția globală industrială. De fapt, calculul producției globale agricole distinct pe cele două ramuri (subramuri cum mai sînt denumite) este impus și pentru analiza proporțiilor în dezvoltarea acestora care sînt în strînsă interdependență, se condiționează reciproc. Este cunoscut că, într-o agricultură modernă, de înaltă eficiență, ponderea producției globale din creșterea animalelor trebuie să fie preponderentă.

Exactitate și comparabilitate în calcularea valorii nou create

ÎN PRACTICA planificării și statisticii se folosește pentru caracterizarea volumului activității productive și un alt indicator de sinteză denumit „**produsul social din agricultură**” (denumire destul de improprie dacă acceptăm definierea produsului social global ca sumă a producției globale din ramurile sferei producției materiale). Acest indicator se determină prin adăugarea la producția globală agricolă (ca expresie bănească a producției fizice agricole) a valorii serviciilor cu caracter agricol executate de unitățile de servicii ale agriculturii (S.M.A., I.E.L.I.F., unități pentru combaterea bolilor și dăunătorilor plantelor și animalelor etc.). Indicatorul produsului social din agricultură, astfel determinat, desigur poartă mult mai pregnant amprenta circulației globale. Valoarea acestor servicii a fost deja cuprinsă în valoarea produselor agricole sub forma de cheltuieli materiale, deci adăugarea lor la producția globală nu-și mai găsește un corespondent în expresie fizică. Astfel, dinamica acestui indicator nu mai corespunde cu dinamica producției fizice, o viciază, o mărește artificial. Aceasta duce și la incomparabilitate între unități (de exemplu, valoarea lucrărilor executate cu tractoare I.A.S. se cuprinde în produsul social o singură dată, în timp ce valoarea lucrărilor executate cu tractoarele aparținînd S.M.A. se cuprinde odată în valoarea producției globale a C.A.P. și încă odată în „produsul social” din agricultură). Este clar că dimensiunile și dinamica acestui indicator sînt foarte susceptibile la modificările de ordin organizatoric, la fel ca și producția globală industrială. Totuși, în structura dată a economiei și cu conținutul respectiv, acest indicator este necesar pentru stabilirea anumitor corelații și proporții care se formează în economia națională în procesul reproducției socialiste, pentru asigurarea comensurabilității volumului activității productive în ramurile producției materiale.

În scopul înlăturării dublei înregistrări, neajuns imputat producției globale, în statistica agricolă a fost elaborat un alt indicator sintetic care să ilustreze în expresie valorică rezultatul final al activității din agricultură și anume **producția finală agricolă**. Acest indicator oglindește valoarea produselor agricole pe care această ramură la furnizează către celalalte ramuri ale economiei naționale pentru consum productiv, a produselor folosite în consumul uman, pentru acumulare și export. Indicatorul producția finală agricolă este definit și ca producție globală a agriculturii micșorată cu consumul intern productiv al ramurii. În practică, se determină doi indicatori ai producției globale finale: **pro-**

ducția finală brută și producția finală netă. Acest indicatori se folosesc cu precădere în comparațiile internaționale. Determinarea lor cu un grad mai mare de exactitate se poate efectua pe baza balanței legăturilor dintre ramuri. Mai adecvat — după opinia noastră — pentru reflectarea rezultatelor finale, aportului agriculturii la dezvoltarea economiei naționale și la creșterea nivelului de trai al populației este indicatorul producției finale nete. Acesta se determină prin scăderea din valoarea producției globale agricole a valorii consumurilor productive de produse de origine agricolă atît din producția proprie cît și a celor cumpărate din alte ramuri sau provenite din import.

Ca și producția globală, producția finală agricolă (brută sau netă) se poate determina prin două metode de calcul:

a) **Metoda directă**, care constă în însumarea valorilor următoarelor componente:

— producția marfă agricolă (brută sau netă după caz); consumul uman al producătorilor agricoli; creșterea șeptelului; creșterea stocurilor de produse agricole la producător; soldul producției neterminate; cheltuielile cu înființarea și întreținerea plantațiilor vitipomicole pînă la intrarea pe rod.

b) **Metoda indirectă**, care constă în scăderea din valoarea producției globale agricole a valorii consumului productiv din cadrul gospodăriei (sau și din cumpărările de la alte ramuri) de sămînță, material săditor vitipomicol, furaje, ouă puse la incubat, lapte consumat pentru hrana animalelor, gunoi de grajd folosit ca îngrășămînt.

După unele calcule experimentale producția finală brută este mai mică decît producția globală agricolă calculată după metoda de ramură cu circa 25%, iar producția finală netă cu circa 30%.

Dar, după cum rezultă din sumara prezentare a conținutului acestui indicator, nici acesta nu caracterizează aportul final al oamenilor muncii din agricultură întrucît în valoarea sa este cuprinsă și valoarea muncii trecute (materializată în valoarea materiilor prime și materialelor de proveniență neagricolă și a amortizării mijloacelor de muncă), care se transferă în procesul de producție asupra valorii produselor agricole, avînd loc astfel o simplă înlocuire a valorii și nu crearea de valoare nouă ca în cazul producției nete.

Am arătat că pentru calculul producției nete după metoda de producție este necesar ca din valoarea producției globale să se scadă cheltuielile materiale care reprezintă valoarea consumurilor sub formă de mijloace de muncă și obiecte ale muncii care au contribuit la obținerea producției agricole în anul calendaristic respectiv, deci cheltuielile aferente producției globale agricole în cadrul sferei definite așa cum s-a arătat mai înainte.

În cheltuielile materiale efectuate pentru obținerea producției agricole se cuprind cele cu: sămînță și material de plantat; îngrășăminte chimice, naturale și amendamente; produse chimice (insectofungicide, ierbicide și alte produse chimice; medicamente, dezinfecțanți și material biologic; furaje; combustibil, carburanți, lubrifianti și ale cheltuieli pentru consumul de energie; piese de schimb și materiale pentru reparații la mașini, utilaje, mijloace de transport și instalații; alte materii prime și materiale; obiecte de inventar și materiale de protecție reformate; amortizarea fondurilor fixe; cheltuieli de aprovizionare; lucrări și servicii efectuate de terți (din afara unității); alte cheltuieli materiale.

Pentru a face posibil calculul producției nete pe ramuri, atît producția globală cît și cheltuielile mate-

riale se stabilesc distinct pentru ramura cultivării plantelor și ramura creșterii animalelor.

În agricultură, indicatorul producției nete este cuprins în planul național unic de dezvoltare economico-socială a R.S.R. începînd cu anul 1979. Aprecierea rezultatelor obținute de oamenii muncii din agricultură pe baza producției nete se face o singură dată pe an, la sfîrșitul anului calendaristic. Desigur, pe parcursul anului aprecierea se face pe baza indicatorilor privind producția fizică. Este adevărat, în anumite întreprinderi, cu proces continuu de producție, cum ar fi în zootehnie, la întreprinderile de stat pentru creșterea și îngrișarea porcinelor, producția netă s-ar putea determina și la o periodicitate mai redusă, poate cu un grad de exactitate mai mic.

Periodicitate specifică în calcularea producției nete

FAPTUL că producția netă nu se poate determina în agricultură lunar sau trimestrial este determinat de particularitățile procesului de producție din această ramură care imprimă un anumit specific și evidenței și metodologiei de calcul al indicatorilor de plan și statistici.

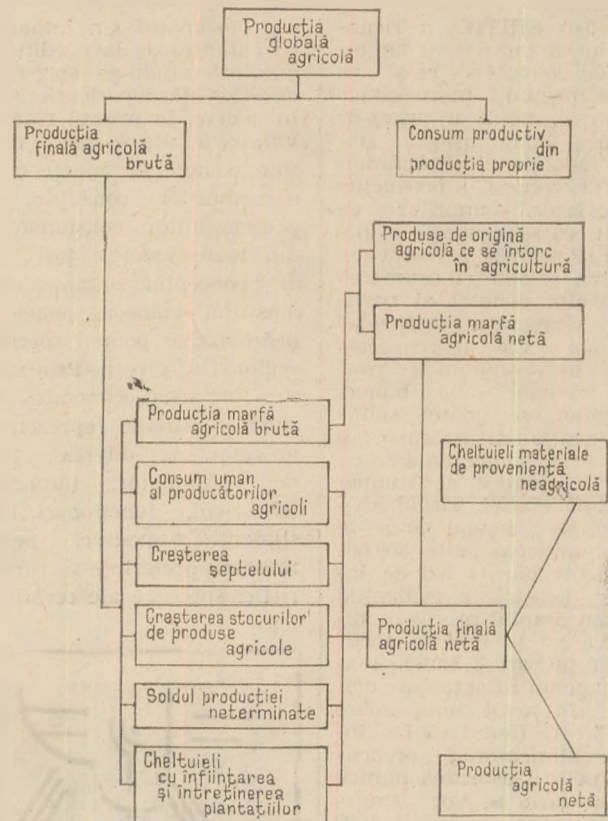
Este cunoscut că prezența proceselor biologice în producția agricolă face ca timpul de muncă să nu coincidă cu timpul de producție (care are o durată mai mare). Ca atare, cheltuielile pentru obținerea producției se fac treptat, iar recuperarea lor se face la încheierea ciclului biologic, după recoltare cînd se poate stabili cu exactitate volumul producției și al cheltuielilor (chiar și în ramura creșterii animalelor unde produsele se obțin, în general, pe întreg parcursul anului (lapte, ouă, carne) valoarea producției și tuturor cheltuielilor, mai ales cele comune și generale, se stabilesc de obicei la sfîrșitul anului calendaristic, odată cu încheierea bilanțului.

Producția vegetală se obține, de regulă, o singură dată pe an dar și aici încheierea ciclului biologic și recoltarea au loc la perioade diferite de la cultură la cultură. În această ramură, procesul de producție (pregătirea solului, însămînțările, aplicarea îngrășămintelor etc.) începe de obicei în toamnă și se încheie în anul următor la recoltare (se circumscrie în perioada unui an agricol) și ca atare la începutul și sfîrșitul fiecărui an există un anumit stoc de producție neterminată. În cazul plantațiilor perene producția se obține după cîțiva ani. În agricultură, procesul de reproducție economică se împletește strîns cu procesul de reproducție naturală, produsele agricole în forma lor brută constituind în general și mijlocul propriei reproducții. Pe parcursul anului au loc o serie de pierderi de producție în care pînă la un anumit moment au fost încorporate cheltuieli cu munca vie și cu munca trecută, care nu se mai finalizează în valoare de întrebuintare (pierderi din calamități, mortalitatea animalelor etc.).

Toate acestea ar face ca producția netă stabilită la perioade mai scurte să aibă un anumit grad de relativitate, să nu reflecte real rezultatele obținute (în afară de faptul că ar implica un volum mare de calculații).

Producția globală agricolă, cheltuielile materiale și producția netă pe ansamblul agriculturii nu se pot obține prin însumarea indicatorilor respectivi stabiliți la nivel de unitate, ci se calculează la nivel central de către Direcția Centrală de Statistică.

Această situație este determinată de o serie de considerente de ordin practic. În primul rînd, menționăm

că numai la nivel central se poate stabili sfera completă a producției și a cheltuielilor materiale. Sfera producției se întregeste cu unele elemente care nu sînt cuprinse la nivel de unitate, cum ar fi, de exemplu, producția neterminată în cooperativele agricole de producție (din considerente practice acestea nu o includ în valoarea producției globale), producția secundară în volum complet stabilită pe bază de coeficienți (unitățile o cuprind numai pe cea luată în evidență), o parte din producția principalelor produse care deși intră în circuitul economic nu se înregistrează la unitate etc. De asemenea, cheltuielile materiale se întregesc cu valoarea celor care sînt suportate de la bugetul de stat. Un alt considerent este acela că evaluarea producției, serviciilor și a cheltuielilor materiale se face în prețuri diferite de la o categorie de unități la alta și chiar în cadrul aceleiași unități. De exemplu, evaluarea producției în întreprinderile agricole de stat se face la preț de producție pentru partea livrată și la preț intern de decontare (normat) pentru consumurile productive, iar la cooperativele agricole de producție atît producția livrată cît și cea consumată productiv se evaluează la prețul mediu de realizare al producției marfă. Cantitățile de produse repartizate membrilor C.A.P. pentru munca prestată se evaluează la nivelul unității cu prețul mediu de realizare al producției marfă din C.A.P., iar pe plan central, la nivelul ramurii, cu prețul mediu de realizare al producției marfă a gospodăriilor populației (cu care intră efectiv în circuitul economic). Trebuie avut în vedere că, la nivel central, pe lângă stabilirea producției în prețuri curente, în diferite scopuri se stabilește și producția în prețuri comparabile. Relațiile dintre indicatorii sintetici ai agriculturii — producția globală, producția finală brută și netă, cheltuielile materiale și producția netă au forma din schema de mai sus.

dr. Ion MARIAN

Direcția Centrală de Statistică

A 9-A EDIȚIE a Tîrgului de mostre de bunuri de consum — ce-și va închide porțile peste câteva zile — a constituit un prilej de analiză și bilanț asupra stadiului îndeplinirii Programului de dezvoltare a producției și desfacerii bunurilor de consum către populație în perioada 1976—1980, elaborat din inițiativa și sub îndrumarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ca o caracteristică de ansamblu a producției românești de bunuri de consum, se poate sublinia evoluția structurală a ofertei în concordanță cu creșterea puterii de cumpărare a populației. Tîrgul, deși a prezentat numai circa o treime din cele peste 300 000 de articole oferite azi de industria noastră, a evidențiat pregnant amplul proces de diversificare și înnoire sortimentală pe care îl cunoaște acest domeniu în actualul cincinal. În acest sens, apare semnificativ faptul că în industria alimentară, preocupările pentru ușurarea muncii în gospodărie se vor transpune în creșterea pînă în 1980 de peste 5 ori a producției de preparate și semipreparate culinare față de cincinalul precedent, o atenție sporită acordindu-se și preparatelor dietetice; în industria ușoară se urmărește ca, pornind de la o valorificare superioară a materiilor prime existente, să se obțină bunuri de consum funcționale, moderne, plăcute, larg accesibile; preocuparea pentru amenajarea agreabilă, cu gust a ambientului este vădită și de exponatele industriei mobilei care prezintă peste 100 de sugestii de echipare a locuinței și lista, desigur poate continua mult.

Eveniment comercial major al anului, Tîrgul de mostre de bunuri de consum se dovedește a fi tot mai mult un instrument de lucru util, ce îndeplinește multiple funcțiuni atât pentru comerț, cît și pentru industrie. Astfel, dacă la primele ediții ale sale accentul principal era pus pe prezentarea potențialului industriei — deci funcția de informare — treptat tîrgul a preluat o parte importantă din activitatea comercială efectivă, de contractare — la unele grupe de produse contractarea făcîndu-se integral în cadrul tîrgului, în special pentru sezoanele de primăvară și vară ale anului viitor. Se estimează că în cadrul ediției actuale a tîrgului se va contracta mai mult de jumătate din fondul de marfă al anului viitor și o mare parte din fondul de marfă pentru 1980.

În același timp, organizarea dialogului industrie — comerț

— consumator s-a îmbunătățit calitativ de la o ediție la alta, orientîndu-se spre forme cu eficiență superioară. Avem în vedere, în primul rînd, invitarea la tîrg — prin direcțiile comerciale județene — a membrilor consiliilor reprezentanților consumatorilor din toate județele țării, care în concepția organizatorilor constituie valoroase panee reprezentative pentru specificul regional al cererii. Prin structura lor socio-economică variată — reunind reprezentanți ai celor mai diferite grupe de consumatori (muncitori, tehnicieni, funcționari, elevi, studenți, gospodine, pensionari), cu preferințe și caracteristici specifice ale cererii —

pronunțat caracter de lucru, furnizînd participanților informații și soluții privind mai buna repartizare în teritoriul a fondului de marfă, orientarea producției spre sortimente mult apreciate de consumatori, utilizarea mai largă a unor forme noi, moderne de desfacere, ridicarea parametrilor calitativi ai unor produse etc.

ACTIVITATEA de testare și lansare a noilor produse s-a bucurat, de asemenea, de o atenție sporită în cadrul actualei ediții a tîrgului. Numărul mare de produse noi prezente în standurile tuturor ramurilor industriale expozante — spre exemplu peste 2/3 din expozate în cazul industriei ușoare

— tîrgului, într-o serie de magazine universale din București și din țară (Brașov, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara) se testează noi produse din grupele: alimentare, textile — încălțăminte, metalo-chimice, electrocasnice, astfel ca la contractările efectuate în perioada finală a tîrgului sau după încheierea acestuia să se dispună de date privind interesul specific al populației din diferite zone.

Numărul record de vizitatori înregistrat la această ediție a tîrgului a făcut ca obișnuitele sondaje organizate în standurile de mostre ca și prin cele 80 de puncte de vînzare ale tîrgului să capete o mai mare reprezentativitate și semnificație pentru etapa ulterioară, de contractare. În același timp trebuie remarcate eforturile făcute de Institutul pentru economia comerțului interior și turismului, împreună cu centrul de calcul al ministerului de resort, pentru prelucrarea în timp util a datelor din chestionare, astfel ca să poată servi la fundamentarea deciziilor la contractări. Informațiile obținute din aceste surse sînt de natură să elimine reticența pe care unii producători sau reprezentanți ai comerțului o manifestă față de noile produse pe care le consideră fără consumatori reali.

Pe linia dezvoltării schimbului de experiență și lărgirii acțiunilor de orientare și educare a consumatorilor trebuie amintite: simpozionul privind creșterea calității activității comerciale pe toate verigile și componentele sale, conferințele privind „Alimentația rațională în condițiile vieții moderne“, „Moda și bunul gust în consumul și dotarea populației“, „Formele moderne de servire în comerț în sprijinul consumatorului și reducerii timpului de cumpărare“, „Ambalajul ca factor de informare a consumatorului“ etc.

Subliniem că această creștere a caracterului de lucru al tîrgului s-a făcut în condițiile acoperirii integrale a cheltuielilor de organizare prin încasările obținute din vânzări.

I. GEORGESCU

consiliile au asigurat furnizarea unor informații pertinente privind configurația regională a cererii. De aceea, opțiunilor exprimate de reprezentanții consumatorilor din județe li se acordă o importanță deosebită în prelucrarea celor aproape 100 000 de chestionare de anchetă asupra diferitelor grupe de produse, completate de vizitatorii tîrgului.

Obișnuitele întîlniri „Consumatori — producători — comerț“ (la care au participat cadre de conducere din aparatul comercial, din ministere și unități producătoare, alături de reprezentanții consumatorilor) pe teme cum sînt: evoluția cererii de încălțăminte din fibre sintetice, desfacerea de confecții, valorificarea cupoanelor textile, dinamica cererii de articole de uz gospodăresc etc. — s-au transformat în consfătuiri cu

care, prin numărul de articole (circa 90 000) deține ponderea predominantă în cadrul tîrgului — a impus o amplă activitate de informare a consumatorilor (care sperăm că nu se va limita la perioada tîrgului). În acest scop, centralele industriale ale confecțiilor și tricotajelor au organizat în pavilioanele proprii numeroase parăzi ale modei, prezentînd ultimele realizări ale creatorilor — modele și texturi cu caracteristici funcționale și estetice superioare. Prezentarea articolelor tehnice noi, s-a făcut de către producători în cadrul demonstrațiilor practice privind utilizarea și funcționarea aparatelor respective. Pentru a apropia cît mai mult oferta de cererea reală a populației, industria de încălțăminte s-a preocupat de testarea prealabilă a întregii colecții de modele înnoite în proporție de 80%, astfel că pentru toate cele 3 600 de ar-

SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII AGRICOLE, FACTOR STIMULATOR AL CREȘTERII ECONOMICE GENERALE

RREALIZAREA obiectivelor stabilite în Programul partidului privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră depinde în mod hotărâtor și de creșterea accentuată a productivității muncii agricole. În cele ce urmează ne vom referi la posibilitatea de a determina unele variante de prognoză a productivității muncii din agricultură, care să exprime folosirea cât mai eficientă a resurselor umane din această ramură a producției materiale. În același timp, facem unele precizări legate de calcularea corectă a acestui indicator.

Complexul de măsuri din actualul cincinal și orientările pentru cel viitor (1981—1985), menite să transforme agricultura într-o ramură cu un grad ridicat de eficiență și cu o contribuție tot mai sporită la crearea venitului național, vor reprezenta în același timp și un complex de factori de creștere neîntreruptă și rapidă a productivității muncii agricole. Aceste măsuri cu rol de factori în creșterea, pe de o parte, a producției și în reducerea, pe de altă parte, a consumului de muncă vie sînt strîns legate de condițiile specifice ale producției agricole. Ele au menirea să atenueze influența negativă sau să ridice rolul factorilor naturali, mărind capacitatea omului de a dirija în mod rațional, cu maximum de eficiență aportul naturii la sporirea producției și productivității muncii, mărind volumul fizic al producției agricole totale și al celei realizate de o persoană ocupată în această ramură.

Perfecționarea sistemului de indicatori

DEȘI EXISTA un consens unanim că și în agricultură productivitatea muncii se determină prin

raportarea rezultatelor producției (Q) — exprimate în unități fizice sau valorice — la numărul mediu de participanți sau numărul de ore-om lucrate (T), calculul corect al acestui indicator impune încă o serie de clarificări și corectarea metodologiei actuale de determinare. Din punct de vedere valoric, Q este exprimat în producția globală; acest indicator — pe lângă criticile generale care i se aduc pentru toate ramurile, deoarece generează „tendința de a consuma inutil materiale scumpe pentru o producție de tehnicitate redusă, în scopul de a obține o producție globală cât mai mare“¹⁾, — în cazul agriculturii prezintă și alte deficiențe esențiale, ca de exemplu: conține duble înregistrări (furajele sînt incluse și în producția vegetală, și în cea animală); nu se poate utiliza în conducerea operativă a întreprinderilor agricole; lipsește o bază informațională completă pentru stabilirea producției agricole inale; acesta elimină din lație, ceea ce afectează calculul corect al producției globale la nivelul ramurii.

Una din soluțiile de îmbunătățire a metodologiei de calcul al productivității muncii ar consta în utilizarea indicatorului producției agricole finale; acestea elimină din producția globală valoarea consumului productiv din producția proprie (semințe, furaje, material săditor, ouă la incubat, laptele consumat pentru hrana animalelor, gunoiul de grajd etc.), care în actualul sistem de calcul constituie dublă înregistrare.

Calculul comparativ al mărimii celor doi indicatori ne arată că, în 1975, în I.A.S.-uri valoarea producției finale a fost cu 41,7% mai mică decît valoarea producției globale, iar în C.A.P.-uri cu 21,8%. Evident că raportarea valorii producției finale la numărul persoanelor ocupate în agricultură ar comensura mai corect eficiența muncii consumate.

Determinarea mărimii volumului muncii vie (T) cheltuite în procesul producției agricole impune clarificarea unor importante probleme de ordin metodologic, cu referire atît la volumul de muncă vie, cît și la timpul de muncă consumat în această activitate (Tm).

Este știut că, pe ansamblul agriculturii, populația activă este alcătuită din mai multe categorii sociale: 1. lucrători permanenți din cadrul întreprinderilor agricole de producție și de servicii ale statului (I.A.S., S.M.A. ș.a.); 2. membrii activi ai cooperativelor agricole de producție; 3. agricultori individuali.

Calculul volumului de muncă în agricultura de stat nu ridică probleme deosebite de ordin metodologic, întrucît aici, ca și în industrie, se determină numărul mediu al angajaților într-un an calendaristic. În sectorul cooperatist al agriculturii, însă, determinarea corectă a lui T necesită soluționarea aceluși indicator care să exprime cel mai fidel participarea efectivă la muncă a cooperativelor. Printre indicatorii actuali care comensurează cel mai corect munca depusă în cooperativele agricole menționăm: „numărul total de cooperatori care au participat la muncă“ (indicator care în anul 1977 a fost inclus și în anuarul statistic) și „numărul de norme de muncă transformate în categoria I-a“.

Crearea unei metodologii unice pe ansamblul agriculturii impune ca și în sectorul cooperatist să se calculeze numărul mediu al participanților la muncă într-un an agricol. Această necesitate este determinată de mai multe cauze, la

¹⁾ Nicolae Ceaușescu Cuvîntare la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea de mașini grele București, Știința nr. 11043, 18 februarie 1973.

care ne referim în cele ce urmează.

1. Diferența dintre timpul de producție (T_p) și timpul de muncă (T_m) din agricultură determină ca numărul efectiv de zile calendaristice (T_c) în care s-a creat producție și în care s-a muncit să fie mai redus decît un an. Aceasta face ca membrii cooperatori să fie ocupați doar o parte a anului în cadrul activității colective, restul timpului utilizîndu-l în gospodăria personală sau în activități prestate în alte unități economice.

2. În procesul producției vegetale, timpul de muncă (T_m) este compus din trei faze principale :

— lucrările solului : curățirea terenului, aratul, semănatul etc. (t_1) ;

— întreținerea culturilor : fertilizare, irigare, erbicidare etc. (t_2) ;

— recoltarea mecanică și manuală, depozitare (t_3).

Pondere ridicată a forței de muncă feminine și procesul îmbătrînirii populației agricole au făcut ca o proporție însemnată dintre membrii cooperatori să nu participe la toate aceste trei faze ale timpului de muncă. De asemenea, creșterea mecanizării muncii în sectorul vegetal face ca proporția populației agricole cooperatiste să se reducă tot mai mult.

3. Mobilitatea membrilor cooperatori — în sensul participării, în același an agricol, și la alte activități, din afara sectorului cooperatist — influențează volumul timpului de muncă consumat în acest sector, cooperatorii înregistrînd, în cadrul fondului de timp posibil, cuantumuri diferite de norme de muncă (de categoria I-a, care echivalează cu numărul de zile lucrate).

Mărimea timpului de muncă (T_m) în agricultură este considerată a fi de 220 de zile pentru sectorul vegetal (365 zile minus 90 zile fără perioadă de vegetație și minus 55 zile nefavorabile de muncă) și 290 de zile pentru sectorul animal (365 minus 75 zile nelucrătoare — sărbătorile și concediul de odihnă). În medie, pe ambele sectoare revin 250 de zile timp de muncă. Pe baza unor calcule făcute pentru sectorul cooperatist al agriculturii pentru perioada 1970-1975, s-a constatat că numărul mediu de zile lucrătoare a variat în jurul cifrei de 244.

*) Nu s-a luat în considerație și consumul propriu al persoanelor ocupate în agricultură.

Indicatori ce relevă o evoluție ascendentă

ANALIZA evoluției nivelului productivității muncii în agricultura țării noastre în perioada ultimelor două cincinale și comparația sa cu nivelul atins în agricultura altor țări au constituit elemente de bază în prognozarea volumului de muncă necesar în perspectivă în agricultura noastră și a factorilor intensivi necesari creșterii producției agricole.

Comparația consumului de muncă vie pe unitatea de produs vegetal în țările socialiste din Europa reliefează faptul că România se situează încă, la majoritatea produselor vegetale, pe unul din ultimele locuri sub raportul productivității. În sectorul zootehnic, ca urmare a extinderii sistemelor de tip industrial de creștere și îngrășare a animalelor, România a reușit să realizeze o productivitate a muncii mai ridicată decît în alte țări.

Evidențierea, pe etape, a eficienței muncii depuse de populația agricolă din țara noastră reliefează o linie ascendentă, uneori cu salturi remarcabile :

● în 1950, un lucrător din agricultură întreținea prin produsele create 1,7 persoane (fără a ține seama de exportul de produse agricole) ; în 1975, același lucrător a putut să realizeze produsele necesare pentru 4,5 persoane*) ;

● productivitatea muncii — exprimată în unități fizice — pe o persoană ocupată în agricultură s-a ridicat considerabil de la o etapă la alta. Producția vegetală (tone pe un lucrător) a crescut de 2,1 ori în perioada 1971—1975 față de perioada 1961—1975. Producția animală (kg pe un lucrător) a fost de 2,7 ori mai mare în 1975, față de 1960 ;

● un indicator concludent pentru evoluția nivelului productivității muncii realizat în agricultură este consumul de ore-om pe tona de produs. Dacă în 1965 s-au cheltuit pentru o tonă de cereale și leguminoase 136 ore-om, acest indicator s-a redus la 104 ore-om în 1970 și la 57 ore-om în 1975. Pentru o tonă de carne de pasăre se consumau în 1965 peste 1 800 ore-om, în 1970 peste 1 300, iar în 1975 doar 250 ore-om.

Contribuția agriculturii la procesul creșterii economiei naționale, prin ridicarea nivelului productivității muncii totale, este oglin-

dită în evoluția indicelui de creștere a venitului național creat în agricultură de către o persoană ocupată în această ramură. Acesta s-a mărit în 1970 față de 1965 cu 4,9%, iar în 1975 creșterea a fost de 2,1 ori față de același an de bază. Raportat la un lucrător mediu, venitul național creat a avut o creștere de 15,6% în 1970 față de 1965, iar în 1975 saltul a fost de 2,3 ori față de 1965.

Din analiza ritmului mediu de creștere a produsului social și a venitului național raportat la o persoană ocupată în agricultură, care exprimă eficiența întregii munci (trecută și vie) cheltuite în această ramură, reies pe de o parte accelerarea ritmului acestor doi indicatori în perioada 1966—1975, iar pe de altă parte devansarea ritmului de creștere a produsului social de către ritmul de creștere a venitului național (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Ritmul mediu anual (%) de creștere a productivității muncii în agricultură

Productivitatea muncii măsurată ca :	1966—1970	1971—1975
produs social pe o persoană ocupată în agricultură	5,6	11,0
venit național pe o persoană ocupată în agricultură	8,0	13,2

Prognoza productivității muncii agricole la orizontul 1990

SPORIREA producției agricole, paralel cu reducerea continuă a numărului populației ocupate în agricultură reprezintă laturile calitative principale ale procesului evoluției în perspectivă a agriculturii României. Aceasta exprimă contribuția majoră a productivității muncii agricole la realizarea ritmurilor și proporțiilor de dezvoltare a agriculturii și a economiei naționale în ansamblul său.

Procesul de modernizare continuă a agriculturii (concretizat și în viitoarea etapă în : mecanizarea muncii, chimizare, irigare, îmbunătățiri funciare) va avea ca efect ridicarea calitativă a fiecăruia din cei patru factori de bază care influențează masa de valori de întrebuințare produse în agricultură : forța de muncă, fondurile fixe, exploatarea solului, factorul biologic.

dr. Maria STĂNESCU

CREȘTEREA DURATEI MEDII DE VIAȚĂ, mărturie pregnantă a bunăstării, a progresului economico-social al României socialiste*)

OFENSIVA ÎMPOTRIVA MORTALITĂȚII în România, având drept rezultat final creșterea duratei medii a vieții populației, s-a desfășurat în condițiile unei creșteri generale a nivelului de trai, a culturii și civilizației populației pe baza strategiei generale a dezvoltării economico-sociale.

Trăsături semnificative ale îmbunătățirii vieții

SĂ AMINTIM că în perioada 1950—1977 venitul național a crescut de 12 ori, că în prezent venitul național din 1938 se creează doar în 25 de zile, că volumul absolut al fondului de consum a crescut sistematic, în condițiile în care rata fondului de acumulare a sporit de la 16% la 33—34% în cursul cincinalului 1975—1980¹⁾. Producția industrială și-a sporit volumul ei antebelic de 40 de ori, veniturile globale ale populației au crescut de la 33,5 miliarde lei în 1950 la 289,5 miliarde în 1977, iar veniturile din retribuirea muncii personalului muncitor au sporit de la 10,1 miliarde în 1950, la 153,5 miliarde în 1977.

Creșterea sistematică a venitului național, justa repartizare a acestuia în fond de consum și fond de acumulare au permis statului alocarea de fonduri tot mai importante pentru dezvoltarea economiei naționale, a diferitelor sisteme din societate — a sistemului educațional, a celui sanitar — și au asigurat creșterea nivelului de trai, a consumului populației. Teoria clasică a factorilor social-economici ai mortalității, ca și modelele construite pe această bază subliniază importanța îmbunătățirii alimentației ca factor de scădere a mortalității. Cifrele referitoare la perioada 1950—1977 ne oferă următorul tablou²⁾: consumul pe locuitor a crescut, de exemplu, la carne și produse din carne, de la 16,7 kg (1950) la 51,9 kg (1977), cel de ouă de la 59 bucăți (1950) la 238 buc. (1977), de zahăr și produse din zahăr de la 6,9 kg (1950) la 25,2 kg (1977). Important este faptul că starea de alimentație a întregii populații s-a îmbunătățit prin sporirea consumului tuturor produselor alimentare și îndeosebi al celor cu valoare calorică și nutritivă ridicată, ca și prin asigurarea unui raport tot mai echilibrat între produsele de origine vegetală și cele de origine animală; concomitent a sporit gradul de înzestrare a populației cu îmbrăcăminte și încălțăminte.

Pentru a pune în evidență efectul pozitiv al creșterii nivelului de trai, al consumurilor trebuie subliniat că acest proces a cuprins întreaga populație, urbană și rurală, pe tot cuprinsul țării, reducând decalajele caracteristice perioadei antebelice, atât de defavorabile populației de la sate și din unele județe. Să adăugăm binecunoscutele realizări ale politicii construcțiilor de locuințe, ca și ale strategiei educaționale, care au adus o contribuție importantă la creșterea bunăstării populației a caracteristicilor ei calitative, cu influență indiscutabilă asupra sănătății populației și a creșterii duratei medii de viață.

Un rol deosebit și nemijlocit în creșterea duratei medii de viață l-a avut **asistența medico-sanitară**, construită pe baze și principii noi, strategia sanitară organizată rațional în funcție

de priorități și perspective, a cărei eficacitate este ilustrată de scăderea spectaculoasă a mortalității populației. Să amintim că față de 1950 fondurile alocate de stat pentru sănătate sînt în 1978 de circa 18 ori mai mari; numărul dispensarelor medicale teritoriale și de întreprindere a ajuns la 5 300, iar al policlinicilor la peste 430, față de numai 37 în perioada antebelică; numărul medicilor a sporit la peste 29 000 față de 7 600 în 1938, al personalului sanitar mediu, la peste 125 000 față de numai 11 360, în 1938. În 1977 reveneau 603 locuitori la un medic — indicator comparabil cu cel din țările dezvoltate — față de 1 047 în 1950; numărul paturilor de asistență medicală la 1 000 locuitori a ajuns la 9,2 față de 4,2 în 1950. Să mai adăugăm acțiunile specifice, organizate pentru ocrotirea mamei și copilului, vasta rețea sanitară organizată în acest scop, ca și acțiunile de ocrotire și asistență a bătrînilor. Se poate afirma, deci, că **strategia folosită în asigurarea sănătății populației și în reducerea mortalității are un caracter complex, fiind profund integrată în strategia dezvoltării social-economice și se concretizează într-o rețea urmărind asigurarea unei eficacități maxime.**

Consemnînd creșterea impresionantă a duratei medii de viață în anii socialismului și economia de sute de milioane de om-ani de viață obținută în ofensiva împotriva mortalității, nu punem în evidență decît, în linii generale, creșterea bunăstării populației României. Important este să descifrăm modalitățile de obținere a rezultatelor, contribuția diferiților factori.

Diminuare energică a mortalității

MORTALITATEA POPULAȚIEI — se știe bine acest lucru — are un caracter diferențiat. Ca și nașterea, moartea este un eveniment biologic, dar în același timp unul social. În societatea modernă, condiționarea social-economică a mortalității este deosebit de puternică. Mortalitatea variază în funcție de vîrstă: mai ridicată în primul an de viață — mortalitatea infantilă — ea scade puternic la vîrstele tinere, începe să crească apoi, fiind maximă la vîrstele după 60 de ani. Mortalitatea variază după cauzele de deces: unele au un impact mai mare la o anumită vîrstă, altele — la alte vîrste. Ea este diferită pentru cele două sexe: în sinul populației României mortalitatea este mai intensă la populația masculină („supramortalitatea masculină“). Mai departe, mortalitatea este diferită în mediul urban și în cel rural, fiind mai ridicată — în virtutea unor condiționări social-economice — la sate. Nivelul mortalității variază și după categoria socială, nivelul de instruire și alți factori. Inegalitatea în fața morții nu este o simplă metaforă; ea desemnează o realitate la baza căreia stau factori sociali, economici, culturali, sanitari. Analiza mortalității, ca și prognoza ei trebuie să țină seama de aceste caracteristici.

Țările în care durata medie a vieții este scăzută își asigură creșterea acesteia, în primul rînd, prin scăderea mortalității infantile al cărei nivel este foarte ridicat. În țara noastră, în anul 1938, ea reprezenta aproape 28% din totalul deceselor; or, în anul 1977, ea reprezenta 6,3% din totalul deceselor populației României. Față de nivelul antebelic, mortalitatea infantilă a scăzut la noi de aproape cca. 5 ori. Comparația cu anii 1946—1947 ne duce la același rezultat. După cum arată V. Ghețău, în perioada 1900—1975, creșterea duratei medii a vieții s-a datorat în proporție de 59% reducerii mortalității la grupa de vîrstă de 0—5 ani (bărbați) și în proporție de 50%, reducerii ei

* Prima parte a articolului a apărut în numărul 33 din 18 august a.c. al revistei.

¹⁾ Ritmul mediu anual de creștere a fondului de consum (în procente) a fost de 4,5% în 1956—1960, de 7,0% în anii 1966—1970, urmînd să ajungă la 8,8% în cincinalul 1976—1980, făcînd dovada corelației strînse între rata acumulării și creșterea nivelului de trai.

²⁾ Marinache Vasilescu. Ridicarea generală a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Era socialistă nr. 12, 1978.

la aceeași grupă la populația feminină. Contribuții aduc și celelalte grupe, dar în proporție mai mică.

Trebuie subliniată totodată modificarea tipologiei mortalității populației României în ultimele trei decenii. După metodologia O.N.U. și Organizației Mondiale a Sănătății, țările — în raport cu nivelul lor de dezvoltare — se împart în trei grupe din punctul de vedere al deceselor după cauze: tipul premodern — caracteristic țărilor în curs de dezvoltare — în care ponderea cea mai mare o au decesele datorate bolilor infecto-parazitare; grupa a doua, de tranziție, și grupa a treia, a țărilor dezvoltate, în care decesele se datorează în principal bolilor cardiovasculare, tumorilor maligne și accidentelor (în special de circulație). Caracteristic³⁾ este faptul că pînă în timpurile noastre bolile infecțioase au dominat patologia țărilor europene, așa cum ele domină astăzi patologia țărilor în curs de dezvoltare. „Revoluția pasteuriană” înseamnă lupta împotriva acestor boli. Marea fază a scăderii mortalității care caracterizează două secole în Europa (1750—1950) se confundă cu reducerea spectaculară a bolilor infecțioase și cu dispariția unora din ele.

Or, în România acest proces revine aproape integral perioadei recente, după 1948. După reculul puternic al mortalității prin bolile infecțioase — fără să se ajungă încă la nivelul țărilor dezvoltate din Europa occidentală — România a pășit, în ultimii ani, în grupa a doua, care ar corespunde țărilor cu dezvoltare medie și se apropie de tipul mortalității din țările dezvoltate.

Durata medie a vieții la femei este mai mare decît la bărbați: în 1956 diferența a fost de 3,5 ani; după tabela de mortalitate 1975—1977 durata medie a vieții la femei a fost de 72,06 ani, la bărbați de 67,45 ani, deci diferența a ajuns la 4,6 ani. Durata medie a vieții a crescut la orașe și la sate. Cu toate acestea, mai există un decalaj între cele două medii: în anii 1975—1977 durata medie de viață în mediul urban era de 71 ani, în mediul rural de 69 ani. Aceste decalaje, ca și altele, de pildă cele existente între județele țării exprimă în fond rezerve pentru reducerea în continuare a mortalității.

Speranța medie de viață în creștere pentru toate categoriile de vîrstă

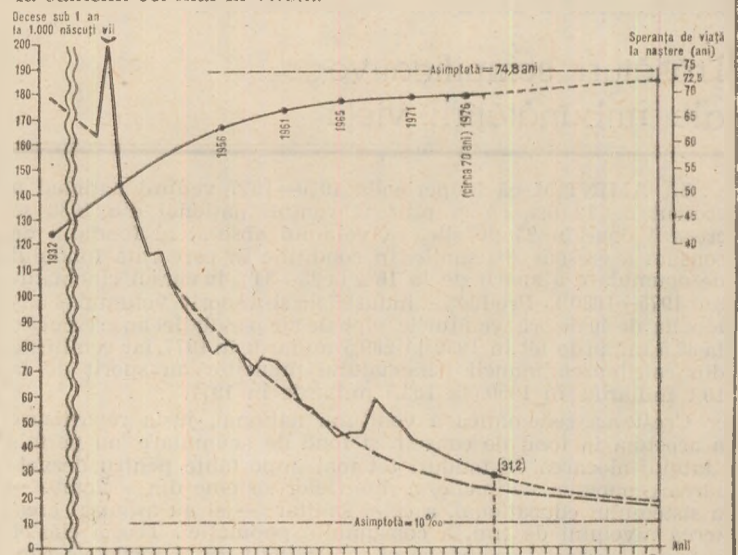
SPERANȚA DE VIAȚĂ A CRESCUT nu numai la naștere (durata medie a vieții); ea a sporit și la alte vîrste. Au crescut șansele de supraviețuire la toate vîrstele. Acest lucru are o foarte mare importanță, deoarece de această creștere au beneficiat diferitele subpopulații: populația feminină de vîrstă fertilă, populația în vîrstă de muncă, populația bătrînă. Dacă în 1932, dintr-o generație ipotetică de 100 000 supraviețuiau la vîrsta de 60 ani numai 41,5%, în 1956 proporția era de 72,6%, iar în anii 1970—1972 s-a ridicat la 80%. Oamenii trăiesc mai mult; populația în vîrstă de muncă, de pildă, crește nu numai prin spor demografic ci și prin prelungirea speranței de viață, prin creșterea „potențialului de viață”. Fără îndoială că acest lucru are importanță din punct de vedere economic, social, educațional. Fiindcă populația nu este numai o cifră demografică, ea este o realitate complexă, un „stoc de învățămînt”, un potențial de muncă, un „stoc de sănătate” și toată această realitate diversă a cunoscut o sistematică îmbunătățire.

Dacă considerăm că durata medie a vieții are ca valoare maximă 74,8 ani (72,5 ani masculin și 77,5 ani feminin⁴⁾, atunci trebuie remarcat că în România există rezerve de creștere a acestui important indicator, prin reducerea în continuare a mortalității. O primă rezervă este reducerea în continuare a mortalității infantile, de la nivelul ei actual de 31,2 decese la 1 000 născuți-vii la circa 21‰ în 1985 și 15‰ în 1990. Această ipoteză se bazează pe faptul că scăderea mortalității infantile se realizează în ritmuri tot mai reduse, întrucît sub un anumit nivel al acesteia — mortalitatea endogenă — mortalitatea infantilă nu poate fi redusă (9—10‰). Rezerve de reducere a mortalității generale se găsesc mai ales în domeniul bolilor aparatului respirator. Cît privește reducerea mortalității prin bolile aparatului circulator și prin tumorile maligne, ea este o sarcină importantă a științei medicale românești și a unor strategii de lungă durată, în care cercetarea trebuie să fie însoțită de diferite acțiuni preventive și profilactice, de extinderea educației sanitare a populației, incluzînd acțiuni de modificare a unor tra-

diții ale alimentației poporului român, de combatere a unor noxe ale civilizației, de prevenire a poluării, de îmbunătățire a sănătății populației. Reducerea mortalității în mediul rural, în județele care au un nivel încă ridicat, la unele categorii sociale poate contribui de asemenea la creșterea duratei vieții.

Acces larg și neîngrădit la asistență medicală

IMBUNĂTĂȚIREA întregului sistem sanitar va fi de importanță decisivă pentru creșterea duratei medii de viață în anii ce urmează. Legea privind asigurarea sănătății, elaborată din inițiativa și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și adoptată recent de Marea Adunare Națională, creează un cadru deosebit de favorabil. Ea este prima lege a statului nostru socialist în acest domeniu, de prevederile căreia beneficiază toți cetățenii țării, fără deosebire: statul român garantează dreptul la ocrotirea sănătății și asigurarea în fapt a accesului neîngrădit al tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex sau religie, la asistență medicală. De importanță deosebită este prevederea legii în legătură cu organizarea unei activități eficiente pe scară națională, a culturii și educației sanitare — de la preșcolari pînă la oamenii cei mai în vîrstă.

Considerăm că în aceste condiții durata medie a vieții în anul 1985 ar putea ajunge la 71,6 ani, iar în anul 1990 la circa 72,6 ani, ceea ce corespunde și prognozei oficiale a populației României la orizontul 1990 și 2000 (vezi și graficul). Nu trebuie uitat că de la un anumit nivel, durata medie a vieții sporește cu mărime tot mai mici. Potrivit prognozei demografice a O.N.U., țările dezvoltate vor avea, în ansamblu, o durată medie a vieții de 72,2 ani în 1985 (69,0 ani la bărbați și 75,4 ani la femei), de 72,6 în 1990 (69,5 ani la bărbați și 75,8 ani la femei), în timp ce valorile respective pentru țările în curs de dezvoltare se estimează a fi de 56,7 ani și 58,7 ani.

Este de sperat că o dată cu creșterea duratei medii de viață și cu îmbunătățirea asigurării sănătății, vor crește longevitatea și numărul longevivilor și marilor longevivi (peste 100 ani). Studiile istorice întreprinse de acad. Ștefan Metes⁵⁾ menționează cazuri de longevitate impresionantă în secolele XVII și XVIII, ajungînd la 150 de ani, 172 și 185 și chiar de 225 ani. Chiar dacă nu au o acoperire integrală documentară, se poate accepta că numărul marilor longevivi a fost destul de mare în trecutul istoriei poporului nostru. La recensămîntul populației din 1966 au fost înregistrate 1 249 persoane avînd vîrsta de 95—99 ani și 258 persoane avînd vîrsta de 100 ani și peste (50 bărbați și 208 femei). Progresele medicinei, mai ales preventive, respectarea normelor unui trai rațional, ar face posibilă atingerea unor vîrste mai înaintate decît cele înregistrate astăzi, pentru un număr mult mai mare de persoane.

Considerăm că în anul 1985 durata medie a vieții va fi aceea a țărilor dezvoltate, deși economic România se va încadra în categoria țărilor cu dezvoltare medie. Realizările în creșterea duratei medii a vieții se vor adăuga progreselor generale pe tărîm economic, social, educațional și vor reflecta în ansamblu îmbunătățirea calității vieții în România anulului 1985.

prof. dr. Vladimir TREBICI

³⁾ Jacques Vallin, Alfred Nizard, Les causes des décès en France. I. Pour une typologie simple et homogène: application à la période 1968—1974, în: Population (INED), 33e année, nr. 3, Mai—Jun 1978, p. 547.

⁴⁾ După studiile O.N.U. valorile respective vor fi atinse, în ansamblu, de populația Europei în anul 2015, a Americii de Nord în anul 2030, iar de populația Africii, în anul 2075.

⁵⁾ Ștefan Metes, Vîrste matusalemice la Români. În Magazin istoric, nr. 2/1968, pp. 34—35.

Autodotare

DEZVOLTAREA continuă a întreprinderii „Independența” din Sibiu presupune și dotarea corespunzătoare a secțiilor de fabricație și a depozitelor cu cantitățile necesare de dispozitive de ridicat și manevrat materiale, subansamble dispozitive complexe, care să asigure desfășurarea ritmică a operațiunilor respective. Este vorba de lanțuri, cabluri, cîrlige și alte dispozitive de ridicat, a căror valoare lunară în costuri de producție se ridică la cca. 800-1 000 mii lei. La acestea se adaugă dotarea secțiilor cu ecrane de protecție pentru sudori, grătare pentru strunguri, linguri pentru turnătorie etc.,

Propun ca toate produsele din autodotare de valori mari să fie raportate ca producție marfă.

Neculai GRIGORE

contabil șef
întreprinderea „Independența”-Sibiu

Calcul unitar

PRIN Legea nr. 1 1977 retribuțiile personalului muncitor și alte venituri asimilate retribuțiilor, ca premii, adaosuri etc. au fost scutite de impozit. Această măsură a fost unitar reglementată și toate unitățile socialiste procedează uniform. Anul acesta, însă, a apărut o problemă legată de modul de impozitare a veniturilor din gratificații.

Problema a fost rezolvată în mod diferit de la întreprindere la întreprindere, astfel: a) unele întreprinderi au calculat impozitul pentru toată suma, aplicînd procentul de 17%, afectîndu-se cu această sumă costurile anului 1978, deși suma privește activitatea anului 1977; b) alte întreprinderi au considerat această sumă ca fiind o pierdere pentru anul curent și au înregistrat-o în debitul contului 750 „Beneficii și pierderi”; c) au fost întreprinderi care n-au calculat și n-au vărsat la buget acest impozit, motivînd că suma respectivă nu a fost planificată și deci nu a fost comunicată prin fișa „S” de către forul tutelar. Se impune, deci, o reglementare unică la nivelul economiei naționale a modului în care trebuie să se rezolve în mod legal această problemă.

Noi opinăm pentru aplicarea soluției de la litera b, adică înregistrarea sumei în debitul contului 750, deoarece și suma pentru gratificații s-a suportat tot din beneficii.

Constantin DAVID

economist la I.F.E.T. Piatra Neamț

Indicatori

ÎN sistemul aprovizionării tehnico-materiale este necesar să fie revizuiți și îmbunătățiți anumiți indicatori. Valoarea defacerii totale ca indicator de bază al activității noastre nu mai poate corespunde în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar.

Propun să fie introduși indicatori care să vizeze creșterea eficienței activității bazelor județene de aprovizionare tehnico-

materiale cum ar fi: beneficii la 1 000 lei defacere și la 1 000 lei fonduri fixe; valoarea defacerii la 1 000 lei fonduri fixe.

Emil HUȚANU

directorul B.J.A.T.M. Vrancea

ECOURI

Cercetare

ANALIZIND problemele ridicate în articolul „Interdependența cercetare-dezvoltare tehnologică-producție” (nr. 15 al „R. E.”) menționăm că există un risc în cercetare, care provine nu întotdeauna din faptul că nu se găsec soluții pentru rezolvarea problemei respective, ci și din alte elemente intervenite pe parcurs. Însuși faptul că raportarea CST, urmărește „cercetările sistate” denotă existența acestora. Actuala metodologie de sistare este puțin cam greoaie. De aceea, propunem ca sistarea să fie aprobată de conducerea ministerului interesat în baza unui document încheiat între factorii care au conceput contractul (beneficiar și executant) și la care, de fapt, se renunță.

Pentru eliminarea unor deficiențe sesizate în articol, M.I.U. a luat măsuri de antrenare în mare măsură a laboratoarelor uzinale pentru rezolvarea unor probleme imediate și de interes mai restrîns ca arie de aplicabilitate, sau de un profil tehnologic specific, institutele de profil avînd posibilitatea de a aborda lucrări de interes mai deosebit, cu o arie de aplicabilitate mai mare.

Ținînd seama de importanța activității de cercetare, de rolul și aportul acestei activități la introducerea progresului tehnic, cit și de necesitatea adaptării întregii metodologii la elemente noi apărute pe parcurs, ar fi utilă elaborarea de către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a unui îndrumar metodologic, care să rezolve cadrul desfășurării activității de cercetare pe tot parcursul ei - pînă la valorificarea totală în producție.

I. LUNGU

director
în Ministerul Industriei Ușoare

★

LA Ministerul Industriei Metalurgice nu există noțiunea de plan departamental, acesta fiind unic pe ramură cu sarcini defalcate pe centrale, institute și centre de cercetare-proiectare. Urmărirea realizării sarcinilor se face direct de centrale (întreprinderi) care contractează temele de cercetare. La definitivarea planului, respectiv în lunile septembrie - octombrie anterioare anului de plan, se înscriu teme solicitate de centrale (întreprinderi) pe bază de fișe tehnico-economice și se acoperă capacitatea institutelor și centralelor în proporție de circa 90%, conform legislației în vigoare. Pentru necesitățile ce apar pe parcursul anului se fac modificări de plan (suplimentări de teme, devansări, decalări de termene).

Concret, la M.I.M., în anul 1977, pînă în luna septembrie, suplimentările au fost de 6,7% din numărul temelor aprobate inițial,

proporție care s-a menținut pînă la finele anului, ceea ce apreciem că nu reprezintă o valoare ridicată. Suplimentarea planului s-a făcut tocmai în ideea satisfacerii unor nevoi stringente ale beneficiarilor interni.

În legătură cu direcțiile de perfecționare propuse menționăm că, în ministerul nostru, orice suplimentare de plan se face prin Direcția tehnică, care concretizează condițiile de realizare a temelor (asigurarea bazei materiale, cooperarea între institut și întreprindere, modul de finanțare ș.a.). Și cea de a doua propunere este aplicată în prezent, activitatea de asimilări de produse noi fiind evidențiată în actualul cincinal prin indicatorul „grad de innoire a producției” (valoarea produselor noi din valoarea producției marfă).

Gh. GHIORGHIU

director în Ministerul Industriei
Metalurgice

★

AVIND în vedere numărul mare de teme din planul departamental și greutatea întâmpinate de Direcția tehnică din minister în activitatea de elaborare, modificare, urmărirea și aprobare a planului de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, considerăm oportun ca în viitor și în cadrul MEFMC să se treacă la elaborarea planului departamental cu două nivele și anume:

- departamental I, aprobat și urmărit de minister, care să cuprindă obiective importante și în special cele care se referă la colaborări între centrale;

- departamental II, aprobat și urmărit de centrale.

Pentru rezolvarea într-un mod unitar a metodologiei de planificare și urmărire a activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, propunem ca organele de sinteză (CNST și CSP) în colaborare cu ministerele și institutele de cercetare și proiectare să elaboreze un act normativ privitor la „cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic”, în care să se trateze toate problemele legate de aceste activități.

I. VASILESCU

director în M.E.F.M.C.

Cooperare

ÎN LEGATURA cu nota intitulată „Oerotire”, apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul” din nr. 7 al „R.E.” vă comunicăm că pașiștile naturale din zona montană a județului Suceava sînt înconjurate numai de păduri amplasate într-un fond de vînațoare populat cu cervide și mistreți. Pentru anul acesta s-au luat măsuri de mărire a recoltei de vînat. Este însă necesar ca deținătorii terenurilor pe care se află fondurile de vînațoare să stabilească, împreună cu unitățile care gospodăresc acest fond, măsuri pentru prevenirea pagubelor și să asigure aplicarea acestora.

Aurel NEACȘU

Inspector de stat șef adjunct
Departamentul silviculturii

APLICAREA METODEI ARBORELUI DECIZIONAL ÎN FUNDAMENTAREA PROPUNERILOR DE PLAN

Studiu de caz la o întreprindere constructoare de mașini

PRINTRE MĂSURILE ADOPTATE pe linia perfecționării activității de planificare, o importanță deosebită prezintă creșterea rolului unităților economice în planificarea propriei lor activități, în luarea deciziilor cu privire la dezvoltarea viitoare a întreprinderii în concordanță cu opțiunile politicii de dezvoltare economico-socială a țării.

În propunerile pentru viitorul plan cincinal 1981-1985 se va urmări aplicarea fermă a hotărârilor Conferinței Naționale din decembrie 1977, a orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu privire la ridicarea calitativă a activității economice, folosirea intensivă a fondurilor fixe, a întregului potențial productiv, economisirea resurselor materiale și energetice, creșterea substanțială a gradului de va-

lorificare a materiilor prime, promovearea progresului tehnic etc.

În condițiile perfecționării activității de planificare, a întregului mecanism economico-financiar, acțiunea de elaborare a proiectului viitorului plan cincinal — concomitent în profil departamental, de ramură și teritorial — conferă un rol sporit inițiativei unităților economice.

În cele ce urmează prezentăm exemplificativ un model de fundamentare științifică a unei decizii în condiții de risc, model inspirat dintr-o problemă de decizie ce a făcut obiectul unei ședințe a consiliului oamenilor muncii de la o întreprindere constructoare de mașini.

Forul tutelar transmite întreprinderii sistemul de indicatori, nomenclatorul de produse, norme și normative orientative cu privire la elaborarea proiectului planului cincinal 1981-1985, precizând două variante de plan posibile (vezi fig. 1, variantele V_1 și V_2).

VARIANTA V_1 : o variantă orientativă propusă de minister împreună cu organele centrale de sinteză economică

Această variantă depășește posibilitățile de producție corespunzătoare capacităților existente și celor ce ar putea fi puse în funcțiune, precum și posibilitățile de desfacere. Pe de altă parte, pentru realizarea nivelurilor de producție prevăzute de minister (o producție medie de 20 000 buc./an), ar fi necesare capacități de producție suplimentare concretizate în 8 întreprinderi noi, necesitând în total o investiție de 3 miliarde de lei. Varianta va fi posibilă numai după analizarea propunerilor de plan ale tuturor unităților de bază.

VARIANTA V_2 : o variantă propusă de centrală

Este o variantă care urmărește mobilizarea rezervelor interne ale întreprinderii, precizând următoarele:

— posibilitatea de a se încheia contracte-cadru, comenzi sau convenții care să ofere certitudinea bazei tehnico-materiale și desfacerii pentru o cantitate de 10 000 buc./an. Din studiile de marketing și din investigațiile întreprinse de centrală, în colaborare cu ministerele comerțului interior și comerțului exterior, a reieșit că această cantitate va avea asigurată desfacerea în proporție de 70% (deci, certitudinea desfacerii este estimată cu o probabilitate egală cu 0,7). Această probabili-

tate a fost determinată pe baza unor informații privind fenomenele de pe piețele potențiale (internă și externă), pe baza unor studii și calcule aprofundate. În acest scop, întreprinderea va trebui să facă un efort de investiții imediate în valoare de 200 milioane de lei, pentru extinderea sau construirea unor secții de fabricație noi;

— cu o probabilitate de 0,3 se estimează că se va înregistra o cerere scăzută, precizând că la început cererea va crește mai puțin, urmînd ca după doi ani ea să ajungă la un nivel mai mare, ceea ce va determina ca întreprinderea, în cei cinci ani, să aibă o desfacere asigurată pentru o producție medie de 10 000 buc./an.

Informațiile cu privire la cele două evenimente aleatorii (cererea), prezentate de centrală pentru varianta V_2 (probabilități a căror sumă trebuie să fie egală cu unu), au constituit pentru colectivul decizional un avantaj considerabil. Totodată, această variantă a declanșat în întreprindere păreri și propuneri cu privire la riscul ce-l comportă acest nivel de plan, fapt pentru care s-a trecut la elaborarea unei variante

de plan proprii a întreprinderii (vezi varianta V_3 din fig. 1).

VARIANTA V_3 : o variantă proprie a întreprinderii, prezentată cu alte două subvariante

Colectivul decizional al întreprinderii, luînd în considerare ultima posibilitate (probabilitate) prezentată la varianta V_2 , a propus și o altă variantă — și anume: restrîngerea producției prin excluderea unor poziții insuficient clarificate atît ca tip de sortiment și desfacere, cît și ca importanță pentru economia națională, în vederea pregătirii fabricației pentru alte produse. Întreprinderea propune realizarea unei producții medii pe primii doi ani de numai 8 500 buc./an (o creștere de 10% a producției industriale, în medie pe an, față de perioada ultimilor doi ani ai actualului cincinal) pe spațiile de producție existente, urmînd ca, în cazul în care cererea va crește, să se extindă fabricația prin construirea unor secții noi. Lucrările de reamplasare a

TABELUL 1
VALOAREA BENEFICIILOR AȘTEPTATE DE LA DECIZIA D_2 LUATA
ÎN MOMENTUL 3
milioane lei

DECIZIA D_2	Cantitatea propusă pe ultimii 3 ANI (buc.)	CEREREA	Probabilitatea evenimentului ALEATORIU (CERERII)	Beneficiul MEDIU pe unitatea de produs. (lei/buc)	TOTAL BENEFICIUL ponderat cu probabilitatea estimată a CERERII	TOTAL INVESTIȚII	VALOAREA BENEFICIILOR AȘTEPTATE
		1	2	3	4	5	6
VARIANTA V_3 EXTINDEREA CAPACITĂȚII DE PRODUCȚIE	35 000	MARE	0,87	20.000	997	150	X
		MICA	0,13		107		
		TOTAL BENEFICIUL	X	X	700		
VARIANTA V_3 REZULTATUL LA EXTINDERE	25 500	MARE	0,85	20.000	433,5	X	X
		MICA	0,15		76,5		
		TOTAL BENEFICIUL	X	X	510,0		

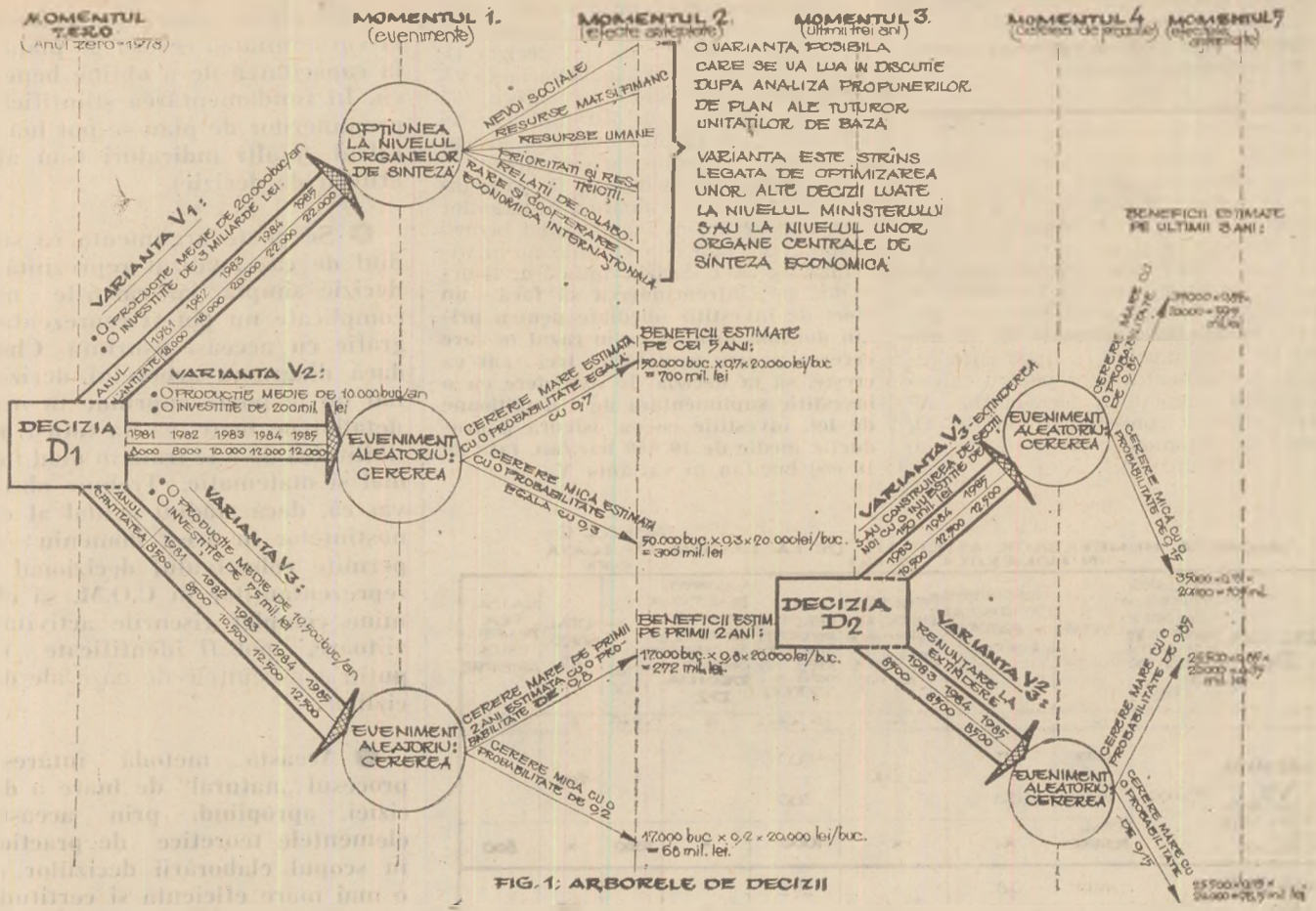

FIG. 1: ARBORELE DE DECIZII

utilajelor existente (completate cu cele noi și modernizate) și de reamenajare a spațiilor de producție vor necesita un efort de investiții imediate (pentru primii doi ani) de 75 milioane de lei. În vederea aprofundării mai bune a investigațiilor asupra evenimentelor aleatorii (a cererii) pentru următorii trei ani, întreprinderea, împreună cu institute specializate, a trecut la elaborarea unui studiu de marketing, din care a reieșit că dacă în primii doi ani cererea va fi mare, probabilitatea menținerii acestui nivel al cererii pe următorii trei ani va fi de 0,85 și atunci se va putea lua decizia de extindere sau de construire a unor secții de fabricație noi, cu o investiție suplimentară de 150 milioane de lei.

La această estimare s-au luat în considerare și studiile de prognoză pentru anul 1990, precum și programele speciale pe produse și grupe de produse, conținând un volum suficient de informații care să reducă gradul de incertitudine și risc; ca atare, în cadrul schimbului de păreri colectivul decizional a avut o bază științifică în fundamentarea propunerii de plan și o siguranță sporită în ce privește certitudinea ei.

Parametrul necunoscut într-o astfel de decizie este considerat o variabilă aleatorie, care va permite ca opinia forurilor superioare de decizie, a specialiștilor din producție, cercetare, proiectare și a reprezentanților oamenilor muncii în C.O.M. să devină o parte a

analizei premergătoare deciziei, din care trebuie să reiasă în final o evaluare obiectivă a valorilor scontate (investițiile și beneficiile așteptate) pentru fiecare din variantele propuse.

Pentru a lua o astfel de decizie — alegerea unei variante care să aducă cea mai mare eficiență, cu certitudine științifică — colectivul decizional trebuie să aibă la îndemână un procedeu formalizat și valid din punct de vedere matematic, capabil să-l ajute să evalueze riscurile în funcție de ipoteza cea mai pesimistă. În acest sens, una dintre metodele eficiente este metoda arborelui decizional, a cărei denumire este inspirată de asemănarea reprezentării sale grafice cu un arbore*).

APLICAREA METODEI ARBORELUI DECIZIONAL ÎN LUAREA DECIZIEI ÎN CONDIȚII DE RISC

Pe baza exemplului dat sub forma unui studiu de caz, colectivul decizional trebuie să procedeze în felul următor:

PRIMA ETAPA: faza reprezentării grafice sub forma unui arbore a problemei de decizie

În această fază, se reprezintă grafic cele trei variante (strategii) posibile menționate, care să ilustreze setul de valori pe care le comportă fiecare din ele. Din diagrama arborelui de luare a deciziei în condiții de risc (fig. 1) rezultă că fiecare variantă (strategie) de-

pinde de rezultatul unui eveniment aleatoriu, care însă nu poate fi cunoscut cu exactitate în momentul luării deciziei (momentul zero = 1978) pentru perioada 1981—1985, dar a cărui probabilitate a putut fi anticipată în urma investigațiilor făcute de întreprindere, împreună cu forurile sale tutelare și cu institute specializate în studierea potențialului pieței.

Deci, în momentul zero, colectivul decizional trebuie să decidă între varianta V_2 și V_3 (varianta V_1 nu se ia în calcul, deoarece ea este strâns legată de optimizarea altor decizii, ce se vor lua la nivelul ministerului și al organelor centrale de sinteză economică).

Decizia este luată în condiții de risc, întrucât consecințele opțiunii făcute depind de un eveniment aleatoriu din momentul 2 — cererea. În cazul în care după doi ani se va înregistra o cerere ridicată (în varianta V_3), colectivul decizional al întreprinderii va trebui să decidă a doua oară — în momentul 3 — între extinderea cu o investiție suplimentară de 150 milioane de lei și menținerea nivelului propus pentru primii doi ani. Rezultatul acestei a doua decizii (D_2) depinde de cererea estimată în momentul 4 și de beneficiul așteptat a se obține pe următorii trei ani, a cărui probabilitate a fost estimată a fi de 0,85.

Problema care se pune în situația dată este de a alege una din cele două variante (V_2 : punerea în funcțiune a unor capacități noi de la începutul cincinalului, sau V_3 : o extindere restrânsă pe primii doi ani ai cincinalului, cu posibilitatea măririi ei în următorii trei ani) în momentul zero (anul 1978), care să asigure maximizarea beneficiului în perioada 1981—1985.

* Metoda a fost prezentată de: Gh. Boljur-Lătescu, Gh. Ciobanu, I. Băncilă — în Cartea analistului de sisteme, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1976; W. J. Conway — în Metode de sporire a eficienței activității de conducere, colecția Probleme ale conducerii moderne, I.N.I.D., București, 1977.

ETAPA A DOUA : faza prelucrării datelor și a alegerii variantei optime de propunere de plan

Potrivit metodei arborelui decizional, prelucrarea comparativă a datelor trebuie să înceapă din partea dreaptă a arborelui, trecându-se progresiv spre baza de pornire (anul zero). În exemplul dat se va începe prin a stabili ce decizie trebuie luată în momentul 3. Altfel spus, vom calcula mai întâi valoarea beneficiilor așteptate de la decizia D_2 (vezi tabelul 1), după care venim la momentul zero pentru calculul valorii așteptate a deciziei D_1 . Aceasta, întrucât consecințele deciziei D_1 depind de fenomenele aleatorii care se produc în momentul 4.

Folosindu-ne de datele redate în tabelul 1, putem constata că valoarea beneficiilor așteptate de la decizia D_2 arată ca fiind mai eficientă varianta V_1^2 „extinderea fabricației”, deoarece dă valoarea maximă de 550 milioane lei beneficii, față de 510 milioane în varianta V_2^2 „renunțare la extindere”.

Se revine apoi la decizia D_1 (vezi tabelul 2), care dă o valoare a beneficiilor așteptate de 815 milioane de lei pentru varianta V_3 , față de 800 milioane în varianta V_2 . Deci, decizia optimă ar fi următoarea: **intreprinderea să facă un efort de investiții imediate pentru primii doi ani, urmînd ca în cazul în care cererea pentru următorii trei ani va crește, să ia decizia de extindere cu o investiție suplimentară de 150 milioane de lei, investițiile ce va asigura o producție medie de 10 500 buc./an, față de 10 000 buc./an în varianta V_2 .**

TABELUL 2
VALOAREA BENEFICIILOR AȘTEPTATE DE LA DECIZIA D_1 LUATĂ ÎN MOMENTUL ZERO

DECIZIA D_1	Cantitatea propusă de cinci ani în varianta V_1 și pe primii 2 ani în varianta V_2 (buc)	CEREREA	Probabilitatea evenimentului ALEATORIU (A CERERII)	BENEFICIUL MEDIU PE UNITATEA DE PRODUS (lei/buc)	TOTAL BENEFICIILOR AȘTEPTATE DE LA DECIZIA D_2	VALOAREA BENEFICIILOR AȘTEPTATE DE LA DECIZIA D_1	TOTAL INVESTITII	VALOAREA BENEFICIILOR AȘTEPTATE
VARIANTA V_2 O VARIANTA PROPUSĂ DE FORUL TUTELAR	90 000	MARE	0,7	20 000	700	x	x	200
		MICA	0,3		300			
		TOTAL BENEFICIILOR	x	x	1000	x	1000	x
VARIANTA V_3 O VARIANTA PROPUSĂ DE ÎNTEPRINDERE	17 000 (numai pentru primii 2 ani)	MARE	0,8	20 000	272	x		75
		MICA	0,2		68			
		TOTAL BENEFICIILOR	x	x	340	570	690	x

CONCLUZII

● Decizia este extrem de complicată, deoarece eficiența variantei alese va depinde de profunzimea și precizia investigațiilor făcute asupra evenimentelor aleatorii, din momentele 1 și 4. În acest sens se impune o veritabilă activitate de marketing, de investigație științifică a potențialului pieței interne și externe. Trebuie să se cunoască bine evenimentele trecute, stadiul actual și tendințele, cantitățile solicitate pe tipuri de sortimente, precum și restricțiile privind ritmicitatea livrării. Un astfel de studiu, premergător luării deciziei, facilitează mult calculele economice pe baza cărora se adoptă decizia.

● Concomitent s-a fundamentat și decizia de investiții pentru cincinalul următor. Analizînd varianta optimă V_3 , se observă că intreprinderea, cu o investiție suplimentară de 25 mil. lei (față de varianta V_2), poate asigura o producție suplimentară în medie de 500 buc. an, în funcție de evolu-

ția cererii pe întregul cincinal. Considerăm că decizia de investiții nu trebuie să se refere numai la volumul de investiții. Aici se pune problema de perspectivă, luînd în calcul și prognoza pe o perioadă de timp mai îndelungată. Evident, calculele tehnico-economice cu privire la eficiența investițiilor trebuie să îmbrace întreaga realitate, întregul complex de măsuri luate la nivelul economiei naționale. De asemenea, problema investițiilor trebuie abordată nu numai cu 1—2 ani înainte sau sub impulsul necesităților, ci dintr-o viziune de largă perspectivă. Aceasta implică din partea specialiștilor din concepție-proiectare eforturi creatoare și corelate pentru a găsi soluțiile cele mai avantajoase.

● Metoda prezentată scoate în evidență fazele succesive care duc la luarea unor decizii optime, prevenind astfel eventualele omisiuni. Ea ne ajută să definim clar ipotezele privind capacitatea de a realiza și depăși beneficiile planificate, cu eforturi de investiții cât mai mici. În studiul de caz pre-

zentat, aceste ipoteze se refereau la variabilitatea cererii pe piață și la capacitatea de a obține beneficii. În fundamentarea științifică a propunerilor de plan se pot lua în calcul și alți indicatori (sau alte criterii de decizie).

● Se poate argumenta că studiul de caz analizat reprezintă o decizie simplă, iar cazurile mai complicate nu pot fi reprezentate grafic cu aceeași ușurință. Chiar dacă diagrama arborelui decizional nu le poate cuprinde în mod detaliat pe toate, ea dă totuși posibilitatea de a le trata în mod formal și matematic. Trebuie observat că, dacă stadiul actual al cunoștințelor în acest domeniu nu permite colectivului decizional și reprezentanților în C.O.M. să elimine complet riscurile activității viitoare, pot fi identificate cel puțin consecințele de bază ale deciziilor.

● Această metodă întărește procesul „natural” de luare a deciziei, apropiînd, prin aceasta, elementele teoretice de practică, în scopul elaborării deciziilor cu o mai mare eficiență și certitudine științifică. Ea permite ca întregul proces de decizie să se descompună în probleme elementare, care sînt apoi integrate, cu ajutorul aparatului matematic, într-un model coerent.

● În condițiile utilizării tehnicii moderne de calcul, metoda permite repetarea de mai multe ori a calculelor respective, după ce s-au atribuit diferite valori variabilelor principale, astfel încît ea poate fi utilizată pentru verificarea unui spectru mai larg de consecințe posibile.

● Apreciem că generalizarea metodei arborelui decizional poate permite conducerilor colective să aleagă cea variantă care poate asigura o eficiență economică ridicată. Aplicarea metodei necesită, desigur, participarea unui număr mai mare de specialiști (inclusiv a unor cadre din conducerea centralei și ministerului) la activitatea de pregătire a informațiilor necesare luării deciziei privind propunerea de plan.

Cristea IONIȚA

Școala interjudețeană de partid Brașov

FOLOSIREA PÎRGHIILOR ECONOMICE ȘI FINANCIARE ÎN CONDUCEREA PLANIFICATĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

ÎN CADRUL măsurilor cu privire la introducerea autoconducerii și autogestunii unităților, un rol important revine pîrghiilor economice și financiare, ale căror funcții încercăm să le prezentăm în cele ce urmează. Deoarece tratarea exhaustivă a acțiunii pîrghiilor economice și financiare constituie o temă vastă și deosebit de complexă, care nu poate fi epuizată în cadrul unui singur studiu, ne vom limita numai la anumite laturi ale problemei și anume la modul în care sînt utilizate pîrghiile economice și financiare în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale.

1. Planul și pîrghiile economice și financiare

DUPĂ cum se știe, latura cea mai importantă a mecanismului economic o constituie conducerea, iar principala componentă a conducerii o reprezintă planificarea dezvoltării economico-sociale. Planul este un instrument de conducere directă, prevederile sale avînd caracter imperativ pentru toate organele, organizațiile, unitățile și pentru întreaga populație a țării. În elaborarea, fundamentarea și înlăptuirea planurilor un rol deosebit de important revine contractelor economice. În momentul aprobării lor planurile trebuie să aibă la bază contracte pentru întregul consum intern și contracte, comenzi sau convenții pentru import și export.

Conducerea dezvoltării economico-sociale necesită, totodată, ca în afară de instrumentele de conducere directă, să se folosească și alte mijloace, de natură economică, cunoscute sub denumirea de pîrghii economice și financiare. Cele mai importante pîrghii economice și financiare sînt: sistemul de retribuție, sistemul de prețuri, sistemul de finanțare și sistemul de creditare¹⁾. Pîrghiile sînt categorii economice rezultate ca urmare a acțiunii diferitelor legi și în primul rînd a legii valorii și a legii repartiției după muncă. Cu ajutorul lor se realizează îmbinarea cerințelor acestor legi cu cele ale legii economice fundamentale a socialismului și ale legii dezvoltării planice proporționale.

Prin urmare, dacă planificarea exprimă interesele generale, de ansamblu ale societății, pîrghiile economice și financiare exprimă necesitatea utilizării stimulentei economice, de coînter-sare mater. ă, în vederea canalizării

intereselor colective (de grup) și personale către înlăptuirea intereselor prioritare, generale. Stimulentele economice — alături de cele morale, care le completează — constituie o componentă a mecanismului general de funcționare a legilor economice; ele au un caracter obiectiv, reprezentînd un impuls la acțiune, fără care nu se poate realiza dezvoltarea economico-socială.

Coordonarea optimă a diferitelor categorii de interese, îmbinarea armonioasă a autoconducerii fiecărei întreprinderi, prin lărgirea competențelor și atribuțiilor ce-i revin, cu conducerea unitară a întregii vieți economico-sociale, pe baza aplicării principiului centralismului democratic, nu se realizează de la sine. Valorificarea deplină a avantajelor orînduirii socialiste, creșterea în ritmuri înalte a forțelor de producție, dezvoltarea democrației socialiste, dezvoltarea democrației socialiste, a autoconducerii muncitorești, a inițiativei și răspunderilor întreprinderilor și centralelor în planificarea propriei lor activități, gospodărirea cu maximum de eficiență a părții din avuția națională ce li s-a încredințat spre administrare, presupune, pe lîngă sporirea rolului activității de planificare, și utilizarea conștientă a pîrghiilor economico-financiare, analizarea din timp a posibilităților ivirii unor contradicții, promovarea unei politici corespunzătoare și în raport cu condițiile ce se creează în societate și în fiecare etapă a evoluției acesteia.

„Cerința trecerii la o nouă calitate a activității economice necesită să se perfecționeze mecanismul economico-financiar, astfel încît unitățile economice, organele lor de conducere colectivă să dispună de pîrghii corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condițiuni a rolului și atribuțiilor ce le revin, pentru stimularea creșterii eficienței economice, coînter-sarea oamenilor muncii în valorificarea superioară a resurselor existente și obținerea de rezultate economice superioare“²⁾

Pe lîngă cele de mai sus, utilizarea pîrghiilor economice și financiare decurge și din necesitatea cuprinderii, în cadrul direcțiilor stabilite prin plan, și a elementelor care nu sînt concretizate în mod expres de acesta. Planul național unic nici nu trebuie și nici nu poate să cuprindă prin indicatorii săi, în amănunt, toate aspectele activității economico-sociale. În aceste condiții, ceea ce nu este pus în mișcare prin plan este necesar să fie antrenat prin acțiunea pîrghiilor economice și financiare care trebuie astfel „manipulate“ încît să conducă permanent la înlăptuirea obiectivelor și sarcinilor stabilite.

Folosirea diferitelor pîrghii economice și financiare este necesar să se facă în așa fel încît între ele să se realizeze o strînsă coordonare, fiecare trebuind să susțină acțiunea celeilalte. Este de neconceput ca efectele unei pîrghii să conducă la slăbirea sau chiar anularea efectelor altor pîrghii. Mecanismul pîrghiilor economice și financiare alcătujește un sistem unitar, în care fiecare pîrghie reprezintă un subsistem. La rîndul lui, sistemul pîrghiilor economice trebuie să se încadreze ca un subsistem în sistemul conducerii de ansamblu al economiei naționale. **Nu pot exista anumite principii cu privire la conducerea dezvoltării economico-sociale și altele, contradictorii, cu privire la pîrghii.** Astfel, de pildă, nu se pot accepta concomitent conceptul de dezvoltare economico-socială pe baza planului unic și formarea prețurilor pe piață, pe baza cererii și ofertei. Un astfel de mecanism al prețurilor ar conduce, pînă la urmă, la anularea efectelor conducerii planificate a economiei naționale.

Pîrghiile economice și financiare nu reprezintă doar concepte abstracte, ci au dimensiuni concrete în raport cu condițiile existente în economie. Cum aceste condiții evoluează, este necesar ca și mărimile respective să fie puse în concordanță cu factorii lor determinanți. Aceasta înseamnă a aduce nivelul retribuției, al prețurilor, al beneficiului, etc. la stadiul corespunzător diferitelor perioade pe care le parcurgem. Dacă pentru conducerea curentă, operațională, această cerință poate fi satisfăcătoare, pentru planificare ea nu asigură elementele necesare. Elaborarea de prognoze și planuri impune și cunoașterea evoluției viitoare a dimensiunilor pe care diferitele pîrghii le vor căpăta, în condițiile ce se vor crea în orizonturile de timp respective. Astfel, de pildă, pentru fundamentarea științifică a dinamicii și structurii produsului social, a venitului național, a investițiilor, a comerțului exterior, a creșterii eficienței economice, a nivelului de trai etc. nu este oportună utilizarea prețurilor din perioada de bază, care pot deforma dimensiunile reale ale fenomenelor și proceselor viitoare, ci folosirea unor prețuri de plan sau de prognoză, care să corespundă cheltuielilor materiale de producție, productivității muncii, retribuției și venitului net din etapele date. Ca urmare, pîrghiile nu sînt numai instrument de planificare, ci și obiect de planificare. De tratarea pîrghiilor economice și financiare ca obiect de planificare nu ne vom ocupa în cadrul acestui studiu.

2. Funcțiile pirghiilor economice și financiare

PIRGIILE economice și financiare sînt utilizate, pentru a asigura dependența veniturilor unităților și a celor personale de contribuția adusă la dezvoltarea și eficiența producției sociale, precum și pentru a determina o legătură tot mai strînsă între fondurile cu care societatea a dotat diferitele unități și aportul acestora la dezvoltarea societății.

„Principiul autoconducerii și auto-gestiunii economico-financiare trebuie să conducă la mai buna gospodărire a mijloacelor de producție, a părții din proprietatea comună dată în administrarea fiecărei unități, a fiecărui colectiv de oameni ai muncii. Consiliile oamenilor muncii, adunările generale, toți oamenii muncii poartă răspunderea directă pentru păstrarea și punerea în valoare, cu rezultate maxime, a acestor bunuri, asigurînd creșterea continuă a producției, ridicarea nivelului ei tehnic și calitativ, sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și creșterea eficienței economice — toate acestea trebuind să se reflecte în valoarea nou creată în fiecare unitate, de către fiecare om al muncii“).

Cu ajutorul pirghiilor economice și financiare se apreciază efectul diferiților factori asupra progresului societății, și, în același timp, se acționează la mobilizarea tuturor resurselor de care dispune societatea, în direcția îndeplinirii obiectivelor prevăzute în plan. Acțiunea lor contribuie multilateral și activ la: accelerarea ritmurilor de dezvoltare a economiei naționale; la optimizarea proporțiilor generale și parțiale; la realizarea echilibrelor materiale, financiare, valutare și de forță de muncă; la utilizarea cât mai rațională a tuturor categoriilor de resurse; la creșterea eficienței economice; la introducerea rapidă a progresului tehnic; la asigurarea unei normale circulații a mărfurilor; la menținerea stabilității monetare; la ridicarea sistematică a nivelului de trai etc.

În cele ce urmează prezentăm funcțiile pirghiilor economice și financiare accentuînd asupra acelor aspecte care sînt legate de conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale. Principalele funcții pe care pirghiile economice și financiare (în totalitate sau parțial) le îndeplinesc sînt următoarele:

Pirghiile economice și financiare ca instrument de dimensionare și normare. Elaborarea și îndeplinirea planurilor presupun, pe lângă unități de măsură fizice, și existența unor instrumente de măsură valorice, necesare caracterizării unor procese și fenomene complexe, precum și a acelor laturi ale producției care nu pot fi exprimate decît bănește.

Desigur, rolul acestor pirghii nu se mărginește doar la cel de instrument de măsură, cu un caracter pasiv, ci ele au și un rol activ, de normativ social, prin care societatea impune fie o anumită cantitate de efort pentru obținerea unui anumit efect, fie o anumită cantitate de efect în raport cu o cantitate de efort.

În acest sens, sistemul de retribuire a

muncii nu trebuie privit numai ca instrument de repartiție, ci și ca instrument de dimensionare. Avem în vedere în primul rînd dimensionarea volumului muncii ce trebuie depuse, fie că este vorba de sistemul în regie sau în acord (individual sau global), printr-un ansamblu de metode științifice concretizate în sistemul de normare a muncii (norme de timp, de producție, de deservire, de serviciu, de personal).

Sistemul de retribuire dimensionează, în al doilea rînd, gradul de complexitate a muncii, reflectat și în nivelul de calificare. Această măsurare și normare se efectuează cu ajutorul rețelei tarifare sau a listelor și nomenclatoarelor de funcții, a indicatoarelor tarifare de calificare sau a indicatoarelor de studii și vechime și a retribuției tarifare. Tot în această categorie poate fi încadrată și măsurarea muncii în condiții deosebite (de periculozitate, nocive, de șantier, de noapte, etc.).

De asemenea sistemul de retribuire a muncii dimensionează și normează raportul dintre veniturile minime și cele maxime, ținînd seama de criteriul de etică socială cît și de criteriul economic (asigurarea reproducției forței de muncă).

Planificarea și prognoza dezvoltării economico-sociale trebuie să ia în considerare elementele susmenționate și, în același timp, să desprindă tendințele de perspectivă ce se manifestă în această direcție. Astfel se cere să fie dimensionată pentru fiecare perioadă retribuția minimă, maximă și medie, punînd de acord necesitățile cu posibilitățile ce se creează în economic prin sporirea venitului național, să se țină seama de tendința obiectivă de diminuare a diferențelor privind gradul de calificare în condițiile cerute de revoluția tehnico-științifică contemporană și de posibilitățile de pregătire oferite de statul nostru, și să se pună de acord aceste elemente cu toate capitolele de plan și de prognoză.

În sfîrșit, sistemul de retribuire a muncii dimensionează și normează ponderea retribuției tarifare ca element principal de stimulare, în totalul retribuției. Astfel, retribuția tarifară trebuie să reprezinte în retribuția medie planificată la muncitori și personalul operativ circa 90%, restul retribuției fiind format din sporuri, premii, indemnizații și alte încasări.

Sistemul de prețuri reprezintă un instrument indispensabil elaborării previziunilor privind dezvoltarea economico-socială. Prognoza și planificarea procesului reproducției și a diferitelor sale faze, în condițiile producției de mărfuri și acțiunii legii valorii, nu se pot elabora și îndeplini fără utilizarea prețurilor ca instrument de dimensionare și normare socială. Determinarea veniturilor și cheltuielilor societății, ale întreprinderilor și populației, stabilirea a numeroși indicatori de plan, cantitativi și încosebi calitativi, a proporțiilor și ritmurilor de dezvoltare presupun folosirea prețurilor.

Pe de altă parte, pentru ca circulația mărfurilor între diferitele unități de stat și cooperatiste, ca și între acestea și populație, să se desfășoare normal, este necesară echivalența schimbului, așa cum rezultă din acțiunea legii valorii, ceea ce, de asemenea, presupune

folosirea prețurilor. În acest fel, prețurile reprezintă un instrument de calcul, evidență și planificare și totodată un instrument de schimb. Pentru ca prețurile să poată îndeplini corespunzător această funcție, ele trebuie să reflecte cheltuielile sociale de producție și să fie determinate în același mod (din punct de vedere al metodei) pentru toate produsele. După cum este cunoscut, prețurile cuprind cheltuielile de producție și venitul net. Caracterul normativ al prețurilor în socialism este determinat de faptul că primul element are o limită maximă pe care societatea o poate recunoaște, iar cel de al doilea element o limită minimă.

În economia socialistă există necesitatea și posibilitatea determinării prealabile și organizate a cheltuielilor sociale de producție, înainte ca procesul de producție și circulația să fi avut loc. Fără cuantificarea anticipată a acestor cheltuieli este de neconceput nu numai stabilirea prețurilor, ci însăși planificarea. Acțiunea legii dezvoltării planice proporționale impune afit măsurarea disponibilității de muncă socială pentru perioada de plan dată, cît și cunoașterea prealabilă a fiecăruia dintre elementele valorii ce urmează a fi creată în aceeași perioadă, afit pe ansamblul economiei naționale, pe ramuri și subramuri, cît și pe produse. Altfel, între valoarea totală ce s-ar crea în economie și repartiția acesteia pe destinații nu s-ar putea asigura echilibrul necesar. Dacă volumul total al valorii și structura ei sînt cunoscute și repartizate dinainte cu ajutorul planurilor și prognozelor, atunci dimensionarea mărimii valorii pe fiecare produs în parte este de asemenea rezolvabilă. Folosind reglementări unitare de determinare a cheltuielilor de producție, un sistem coordonat de retribuție și criterii unice sau apropiate de determinare a venitului net, chiar dacă există anumite abateri de la nivelul valorii pe produs, comparațiile între valori pot fi realizate corespunzător.

Pentru ca prețurile să corespundă cheltuielilor sociale de producție, care evoluează permanent în funcție de un complex de factori interni și externi, ele trebuie periodic adaptate noilor condiții ce se creează în economic și previzionate pentru perioadele următoare. Abordarea problemei elasticității prețurilor face necesară prezentarea și a unor aspecte referitoare la prețurile interne ale produselor provenite din import.

Dezvoltarea planificată a economiei noastre presupune limitarea, la nivel național, a influențelor care se manifestă pe piața internațională. Aceasta înseamnă intervenția activă a statului, asigurarea unei legături raționale între prețurile interne și cele de comerț exterior.

Chiar în condițiile stabilității prețurilor externe nu poate fi vorba de preluarea mecanică a acestora pe plan național. Între reflectarea prețurilor externe și transpunerea lor automată pe plan intern este o deosebire calitativă, de esență. În abordarea acestei probleme trebuie să ținem seama că prețurile interne sînt un instrument de bază al politicii economice, determinate în conformitate cu interesele majore ale societății noastre. Nu se poate realiza o politică proprie de creare și repartizare a venitului național cu un nivel și o structură de prețuri preluate din afara țării respective. Prețurile interne tre-

buie să reflecte condițiile economice, sociale și politice din fiecare țară; altfel ele ar deveni un instrument artificial, care ar intra repede în contradicție cu factorii economici determinanți, transformându-se într-o frână a dezvoltării.

În ceea ce privește compararea prețurilor existente în țări cu un nivel de dezvoltare diferit aceasta nu poate fi criteriul de opțiune cu privire la specializarea producției în țările respective. Nivelul prețurilor la un moment dat (chiar făcut comparabil din punct de vedere al structurii) este determinat istoricește de condițiile trecutului și prezentului și nu de viitor. Pentru a utiliza prețurile (care nu pot fi nici singurul și nici criteriul determinant) la judecarea opțiunilor de specializare este necesar să fie luat în considerare nu nivelul cheltuielilor de producție din perioada în care se face analiza, ci acele care se poate realiza în perioadele următoare, adică din momentul în care vor fi date în funcțiune noile capacități și pînă la îndeplinirea duratei lor normale de funcționare.

Sistemul de pîrghii financiare îndeplinește de asemenea funcția de dimensionare și normare, dar spre deosebire de sistemul de prețuri, care exprimă totalitatea cheltuielilor sociale de producție, pîrghiile financiare se referă în special la venitul net (beneficiul, impozitul pe venitul net, impozitul pe circulația mărfurilor, dobînda etc.) la nivel de ramură, centrală, întreprindere și pe produse. Formele venitului net sînt mobile, ele putîndu-se schimba de la o pe-

¹⁾ Pe parcursul studiului ne vom referi, exemplificativ, doar la unele pîrghii financiare mai importante din punct de vedere al problemelor abordate.

²⁾ Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare.

³⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 25 martie 1978.

rioadă la alta în funcție de cerințele dezvoltării economico-sociale, de obiectivele urmărite, de rezultatele practice pe care le-a dat o formă sau alta, etc.

Dimensionarea și normarea venitului net cu ajutorul pîrghiilor financiare are o importanță hotărîtoare nu numai pentru crearea, repartizarea și redistribuirea acestuia, ci și pentru înfăptuirea proporțiilor stabilite prin plan. De altfel, cu ajutorul pîrghiilor financiare se înfăptuiește coordonarea dintre planificarea economică și cea financiară, care sînt, în fond, două laturi ale aceluiași proces de dezvoltare economico-socială.

Pîrghiile economice și financiare ca instrument de semnalizare. Funcția de semnalizare exercitată de pîrghiile economice și financiare are o strînsă legătură cu cea de dimensionare și de normare. Determinarea normelor de muncă, a prețurilor, a beneficiului și a celorlalte pîrghii financiare se face fie la nivel de ramură, centrală sau produs, fie la toate aceste nivele. Mărirea stabilită reprezintă o medie care cuprinde toate unitățile componente ale unei ramuri sau centrale, iar alteori, cum este cazul prețurilor, cheltuielile medii de producție și venitul net pe produs, calculat la nivel de ramură, care exprimă cel mai bine cheltuielile sociale de producție, condițiile mijlocii în care se obțin diferitele mărfuri. Luarea în considerare a condițiilor marginale (cele mai ridicate), sub motivul că și unitățile care au asemenea situație dau o marfă utilă, solicitată de societate, ar influența negativ înfăptuirea funcțiilor pe care trebuie să le îndeplinească pîrghiile economice și financiare, ar mări în mod artificial prețurile de producție și de livrare a tuturor produselor și ar da o imagine nereală asupra calității activității diferitelor unități, toate devenind în mod automat rentabile și foarte rentabile, indiferent de

nivelul înzestrării lor și de modul de organizare a producției și a muncii.

Aplicarea nivelurilor medii determină nu numai accentuarea preocupărilor pentru folosirea mai bună a fondurilor cu care sînt dotate unitățile și pentru reducerea costurilor, ci și **evidențierea situațiilor în care mijloacele de care dispun întreprinderile nu sînt utilizate corespunzător, ca și a aceluia în care dotarea unităților trebuie modernizată.**

Astfel, comparînd nivelul stabilit al normativelor de muncă, al costurilor, al beneficiului etc. cu cel realizat de diferite unități vom constata o seamă de disparități, unele întreprinderi situîndu-se sub medie, iar altele peste medie. Disparitățile încă destul de mari existente între cheltuielile de producție care se realizează de diferite întreprinderi evidențiază marile rezerve și posibilități care există pentru reducerea costurilor.

Sînt și situații în care deosebirile la care ne-am referit sînt determinate de nivelul de înzestrare tehnică a unităților respective. Prin dotarea acestor unități cu tehnică superioară, prin calificarea cadrelor și printr-o organizare științifică a producției și a muncii, ele pot și trebuie să obțină cheltuieli de producție sub medie. În acest fel media inițială devine mai scăzută, tabloul eficienței scoțînd în evidență alte unități care trebuie luate în atenție. Micșorarea absolută și relativă a cheltuielilor de producție constituie deci un proces permanent, determinînd o medie generală tot mai redusă și mai aproape de nivelul unei economii moderne.

În acest fel pîrghiile economice și financiare reprezintă un semnalizator economic important, care dă posibilitatea unor analize și unor decizii de mare importanță pentru planificare, pentru reglarea optimă a mecanismului economic.

prof. dr. Ștefan ARSENE

Relația cercetare-producție

(Urmare din pag. *)

lor-unelte cu comandă numerică concepute de institut, se extinde acțiunea, începută în 1977, de pregătire a programatorilor de la întreprinderile care au fost sau urmează a fi dotate cu astfel de mașini de înaltă tehnică. Pentru o cit mai completă pregătire a acestora, concomitent cu instruirea teoretică (cunoașterea principiilor de funcționare a mașinilor), se întocmesc și se realizează programe de execuție a unor piese componente complexe. De asemenea, se urmărește extinderea practicii de a urmări, prin colective mixte formate din cercetători, proiectanți și producători, modul în care se realizează produsele în toată perioada de fabricație și comportarea acestora în exploatare.

Un domeniu important în scurtarea duratei de asimilare îl reprezintă asigurarea pieselor turnate. În legătură cu aceasta se desprinde necesitatea de a se acorda prioritate de către colaboratori (I.M. Roman, „23 August” — București) execuției pieselor turnate pentru prototipurile și modelele experimentale prevăzute în planul de asimilări, cit și pentru lucrările ce se fac în colaborare. Această prioritate trebuie acor-

dată, îndeosebi, de către întreprinderile din cadrul centralei noastre industriale; pentru acele piese turnate ce se execută la alte unități, se cere intensificat sprijinul centralei în scopul realizării prototipurilor la termen și chiar în avans.

În scopul evitării greutăților în realizarea mașinilor-unelte, este necesar ca centralele industriale din cadrul subramurii de electrotehnică și electronică să urgenteze **asimilarea** de elemente de acționare (motoare de curent continuu și variatoarele respective), echipamente electrotehnice și electronice cu fiabilitatea cerută de utilizarea lor în construcția de mașini-unelte. De asemenea, apreciem necesar ca la institutele cu secții sau ateliere de producție și microproducție să se repartizeze direct absolvenți din învățămîntul superior pentru a-și face stagiul de producție. Măsura este justificată și de faptul că, prin efectuarea stagiului în atelierele de execuție prototipuri sau microproducție, unde se realizează unicate sau serii mici, aceștia se vor confrunta cu mai multe probleme cu caracter de noutate decît într-o întreprindere unde se execută produse în serie. Repartizarea absolvenților în cadrul institutelor va permite, după perioada de stagiu, ca aceștia să atace cu mai multă competență problemele de cercetare științifică și inginerie tehnologică.

În întreprinderile pentru industrializarea zahărului

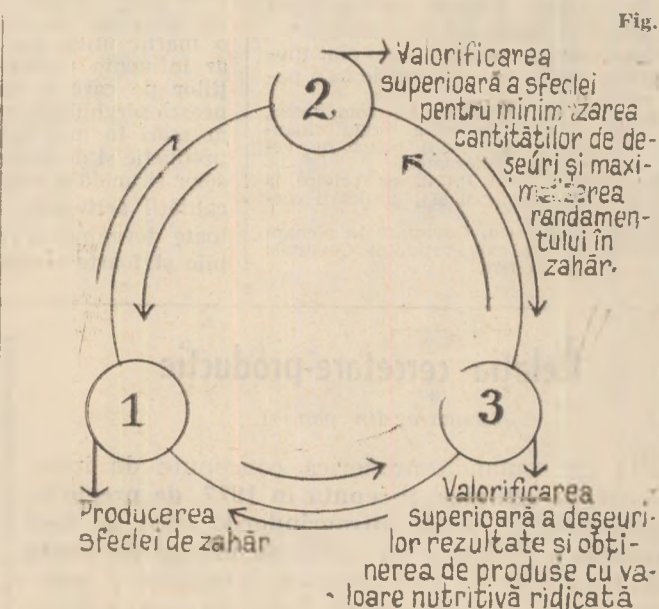
ÎNCHIDERA CICLULUI INDUSTRIAL, CALE PENTRU SPORIREA PRODUCȚIEI NETE

Am urmărit cu deosebit interes dezbaterile publice în cadrul rubricii „Teorii-Idei” din „Revista economică” (numerele 12, 17, 21 și 24/1978) și am ajuns la concluzia că în întreprinderile pentru industrializarea sfecele de zahăr procesul circular activ își găsește un admirabil teren pentru implementare, aducând o contribuție deosebită la sporirea producției nete și la creșterea eficienței economice. Reflectând asupra ideilor dezbaterii, făcând apel la experiența și practica productivă, am redactat acest articol, care cred că va fi de natură să stimuleze căutarea de noi soluții pentru valorificarea superioară a produselor secundare rezultate la fabricarea zahărului din sfeclă.

AMPLA ACȚIUNE ce se desfășoară pe multiple planuri în întreaga economie națională, din inițiativa și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru reducerea cheltuielilor materiale — cale sigură de accelerare a creșterii economice — conferă noi dimensiuni problemei deșeurilor și subproduselor din industrie, orientând preocupările, deopotrivă, spre reducerea acestora și spre valorificarea lor superioară, în sensul unei utilizări cât mai depline și al obținerii unor produse cu valoare cât mai ridicată. Aceasta este, de altfel, una din direcțiile principale ale dezvoltării tehnologiilor în cîmpul revoluției tehnico-stiințifice.

Este demn de remarcat faptul că o valorificare superioară a subproduselor și deșeurilor poate duce, într-o serie de cazuri, la obținerea unor produse a căror valoare depășește pe cea a produselor de bază. Totodată, prin prelucrarea completă a materiei prime se pot rezolva dificultățile importante ce decurg azi pentru întreprinderile producătoare din aglomerarea unor mari cantități de deșeuri industriale care consumă fonduri suplimentare pentru depozitare și transport din incintă, ocupă suprafețe de teren apte pentru folosință agricolă, constituie surse de poluare pentru mediul înconjurător, periclitează siguranța clădirilor, confortul localităților, sănătatea oamenilor. Imperativul **maximizării producției nete**, consecință a minimizării cheltuielilor materiale, impune mai mult ca oricînd găsirea soluțiilor de adîncire a valorificării materiilor prime și a subproduselor rezultate la prelucrarea acestora.

Este cunoscut că valorificarea superioară constituie un **proces complex** ale cărui obiective și căi de realizare prezintă caracteristici care variază de la o ramură la alta a economiei naționale, iar în cadrul acestora, în funcție de specificul de utilizare a diferitelor resurse naturale și a produselor obținute. Făcînd rezerva cuvenită asupra acestor deosebiri, considerăm că o caracteristică generală a conceptului de valorificare superioară presupune unitatea dintre evidențierea, conservarea și atragerea în circuitul economic a resurselor naturale, cu adîncirea prelucrării acestora în vederea obținerii unei mase cât mai mari de valori de întrebuințare variate și de calitate ridicată, concomitent cu economisirea cheltuielilor necesare pentru realizarea acestor valori de întrebuințare¹⁾. Valorificarea superioară a produselor

secundare și a deșeurilor rezultate la fabricarea zahărului din sfeclă este, după părerea noastră, un proces complex, care se cere analizat numai într-o strînsă interdependență cu producția sfecele de zahăr și cu modul cum aceasta este valorificată pentru obținerea unor randamente maxime (vezi fig. nr. 1). Drept urmare încercăm să supunem analizei, procesul de producție a zahărului din sfeclă și în același context încercăm să desprindem direcțiile în care trebuie acționat pentru realizarea obiectivului propus — valorificarea superioară a componentelor utile.

În etapa actuală valorificarea cât mai completă a componentelor utile pe care le conțin materiile prime — în cazul nostru sfecla de zahăr — fie că este vorba de puterea calorică sau elementele nutritive și transformarea lor în valori de întrebuințare ce încorporează o cantitate sporită de muncă socială, reprezintă o cerință importantă a economiei. În acest sens la noi în țară sporirea producției sfecele de zahăr și valorificarea ei superioară se realizează prin promovarea largă a progresului tehnic, prin mecanizarea lucrărilor agricole, folosirea unor cantități crescînd

de de îngrășăminte chimice, insecticide, insecto-fungicide, organizarea judicioasă a muncilor agricole precum și prin introducerea metodelor moderne de recoltare, păstrare, depozitare și transport.

În domeniul industrializării se are în vedere adoptarea tehnologiilor celor mai avansate care să permită o valorificare cât mai completă a componentelor utile, respectarea întocmai a graficelor de recoltare stabilite în concordanță cu capacitățile de prelucrare și posibilitățile de păstrare ale fabricilor, reducerea transporturilor de sfeclă de la o unitate la alta, optându-se pentru amplasarea unităților prelucrătoare în zonele de maximă favorabilitate și (nu în ultimul rând) respectarea regimurilor tehnologice optime pe toată perioada de prelucrare având drept obiectiv reducerea la minimum a pierderilor de zahăr.

ANALIZA EVOLUȚIEI valorificării sfeclei de zahăr și a eficienței economice a acestui produs se cere însă, după părerea noastră, analizată în mod succesiv, plecând de la însămintare, parcurgerea procesului tehnologic de fabricare a zahărului cu toate implicațiile acestuia și terminând cu valorificarea subproduselor și deșeurilor. Ca urmare a unui asemenea mod de analiză se realizează un proces circular activ²⁾, care creează posibilitatea scoaterii la iveală a tuturor interdependențelor existente în cadrul sistemului multidimensional integrat.

Interdependența dintre producția sfeclei de zahăr, valorificarea superioară a acesteia și valorificarea produselor secundare își găsește, după părerea noastră, o admirabilă ilustrare în organizarea producției în platforme complexe, în măsură să asigure prelucrarea integrală a materiei prime în aceeași unitate de producție până la transformarea întregii ei substanțe în produse utile. Aceasta atrage după sine sporirea gradului de complexitate a întreprinderii ca urmare a unei mai mari varietăți de instalații, de tehnologii, de meserii și respectiv de produse livrate.

În fig. 2 am încercat (fără a avea pretenția unei abordări exhaustive), să jalonăm principalele direcții în care colectivele

zarea apelor reziduale pentru irigarea culturilor agricole inclusiv sfecla de zahăr.

Acționînd în felul acesta se realizează închiderea ciclului industrial și odată cu aceasta creșterea eficienței economice prin eliminarea cheltuielilor de transport pentru subprodusele care în momentul de față se prelucrează sub formă de materii prime în alte unități. În noua accepție urmează ca prelucrarea succesivă a acestora să aibă loc pe aceeași platformă unde nucleul central îl va constitui fabrica de zahăr, restul unităților prelucrătoare devenind sateliți ai acesteia (Fig. 3).

V Fabricarea zahărului (activitate de vîrf)

1) Fabricarea nutrețurilor complexe din borhot.

2) Dezaharificarea melasei cu întoarcerea în sistem a trizaharatului de calciu care conduce la creșterea randamentului de zahăr alb cu 10%.

3) Demineralizarea melasei prin schimb ionic și fabricarea zahărului lichid.

4) Utilizarea melasei la fabricarea concomitentă a drojdiei, alcoolului rafinat, alcoolului tehnic, uleiului de fuzel și bioxid de carbon.

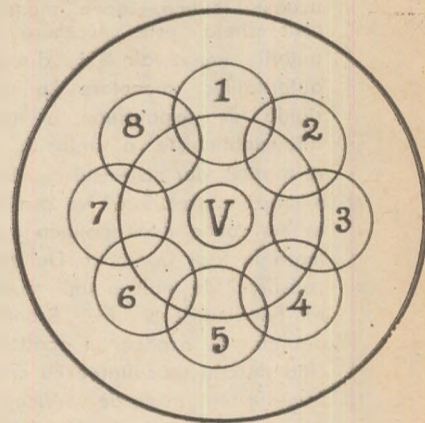
5) Fabricarea acidului citric din melasă.

6) Utilizarea carbonatului de calciu după o prealabilă uscare și dezintegrare mecanică ca amendament pentru terenuri acide și îngrășămint.

7) Utilizarea carbonatului de calciu ca filler pentru mortare, masticuri și betoane asfaltice.

8) Utilizarea apelor reziduale pentru irigarea culturilor agricole inclusiv sfecia de zahăr.

Fig. 3

Dacă în situația actuală în sistemul întreprinderilor pentru industrializarea sfeclei de zahăr rezultă, în urma procesului tehnologic: zahărul, borhotul, melasa, carbonatul de calciu precipitat și apele reziduale, în urma adîncirii valorificării în cadrul sistemului, numărul produselor crește considerabil și odată cu aceasta șansele întreprinderii de a realiza o rată înaltă a eficienței economice a activității. Abordarea valorificării superioare a produselor secundare rezultate la fabricarea zahărului într-o viziune integratoare conduce inevitabil la lărgirea sferei preocupărilor, la transformarea sistemului actual al întreprinderii în marele sistem al platformei complexe, la adaptarea structurii organizatorice și a conducerii la noua situație.

Desigur, valorificarea superioară a produselor secundare după principiul închiderii ciclului industrial presupune o serie de integrări interdisciplinare. Se are în vedere integrarea tehnologică, integrarea teritorială și administrativă. Menționăm faptul că aceste integrări sînt posibile deoarece toate activitățile luate de noi în discuție se regăsesc la nivelul Departamentului Industriei Alimentare. Singura problemă ce pare mai dificil de rezolvat se referă la reconsiderarea metodologiei de calcul a eficienței, aceasta reclamînd punerea la punct a unei metodologii noi de înregistrare a cheltuielilor și de repartizare a cheltuielilor generale între diferitele unități componente. Pe această linie a fost elaborat un nou indicator, **cost analitic**³⁾, care surprinde cheltuielile de producție a sfeclei de zahăr, precum și ale prelucrării ei și ale valorificării superioare a produselor secundare: pe baza acestui indicator se poate determina eficiența economică totală a producției și valorificării sfeclei de zahăr, precum și a produselor secundare. Considerăm că acest indicator va reuși să surprindă eforturile depuse începînd de la însămintarea culturii pînă la livrarea zahărului și a celorlalte produse rezultate din adîncirea prelucrării subproduselor; în același timp el va putea fi utilizat ca un instrument pentru detectarea deficiențelor de natură tehnică și organizatorică pe tot parcursul procesului de producție a sfeclei de zahăr, al valorificării acesteia și a subproduselor rezultate din valorificarea ei.

N. BOTEZATU

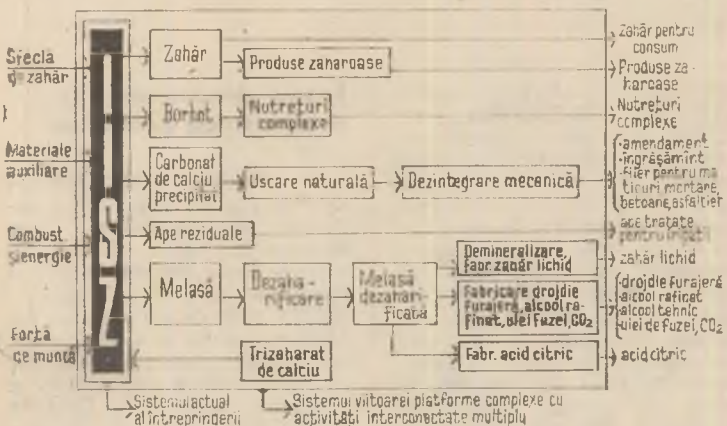
Întreprinderea de industrializarea sfeclei de zahăr — Roman

¹⁾ Vezi Puiu Alexandru, Valorificarea superioară a resurselor naturale, Editura Academiei R.S.R., București, 1969.

²⁾ Vezi dezbaterile din „Revista economică”, nr. 12, 17, 21, 24/1976.

³⁾ Victor Micuță, Eficiența economică a integrării producției sfeclei de zahăr cu industrializarea ei, teză de doctorat, Academia „Ștefan Gheorghiu”, București, 1976.

Fig. 2

de specialiști din subramura industriei zahărului pot acționa pentru a asigura suprodusele rezultate din procesul tehnologic un înalt grad de valorificare.

Direcțiile către care noi ne-am orientat preocupările sînt: a) fabricarea nutrețurilor complexe din borhot; b) dezaharificarea melasei cu întoarcerea în sistem a trizaharatului de calciu, care conduce la creșterea randamentului în zahăr alb cu 10%; c) demineralizarea melasei prin schimb ionic și fabricarea zahărului lichid; d) utilizarea melasei la fabricarea concomitentă a drojdiei furajere, alcoolului rafinat, alcoolului tehnic, ulei de fuzel și bioxid de carbon; e) fabricarea acidului citric din melasă; f) utilizarea carbonatului de calciu după o prealabilă uscare și dezintegrare mecanică, ca amendament pentru terenuri acide și îngrășămint; g) utilizarea carbonatului de calciu ca filler pentru mortare, masticuri și betoane asfaltice; h) utili-

Formele de manifestare ale orientării monetariste sînt viu controversate. Una dintre acestea este critica vehementă, de pe poziții monetariste, a erorilor comise de băncile centrale capitaliste în ierarhizarea obiectivelor și în modul de eșalonare, amploarea acordată și durata măsurilor monetare întreprinse în cursul recente crize monetare occidentale. Prin această critică, ideea monetaristă, potrivit căreia este necesară substituirea puterii unilaterale și discreționare a autorităților monetare printr-o regulă rigidă de expansiune a masei monetare, dobîndește o anumită argumentare faptică, dar nu există nici un indiciu că o creștere „seculară” va produce rezultate mai bune decît politica monetară urmată în fapt în trecut. De aceasta sînt conștienți de mult și unii monetariști ca M. Friedman¹⁾ și M. Bronfenbrenner²⁾, deosebit de expliciti în acest sens, atunci cînd descriu dificultățile cu care sînt confruntate tentativele de verificare și comparare a eficienței diferitelor reglementări monetare.

O altă formă de manifestare a scepticismului monetariștilor în legătură cu posibilitatea unei politici monetare eficiente în contextul realităților economiei capitaliste contemporane este demonstrația întîrzierii considerabile cu care aceasta acționează asupra economiei. M. Friedman³⁾, T. Mayer⁴⁾, W.H. White⁵⁾, utilizînd baze de date și metode statistice diferite,

CRIZA STRUCTURALĂ A CAPITALISMULUI ȘI CRIZA ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ (II)

Neputința instrumentelor de intervenție în economie

recunosc că această întîrzieră (Friedman-lag) este o mărime variabilă în limite foarte largi, din cauze necunoscute, iar A.W. Phillips⁶⁾ și W.J. Baumol⁷⁾ subliniază că procedurile care par rezonabile pentru a modifica o variabilă instrumentală ca politica monetară în funcție de schimbarea condițiilor conjuncturale, pot foarte bine să agraveze instabilitatea. Se inve-

derează clar, în acest mod, rolul limitat al politicii monetare în calitate de stabilizator al echilibrului economiei de piață. Efectele pozitive, în măsura în care se manifestă, apar numai cu o întîrzieră imprevizibilă, în timp ce consecințele negative subsidiare se manifestă imediat, compromițînd din capul locului eficiența globală a oricărei măsuri monetare.

Accentuarea notelor pesimiste intervenite în concepția monetaristă este vizibilă și în concluziile desprinse din unele analize privind calitatea instrumentelor tradiționale ale politicii monetare și de credit: taxa scontului, operațiile pe piața monetară liberă și regimul rezervelor obligatorii. M. Friedman⁸⁾ de exemplu, susține că mecanismul scontului constituie un instrument de control al volumului creditului și masei monetare foarte puțin sigur, deoarece efectul său restrictiv depinde de intensitatea, modificabilă în timp, a legăturii dintre taxa de reescont și paleta ratelor dobînzii formate pe piața monetară. Se constată, însă, o diminuare a ponderii operațiilor de reescont în totalul activelor băncilor centrale și apariția unor posibilități de refinanțare a băncilor comerciale neimplicînd băncile centrale. Capitalul internațional flotant extrem de mobil și masiva lichiditate apărută pe piață prin expansiunea datoriei publice și prin proliferarea intermediarilor financiari nebancați (asociații de investitori, firme de asigurare

FIȘE

DR. ILIE CRISTESCU

TEZAUURUL CERNEI

EDITURA SPORT-TURISM
BUCUREȘTI - 1978

● Diferite documente atestă, după cum arată dr. Ilie Cristescu în cartea sa Tezaurul Cernei (Editura Sport-Turism, 1978, 176 p.), că încă cu mult înainte de cucerirea țării de către romani, dacii au folosit izvoarele termale de la Băile Herculane, amenajate apoi de către romani, care le-au denumit „apele sfinte

ale lui Hercule de la Mehadia”. În retrospectiva sa, autorul insistă asupra faptului că „băile” au ținut întotdeauna de Mehadia și că, pînă la cucerirea austriacă, ele s-au numit Băile Mehadii. O parte substanțială a lucrării este destinată prezentării gamei extrem de largi a tratamentelor posibile la Băile Herculane, încă insuficient cunoscute și utilizate. Deși și-au obținut un renume bun de-a lungul secolelor, abia în anii socialismului, Băile și-au cîștigat — în urma investițiilor făcute de stat — o strălucire ce le situează alături de alte stațiuni de acest fel din lume. Autorul desciltează și definește principalele direcții de dezvoltare a turismului în zona Herculane, în zona Cernei și în general în întreaga regiune a Porților de Fier, făcînd o serie de sugestii în direcția valorificării în continuare a acestei importante zestre turistice și balneare.

Eficiența investițiilor neproductive

● A. Vitin consideră în articolul Effektivnost neproizvodstvennih kapitalnih vloženii (Eficiența investițiilor capitale ne-

productive), apărut în revista VOPROSI EKONOMIKI nr. 7/1978, că în prezent problemele eficienței investițiilor în sfera neproductivă nu sînt suficient elaborate în literatura de specialitate sovietică și în consecință nu se poate da un răspuns categoric la întrebarea în ce măsură aceste cheltuieli sînt justificate ca nivel și dinamică. În articol se propune un sistem de indicatori ai eficienței investițiilor în sfera neproductivă, la baza cărora stau următoarele principii: reflectarea caracterului nematerial al serviciilor neproductive; lipsa prețurilor la serviciile din unele ramuri (învățămînt, sănătate) și existența unor ramuri care prestează servicii în condiții avantajoase (îndeosebi serviciile comunale de locuințe); necesitatea și posibilitatea evaluării serviciilor fără plată pînă la nivelul celor cu plată; redistribuirea plusprodusului la stabilirea beneficiului în cadrul serviciilor cu plată și la evaluarea serviciilor fără plată sau implicînd anumite facilități; influența sferei neproductive (învățămînt, sănătate) asupra calității muncii și a indicatorilor economici ai producției materiale.

Teoria „locomotivei” și și relansarea economiei

● Revista WIRTSCHAFTSDIENST (nr. V/1978) publică articolul Grundgedanken und wirtschaftspolitische Erfolgsaussichten (Teze fundamentale și aplicative de politică economică), în care Diana Winkler și Mathias Lefeldt pun sub semnul îndoielii „teoria locomotivei” ca mijloc eficient de relansare a economiei occidentale. Conform acestei teorii, unele țări, în speță R.F.G., Japonia și S.U.A. sau numai una dintre ele, ar urma să efectueze o injecție financiară în economia lor, relansînd-o ca urmare a unui „efect multiplicativ”, care s-ar transmite apoi asupra economiei mondiale. Autorii consideră că: efectele impulsului inițial nu trebuie supraestimate chiar în ipoteza că multiplicatorul ar acționa nestîngerit; dat fiind că problemele actuale au mai mult un caracter structural decît conjunctural, acțiunea multiplicatorului s-ar putea întrerupe chiar după o reușită a impulsului inițial; pericolele unei atari politici sînt pentru țările eventuale locomotive mai mari decît eventualele

etc.) atenuază impulsul taxei de reescont asupra eșafodajului ratelor dobânzii. Privilegiul reescontului, de care se bucură băncile centrale, capătă, prin urmare, un caracter arbitrar și indezirabil, în timp ce masa monetară în circulație se află sub influența unor factori cu caracter absolut nemonetar.

La rîndul lor, operațiile „open-market” (cumpărări și vânzări de titluri, în special de credit public, în scopul ajustării masei monetare în circulație) au și ele influență limitată asupra conjuncturii economice, mai ales în condiții de inflație. Politica de „open-market” nu contribuie, după un studiu al lui W. Riefler⁴⁾, decît cu o optime la volumul total al operațiilor pe piața monetară liberă, restul de șapte optimi fiind determinat de operațiile băncilor particulare, ghidate exclusiv de criteriul profitului. Condițiile de creditare aferente operațiilor „open-market” nu au decît un efect neglijabil asupra condițiilor de creditare și a structurii ratei dobânzii formate pe piața monetară liberă. De asemenea, și D. Luckett⁵⁾, conchide, pe baza unor date statistice rigurose selectate, că acestea nu indică, pentru o lungă perioadă de timp, nici o ameliorare sensibilă a supleței comportamentului pieței monetare în urma intervențiilor băncilor centrale.

Modificarea rezervelor cerute obligatoriu a fi păstrate de către băncile comerciale în conturile lor la banca centrală, al trei-

lea instrument tradițional de control monetar, deși mărește dependența întregului aparat bancar față de banca centrală, sterilizînd o parte a lichidității globale, are pentru unii monetariști, ca de exemplu K. Brunner¹⁾, influențe perturbatoare certe, datorită caracterului discontinuu al acțiunii sale.

Efectele opuse și nesigure exercitate de diferitele instrumente de control monetar îi determină prin urmare și pe unii monetariști să pună la îndoială eficacitatea întregului sistem al politicii monetare actuale, inclusiv posibilitatea utilizării lui în vederea asigurării creșterii „seculare” a masei monetare după regula dorită. În acest context, impresia principală degajată din unele studii monetariste asupra politicii monetare este de insatisfacție, în contradicție cu optimismul general de odinioară.

Anarhia fundamentală a capitalismului pune tot mai mult în evidență, și pentru școala de la Chicago, imposibilitatea utilizării conștiențe a legilor care guvernează fenomenele monetare din economia capitalistă. Inconsecvența teoretică cu care monetariștii expun mecanismul influenței monedei asupra economiei, cu erorile de predicție rezultate de aici, exprimă incompatibilitatea dintre obiectivele și instrumentele strategiilor economice capitaliste actuale. Ele pun în evidență, și din acest punct de vedere, natura profund

structurală a curenților sistemului economic capitalist, cu toate implicațiile sale nefaste pe plan social-uman. Esență originară capitaliste nu poate fi ameliorată prin paleativele unor instrumente de politică economică.

Silviu CERNA

Facultatea de științe economice
Timișoara

¹⁾ M. Friedman. A Program for Monetary Stability, (New York, 1960).

²⁾ M. Bronfenbrenner. „Statistical Tests of Rival Monetary Rules” Journal of Political Economy, 69 : 621—625, (dec. 1961).

³⁾ M. Friedman. „The Effects of a Full-Employment Policy on Economic Stability: A Formal Analysis”, in „Essays in Positive Economics”. (Chicago, 1953), pag. 117—132.

⁴⁾ T. Mayer. „The Inflexibility of Monetary Policy”, Review of Economics and Statistics, 40 : 358—374 (nov. 1958).

⁵⁾ W. H. White. „The Flexibility of Anticyclical Monetary Policy”, Review of Economics and Statistics, 43 : 142—147 (mai 1961).

⁶⁾ A. W. Phillips. „Stabilization Policy in a Closed Economy”, Economic Journal, 64 : 290—324 (iun. 1954).

⁷⁾ W. J. Baumol. „Pitfalls in Contracyclical Policies: Some Tools and Results”, Review of Economics and Statistics, 43 : 21—26 (febr. 1961).

⁸⁾ M. Friedman. Op. cit.

⁹⁾ W. Riefler. „Open Market Operations in Long-Term Securities”, Federal Reserve Bulletin, 44 : 1260—127a (nov. 1958).

¹⁰⁾ D. G. Luckett. „Bills Only”: A Critical Appraisal”, Review of Economics and Statistics, 42 : 301—306 (aug. 1960).

¹¹⁾ K. Brunner. „Inconsistency and Indeterminacy in Classical Economics”, Econometrica, 19 : 152—173 (apr. 1951).

șanse ale unei relansări a economiei occidentale. Autorii propun ca alternativă o politică concretă de creștere economică a tuturor țărilor occidentale industrializate.

Înainte de a instala calculatorul

● Dacă studiile prealabile au fost bine făcute, 80% din avantajele informaticii sînt realizate încă înainte de instalarea ordinatorului — afirmă ing. Pierre Palasi în cartea Les préalables à l'informatique (Elementele prealabile ale introducerii informaticii), Chotardt et associés éditeurs, 240 p. Fazele acestor studii ar fi: delimitarea orizontului inteligenței artificiale sub triplul aspect — ce poate ordinatorul face ușor, ce poate face greu, ce nu este posibil; stabilirea criteriilor pentru depistarea situațiilor necesitînd tratarea mecanografică; un studiu economic precizînd raportul între costul instalației și eficiența rezultatelor, problemele de structură, alegerea priorităților; întocmirea planului informatic director cu datele de punere în aplicare; chestiunea oportuni-

tății nemaipunîndu-se, rămîn de rezolvat opțiunea tehnică și financiară, ofertele tehnice, mijloacele de finanțare: închiriere de la constructori, cumpărare, creditarea închirierii (leasing).

Durabilitatea produselor

Claude Romec analizează, în studiul Faut-il des biens plus durables? (Sînt necesare bunuri mai durabile?), apărut în revista COOPÉRATION-DISTRIBUTION-CONSUMMATION (V. 1978), elementele determinante ale durabilității produselor, cauzele „efemerizării” acestora în ultimele două decenii, încercînd să propună — pornind de la ipoteza raționalității economice în condițiile capitalismului — căi de sporire a durabilității bunurilor. Această sporire asigură, în primul rînd, economisirea materiei prime. Economisirea de materiale se pot situa la fiecare din cele trei faze ale vieții unui produs: concepție, utilizare, recuperare. Din păcate, pînă în prezent măsurile s-au îndreptat, mai ales, cu excepția economiei de energie, doar în direcția celei de-a treia fază, dată fiind

facilitatea mai mare a aplicării lor. Or, arată C.R., toate studiile constată că economiile sînt cu atît mai importante cu cît ele sînt abordate mai în amont. Printre altele, autorul cere depistarea punctelor slabe ale produsului, o mai mare omogenitate a componentelor sale, accesibilitatea pieselor de schimb, modularizarea și normalizarea lor, prevederea recuperabilității produselor chiar de la concepere.

„Invazie silențioasă” a firmelor vest-germane în S.U.A. ?

Într-un articol din WIRTSCHAFTSWOCHE se susține că, îndeosebi de cîțiva ani, marile firme vest-germane își sporesc substanțial investițiile în S.U.A., ritmul actual al creșterii investițiilor lor depășind cu mult pe cel invers, al S.U.A. în R.F.G. În articol se resping două ipoteze relative la explicația acestui fenomen: nu ar fi vorba nici de pregătirea unei „invazii silen-

FIȘE

țioase”, cum pretinde „I.T.T.” în revista sa internă, nici de o fugă a întreprinderilor din R.F.G. de teama cogaștii, sau în genere a pericolului pe care l-ar reprezenta „stînga” în ochii unor șefi de întreprinderi. Rațiunile acestui exod ar fi mai nuanțate. O cauză, nu dintre cele mai importante, ar fi căderea vertiginoasă a cursului dolarului și reevaluarea mărcii vest-germane: cu cît această evoluție riscă să fie mai negativă pentru exportatorii vest-germani, cu atît ea este mai pozitivă pentru investitori, cărora construcțiile și participările în S.U.A. le revin mai ieftin. Mai importante ar fi o serie de alte avantaje: se reduce riscul unei restricții în importurile americane; se economisesc cheltuielile de transport și taxele vamale; se asigură participarea la know-how-ul tehnologic din S.U.A.; se primesc ajutoarele pe care statul le acordă investitorilor; se obțin în mare măsură costuri de materii prime și energie mai scăzute.

FUNDAMENTAREA ȘTIINȚIFICĂ A AMENAJĂRILOR TURISTICE

EVALUAREA exactă a potențialului turistic, precum și stabilirea cu ajutorul instrumentelor științifice contemporane, a soluțiilor optime pentru amenajarea turistică a unui teritoriu determinat (fară, zonă, localitate) sint, astăzi, mai actuale ca oricând, la noi și pretutindeni. Pentru că cererea turistică nu dă semne de secătuire, eum au prognosticat unii cercetători, întemeindu-și concluziile pe fenomenele de criză din țările capitaliste sau pe afirmarea impenetuoasă a ofertei turistice în multe țări socialiste și din lumea a treia. Ba dimpotrivă, în plină frământare economică capitalistă, recordul încasărilor din turism și cel al circulației turistice internaționale, înregistrat în anul 1972, a fost depășit în 1975. Dacă oamenii sint dispuși să-și restringă cheltuielile de toate zilele, limitându-și nivelul de viață în raport direct cu curba scumpirilor, ei nu mai înțeleg să renunțe la vacanță, la concediu, la evadarea lor anuală din „carcasa de beton și asfalt“.

Este evident că țările și localitățile ce-și vor evalua precis potențialul turistic și care vor ști să-l transforme într-o ofertă complexă, capabilă să răspundă CALITATIV cererilor în continuă diversificare, se vor așeza în fruntea centrelor solicitate.

Practicienii turismului au început să înțeleagă că trebuie să spargă tiparele conservatorismului, adoptând sau adaptând, în ritm alert, unelele științifice de lucru confirmate de alte sectoare economice. Au

insă nevoie de mai mult sprijin din partea teoreticienilor și a literaturii de specialitate. Volumul lucrărilor de știință pentru turism este deocamdată foarte redus peste tot. Este foarte mare nevoie. Ca o simplă exemplificare aș aminti că creșterea anuală a numărului practicienilor de turism de la noi este de ordinul miilor, iar cîteva sute dintre aceștia improspătează cadrele de decizie în miinile cărora trebuie să se afle unelele moderne de conducere.

Dr. Iulian Berbecaru și dr. Mihai Botez tratează în lucrarea **Teoria și practica amenajării turistice** *) — pe care am citit-o cu interesul specialistului de turism, dar și cu plăcerea omului dornic de o scriere clară, fluentă și antrenantă — o temă pe cit de actuală, pe atît de neacoperită teoretic în literatura de specialitate. Dar, în afară de faptul că ne aflăm în fața unei premiere, lucrarea conține răspunsuri, soluții și orientări pentru practicienii însărcinați cu, de acum în cinci ani, să construiască peste 60 000 locuri noi de cazare pentru turism, să zoneze complet țara din punct de vedere turistic, să încheie procesul de dezvoltare al stațiunilor montane Sinaia, Predeal și Poiana Brașov, să lanseze noi stațiuni în munții Banatului, Lotrului, Făgărașului și Rarăului și să realizeze alte obiective ale planului cincinal competitiv pe plan internațional.

Este interesant să constatăm că o lucrare cu un subiect suficient de ermetic, care

utilizează și formule, tehnici și modele matematice, îmbracă, în același timp, un caracter formativ, util și pertinent, și un veșmint de discuție academică în care autorii ne informează („metodologiile tradiționale de evaluare și organizare nu mai corespund ritmului modern de dezvoltare, situației concurențiale internaționale“), ne atenționează („să nu blocăm atractivitățile turistice ale viitorului prin amenajări prezente prea grăbite“) și se întreabă — pe bună dreptate — de ce nu avem încă și o lege a protejării atractivităților turistice ale țării.

Teoria referitoare la amenajări turistice (conceptul și importanța lor, sistematizarea ca premisă a dezvoltării, tratarea ei într-o viziune de sistem; strategia amenajării), metodologia de realizare a amenajării (tehnicile de construcție a modelelor turismului și de studiere a funcționării sistemelor turistice), prognoza și optimizarea activității (elemente de conducere previzionată; tehnici de control, dirijare, simulare și de prognoză), aplicația practică a amenajării unei stațiuni montane internaționale (model complet și viabil pentru fundamentarea științifică a unei decizii atît de importante ca localizarea și dezvoltarea unei noi stațiuni pe harta țării), precum și direcțiile unei strategii românești în dezvoltarea produsului turistic, asigură lucrării un conținut generos, tratat cu deplină competență științifică și prezentat cu remarcabile calități scriitoricești.

Renato ILIESCU

*) Editura Sport-Turism, București, 1977, 252 p.

Sporirea productivității muncii agricole

(Urmare din pag. 12)

Dezvoltarea unei agriculturi de mare productivitate în perioada 1981—1985 presupune accentuarea procesului de reducere a consumului de muncă vie, care concentrează în jurul său toate problemele legate de calitatea forței de muncă utilizate în agricultură. Actualul fenomen al îmbătrînirii forței de muncă va continua, cu o anumită intensitate, pînă spre 1985, după care, în urma pensionării unei părți din populația ac-

mai vorbi de „feminizarea“ forței de muncă, îndeosebi în cooperativele agricole, ca de un fenomen negativ.

Pe măsura recrutării și utilizării de cadre tinere cu pregătire medie, se va generaliza ridicarea calificării forței de muncă agricole; va rămîne însă, probabil, în afara acestui proces cea mai mare parte a populației agricole din sectorul nesocialist al agriculturii — producătorii din zona de deal și munte.

Tabelul nr. 2

Prognoza creșterii productivității muncii în agricultură în 1985—1990

Indicatorii	Varianta	1985	1990	1980=100 (prețuri 1977)	
				Ritm mediu anual de creștere (%)	
				1980—1985	1980—1990
Produs social creat de o persoană ocupată în agricultură	V ₁	147	234	8,1	8,9
	V ₂	164	231	10,4	10,9
	V ₃	151	242	8,6	8,6
Venit național creat de o persoană ocupată în agricultură	V ₁	148	242	8,2	9,3
	V ₂	166	290	10,7	11,2
	V ₃	153	234	8,9	8,9

tivă și a recrutării de forță de muncă tînără, se va produce o ameliorare a structurii de vîrstă. De asemenea, odată cu încheierea procesului de mecanizare, care va diminua efortul fizic mare solicitat de lucrările agricole, nu se va

Prognoza consumului de muncă (atît din punct de vedere numeric, cît și calitativ) permite prefigurarea imaginii de perspectivă a productivității muncii agricole. Plecînd de la necesitatea obiectivă de a comensura eficiența întregii munci (trecute și vii) cheltuite în

agricultură, s-a calculat, în 3 variante, evoluția indicatorului productivității muncii în această ramură, exprimat în produsul social și venitul național creat de o persoană ocupată în agricultură (tabelul nr. 2).

Elementul variabil în variantele realizate l-a constituit volumul forței de muncă care va fi ocupată în agricultură. Pentru anul 1980, mărimea acestui indicator se va situa între 3,1 și 2,7 milioane de persoane, în 1985 între 2,4 și 2,1 milioane, iar în 1990 între 1,8 și 1,5 milioane de persoane.

Din calculele privind corelația dintre nivelul productivității muncii (ca produs social și venit național pe un lucrător) și doi dintre principalii factori care influențează producția și înzestrarea tehnică a muncii: consumul de îngrășăminte și fondurile fixe, a rezultat că pentru perioada 1980—1985 sint necesare, la cei doi factori menționați, valori mai mari decît cele prognozate inițial.

Dezvoltarea în perspectivă a bazei tehnico-materiale a agriculturii, care va influența în mod direct producția agricolă și înzestrarea tehnică a muncii, va permite realizarea unor niveluri tot mai ridicate ale productivității muncii agricole și, implicit, sporirea contribuției acestei ramuri la creșterea economică pe ansamblul economiei naționale.

SPRE UN SISTEM GLOBAL DE PREFERINȚE COMERCIALE ÎNTRE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

ÎN CONFORMITATE cu politica și orientările stabilite de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale P.C.R., strălucit reconfirmate în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Ședința activului central de partid și de stat. România socialistă, ea însăși o țară în curs de dezvoltare, promovează în mod activ colaborarea economică reciproc avantajoasă cu celelalte țări în curs de dezvoltare. Schimburile comerciale ale României cu aceste țări au crescut într-un ritm deosebit de rapid. Numai în perioada 1960—1976, aceste schimburi au crescut de peste 30 de ori. Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul exterior românesc se ridică în prezent la peste o cincime, față de 5% în 1960, urmînd să atingă în 1980 cel puțin 25%. În prezent se înfăptuiesc cu succes prevederile celor circa 100 acorduri comerciale și de cooperare încheiate cu statele în curs de dezvoltare.

O expresie concretă a politicii constante a României de dezvoltare a relațiilor economice reciproc avantajoase cu celelalte țări în curs de dezvoltare o constituie și recenta aderare a țării noastre la Protocolul privind negocierile comerciale între țările în curs de dezvoltare, încheiat sub egida G.A.T.T., care prevede acordarea reciprocă de concesiuni tarifare preferențiale între țările participante. Consiliul de Stat a ratificat la 5 iulie a.c. Protocolul de aderare a României la acest aranjament preferențial, interregional, protocol încheiat la Geneva, la 3 martie 1978, și a aprobat Regulile de origine pentru reglementarea aplicării reducerilor preferențiale de taxe vamale, acordate de Republica Socialistă România în cadrul Protocolului privind negocierile comerciale între țările în curs de dezvoltare. Prin depunerea la Secretariatul G.A.T.T. de la Geneva, la 22 august a.c., a instrumentului de ratificare a documentului de aderare, România a devenit cea de a 19-a țară în curs de dezvoltare parte la protocolul amintit. Aderarea României la acest Protocol creează condiții mai favorabile pentru dezvoltarea schimburilor sale comerciale și a altor forme de colaborare economică cu țările în curs de dezvoltare, participante la Protocol, grație reducerilor vamale preferențiale acordate în mod reciproc. Ea reprezintă o contribuție practică, concretă, la cauza intensificării cooperării economice între țările în curs de dezvoltare și instaurării unor relații noi în domeniul schimburilor internaționale, în interesul accelerării progresului economico-social și consolidării independenței naționale a acestor țări.

Subliniind faptul că România va acționa și în viitor pentru extinderea cooperării economice cu țările în curs de dezvoltare, pe o bază rentabilă pentru ambele părți, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în expunerea la Ședința activului central de partid și de stat : „Prin lărgirea continuă a cooperării se creează un larg sistem de intrajutorare reciproc avantajoasă între țările noastre, care constituie expresia solidarității în lupta comună pentru dezvoltarea economico-socială independentă a fiecărui popor, pentru promovarea unei politici noi în lume, de egalitate și respect între națiuni, de deplină echitate, pentru abolirea echii politicii imperialiste de dominație și asuprire“.

Un element esențial al colaborării economice

RELATIILE COMERCIALE reprezintă un element esențial al colaborării economice între țările în curs de dezvoltare. Deși aceste relații au cunoscut o dezvoltare considerabilă în ultimii ani, ele se situează încă la un nivel relativ redus, constituind numai circa 20% din comerțul exterior total al țărilor respective. Extinderea schimburilor economice între țările în curs de dezvoltare este frînată de multiple cauze : structura puțin diversificată a economiei majorității țărilor în curs de dezvoltare ; orientarea excesivă a relațiilor economice externe ale celor mai multe dintre ele spre țările occidentale industrializate, în special spre fostele metropole ; barierele tarifare și netarifare la importul în aceste țări ; lipsa unei rețele adecvate de comunicații și transport între ele ; insuficiența informațiilor privind posibilitățile de comerț etc.

Facilitarea relațiilor comerciale între țările în curs de dezvoltare necesită instituirea unui sistem de preferințe tarifare și netarifare între aceste țări, sistem destinat să compenseze competitivitatea mai redusă a produselor țărilor în curs de dezvoltare în comparație cu cea a produselor țărilor dezvoltate.

Principiul tratamentului preferențial în relațiile dintre țările în curs de dezvoltare este prevăzut în documente fundamentale ale O.N.U. adoptate în ultimii ani. Declarația privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, adoptată de sesiunea VI-a specială a Adunării Generale a O.N.U. în mai 1974, proclamă drept principiu al acestei noi ordini „Întărirea prin măsuri individuale și colective a cooperării economice, comerciale, financiare și tehnice între țările în curs de dezvoltare, esențialmente pe o bază preferențială“. În Programul de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, adoptat de aceeași sesiune, se prevede că, în cadrul cooperării dintre țările în curs de dezvoltare, „de fiecare dată cînd este posibil, un tratament preferențial trebuie să fie acordat importurilor provenind din țările în curs de dezvoltare și exporturilor acestor țări“. În Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor adoptată de sesiunea XXIV a Adunării Generale a O.N.U. în decembrie 1974, în articolul 21, se arată : „Țările în curs de dezvoltare ar trebui să se străduiască să favorizeze expansiunea schimburilor lor mutuale și ele pot, în acest scop, conform dispozițiilor și procedurilor existente și în curs de elaborare ale aranjamentelor internaționale pertinente, să acorde preferințe comerciale altor țări în curs de dezvoltare, fără a fi ținute de a face să beneficieze de aceste preferințe țările dezvoltate, fiind înțeles totuși că aceste aranjamente nu trebuie să constituie un obstacol pentru liberalizarea și expansiunea schimburilor în general“. În același timp, eforturile țărilor în curs de dezvoltare vizînd intensificarea colaborării economice dintre ele nu diminuează în nici un fel responsabilitatea țărilor dezvoltate în ce privește stabilirea de relații economice echitabile cu țările în curs de dezvoltare și sprijinirea progresului economic al acestor țări.

Aplicarea unui sistem preferențial în comerțul dintre țările în curs de dezvoltare este o condiție necesară, dar nu suficientă pentru dezvoltarea acestui comerț. Un astfel de sistem creează numai condiții mai favorabile de acces la piețele țărilor în curs de dezvoltare. Pentru valorificarea acestor condiții este necesară însă adoptarea de către țările în curs de dezvoltare a unei politici active privind producția și promovarea exportului produselor pentru care există o cerere de import în celelalte țări în curs de dezvoltare.

Expansiunea, pe o bază preferențială, a comerțului dintre țările în curs de dezvoltare ar trebui să conducă la o creștere netă a comerțului lor exterior și să nu se realizeze în detrimentul schimburilor lor cu țările dezvoltate. În această privință este de remarcat faptul că țările în curs de dezvoltare vor fi nevoite în continuare să importe din țările dezvoltate bunuri de echipament și tehnici moderne, necesare industrializării lor, și vor fi interesate pe mai departe în dețusele pe care aceste țări le pot oferi exporturilor lor crescînde de produse industriale.

În prezent nu există încă un sistem global, mondial de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare, care să cuprîndă toate aceste țări sau majoritatea dintre ele. O serie de țări în curs de dezvoltare își acordă pe bază de reciprocitate un tratament tarifar și netarifar preferențial în cadrul grupărilor lor economice regionale sau subregionale — piețe comune, zone de comerț liber și alte forme de asociere. Un număr de țări în curs de dezvoltare își acordă, de asemenea, pe o bază mutuală, un tratament comercial preferențial în cadrul a două aranjamente interregionale. Primul este acordul tripartit încheiat în 1968 între Egipt, India și Iugoslavia. Pe baza acestui acord, cele trei țări își acordă reciproc preferințe tarifare pentru o serie de produse, în special industriale. Al doilea aranjament de acest fel — Protocolul privind negocierile comerciale dintre țările în curs de dezvoltare, amintit la începutul articolului, intrat în vigoare în februarie 1973 — este cel mai important instrument juridic interregional în dome-

niul acordării de preferințe tarifare reciproce între țările în curs de dezvoltare.

Protocolul privind negocierile comerciale între țările în curs de dezvoltare a fost încheiat sub egida G.A.T.T. și a fost semnat la sfârșitul anului 1971 de către 16 țări (Brazilia, Chile, Mexic, Peru, Uruguay, India, Coreea de Sud, Pakistan, Filipine, Egipt, Grecia, Israel, Spania, Tunisia, Turcia și Iugoslavia). Protocolul „celor 16” prevede acordarea reciprocă de concesiuni vamale preferențiale între țările participante; aceste concesiuni, negociate prin metoda „produs cu produs”, se referă la circa 500 de poziții sau subpoziții tarifare, din care circa 30% privesc produsele agricole și materiile prime, iar restul — produsele semifinite și finite. Reducerile preferențiale de taxe vamale reprezintă 15—50% din taxele vamale normale.

Tratamentul preferențial, prevăzut de Protocol, vizează facilitarea schimburilor comerciale între țările participante și nu crearea de obstacole în calea comerțului cu celelalte țări. Protocolul este deschis participării tuturor țărilor în curs de dezvoltare. Procedura de aderare prevede purtarea de negocieri privind schimbul de concesiuni tarifare preferențiale între participanții la Protocol și țara care dorește să adere. Se prevede de asemenea, posibilitatea aderării la Protocol, fără negocieri (această cale s-a folosit în cazul aderării țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate).

La sfârșitul anului 1973, țările participante la acest Protocol au propus celorlalte țări în curs de dezvoltare să studieze împreună posibilitățile de largire în continuare a comerțului dintre ele și de aderare a altor țări în curs de dezvoltare la acest Protocol. În acest scop, Comitetul țărilor participante, care este organul însărcinat cu supravegherea aplicării Protocolului, a ținut sesiuni speciale, la care au fost invitate toate țările în curs de dezvoltare. În acest context, la Protocolul sus menționat au aderat noi țări în curs de dezvoltare — Bangladesh, Paraguay și România (țara noastră aplică Protocolul față de toate țările participante, în afară de Coreea de Sud).

În prezent se desfășoară lucrări tehnice, inițiate de membrii Protocolului în vederea examinării posibilității organizării unei noi runde de negocieri comerciale între țările în curs de dezvoltare interesate, rundă destinată să sporească eficacitatea Protocolului prin amplificarea concesiunilor negociate, extinderea sferei produselor incluse și mărirea numărului țărilor în curs de dezvoltare participante. La aceste lucrări participă în prezent circa 50 de țări în curs de dezvoltare (membre sau nemembre ale Protocolului) din diferite regiuni ale lumii.

Măsuri pentru favorizarea dezvoltării naționale

NOUA RUNDĂ DE NEGOCIERI preconizată ar putea contribui la instituirea unui sistem global mondial de preferințe comerciale (S.G.P.C.) între aceste țări. În cadrul programelor adoptate la a V-a Conferință a șefilor de state și guverne ale țărilor nealiniate de la Colombo din august 1976 și la conferința Grupului celor 77 privind cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare din Mexic din septembrie același an, se prevede crearea unui astfel de sistem de preferințe care să înglobeze ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. Ca membră a Grupului celor 77, România a participat la conferința din Mexic, subscriind la hotărârea adoptată privind realizarea unui sistem global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare, ca fiind de natură să favorizeze extinderea colaborării economice reciproc avantajoase cu celelalte țări în curs de dezvoltare.

Potrivit solicitării Conferinței Grupului celor 77 din Mexic și rezoluției 1 (I) a Comisiei pentru cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare, Secretariatul U.N.C.T.A.D., cu concursul G.A.T.T. și al comisiilor regionale ale O.N.U. întreprinde un studiu detaliat privind diversele aspecte ale unui sistem mondial de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare, studiu care ar urma să fie terminat în 1979.

Pentru a înfăptui S.G.P.C. este esențial să se țină seama de interesele fundamentale ale țărilor în curs de dezvoltare, de diferențele sensibile existente între ele în ce privește nivelul de dezvoltare economică, structura comerțului exterior și folosirea diverselor instrumente de politică comercială.

Pentru a permite țărilor cel mai puțin avansate să beneficieze de acest sistem, este necesar să se stabilească un regim special, mai favorabil față de aceste țări, inclusiv prin prevederea principiului neciprocității.

În principiu, S.G.P.C. ar trebui să se aplice la toate produsele prezentând un interes actual sau potențial pentru țările în curs de dezvoltare. Numai un sistem cuprinzând o gamă largă de produse are șanse de a suscita o participare masivă

a țărilor în curs de dezvoltare. Țările care sînt în stadiul inițial al dezvoltării lor economice nu produc și nu exportă produse industriale, exporturile lor constînd aproape exclusiv din produse agricole și materii prime. Pentru ca aceste țări să obțină un avantaj imediat ca urmare a S.G.P.C., ar trebui ca celelalte țări în curs de dezvoltare să acorde produselor agricole și materiilor prime condiții cît mai favorabile de acces pe piețele lor.

Pe de altă parte, includerea produselor industriale în sistemul preferențial ar permite pe termen lung sporierea rapidă și diversificarea schimburilor între țările în curs de dezvoltare și ar favoriza cooperarea industrială și tehnică între ele.

S.G.P.C. ar trebui să se aplice nu numai la taxele vamale, ci și la barierele netarifare, care împiedică sau limitează accesul la piețe, de exemplu, restricțiile cantitative, regimul de licențe, interdicțiile de a importa și restricțiile valutare, pentru că în timp ce o serie de țări folosesc taxele vamale ca principal instrument de protecție, alte țări se bazează, în principal, pe măsurile netarifare. Experiența grupărilor economice ale țărilor în curs de dezvoltare demonstrează posibilitatea adoptării unor măsuri preferențiale în domeniul netarifar. Astfel, de exemplu, unele din aceste grupări au reușit să elimine restricțiile cantitative în comerțul intrazonal, iar altele au înfăptuit măsuri graduale în această direcție.

Negocierea S.G.P.C. nu trebuie să aibă în mod necesar drept scop imediat liberalizarea completă a schimburilor între țările în curs de dezvoltare, ci ar putea să vizeze într-o primă etapă obiective mai modeste, dar realiste, fără a exclude eventualitatea suprimării obstacolelor tarifare și netarifare în unele cazuri.

În ce privește tehnica negocierilor tarifare, metoda „produs cu produs”, utilizată în toate negocierile din G.A.T.T. înainte de Runda Kennedy, nu pare a fi cea mai indicată în cazul S.G.P.C. Această metodă, care este extrem de complexă și cere mult timp, nu a dat rezultate pe măsura așteptărilor și speranțelor pe care le-a suscitată. Experiența țărilor în curs de dezvoltare în cadrul G.A.T.T. și în negocierile subregionale și regionale arată, de asemenea, că metoda „produs cu produs” tinde să limiteze numărul de produse pentru care se acordă concesiuni, astfel încît folosirea acestei metode riscă să diminueze interesul țărilor în curs de dezvoltare față de negocierile preconizate în vederea instituirii S.G.P.C. De aceea folosirea metodei reducerii liniare generale a taxelor vamale în cadrul viitoarelor negocieri între țările în curs de dezvoltare vizînd instituirea S.G.P.C. pare a fi mai convenabilă.

După cum se subliniază și în documentul final al Conferinței Grupului celor 77 din Mexic, este necesar să se asigure ca măsurile preferențiale să favorizeze dezvoltarea națională. În acest sens, apare indirect necesar a se stabili, în cadrul S.G.P.C., reguli de origină, de natură să garanteze obținerea beneficiilor rezultate din acest sistem de către cetățenii și organizațiile țărilor în curs de dezvoltare și nu, în principal, de către societățile transnaționale.

S.G.P.C. ar putea să comporte mecanisme de salvagardare, destinate să protejeze economia națională a țărilor participante de eventualele prejudicii provocate de concesiunile preferențiale sau să evite ca ele să se producă.

În legătură cu crearea S.G.P.C., se pune problema reglementării bazei juridice a acestui sistem. În prezent, desi este recunoscut pe plan internațional că țările în curs de dezvoltare ar trebui să-și consimtă reciproc un tratament preferențial pentru a-și intensifica cooperarea lor economică, comercială, financiară și tehnică, aplicarea unui astfel de tratament în alte condiții decît cele prevăzute în articolul XXIV al G.A.T.T. (uniuni vamale și zone de comerț liber) necesită adoptarea de către G.A.T.T., în fiecare caz în parte, a unei decizii privind acordarea unei derogări speciale de la clauza națiunii celei mai favorizate. De aceea, ar apare necesar ca tratamentul preferențial între țările în curs de dezvoltare să fie recunoscut în cadrul G.A.T.T. drept principiu și nu ca o derogare de la clauza națiunii celei mai favorizate.

S.G.P.C. este destinat să devină o componentă esențială a colaborării economice generale între țările în curs de dezvoltare. Acest sistem va putea să funcționeze în modul cel mai eficient, dacă va fi corelat cu o largă cooperare în domeniile producției, finanțelor, plăților, promovării comerciale etc.

Instituirea S.G.P.C. este o sarcină de mare amploare, nu lipsită de dificultăți, care va putea fi realizată treptat, în etape succesive, în cursul unei perioade mai lungi de timp. Traducerea în viață a S.G.P.C. va constitui o acțiune concretă importantă a țărilor în curs de dezvoltare la eforturile vizînd lichidarea subdezvoltării și edificarea noii ordini economice internaționale, fiind chemată să devină un element central al noii strategii internaționale a dezvoltării pentru deceniul următor.

Victor ALDEA

PERTURBAȚIILE PE PIEȚELE VALUTARE OCCIDENTALE — EXPRESIE A CONTRADICȚIILOR DINTRE ȚĂRILE CAPITALISTE (III)

CE SE ASCUNDE în spatele scăderii continue a cursului dolarului față de celelalte valute capitaliste principale? al îndatorării excesive a S.U.A. în străinătate și îndeosebi față de Japonia și R.F.G.? Date ca cele prezentate în prima parte a articolului (vezi „Revista economică” nr. 32 din 11 august 1978) permit să se schițeze un răspuns, chiar dacă la o primă privire evoluțiile de pe piețele valutare occidentale pot să pară greu de interpretat.

Schimbările în raportul de forțe din lumea capitalistă au dus la accentuarea puternică a contradicțiilor sistemului capitalist mondial. Puterea competitivă a mărfurilor americane a scăzut, în timp ce aceea a mărfurilor din țările care concurează pe americani a crescut. Cu aceasta, R.F.G. și Japonia au cucerit poziții preponderente pe piețele internaționale, împingând Statele Unite în defensivă. Deficitul balanței comerciale a S.U.A. reflectă această defensivă, dar concomitent și faptul că în prezent, cea mai bogată țară din lumea capitalistă trăiește, în măsura deficitului de balanță, din substanța altor țări capitaliste, asociate și rivale ale ei. Fără îndoială, acest deficit are și alte cauze, cum ar fi importul excesiv de petrol, după cum căderea cursului dolarului nu se datorește numai deficitului de balanță, ci și dezechilibrului bugetar, revitalizării inflației etc.

Declarații de bune intenții, dar angajamente evazive

ACESTE REALITĂȚI perfect cunoscute de cei în cauză au determinat, în spatele perdelei de fum pe care o reprezintă intervențiile autorităților monetare pe piețele valutare, necesitatea unor dezbateri asupra fondului problemelor ridicate de criza monetară în general și de criza actuală a dolarului în special. Aceste dezbateri au avut loc în repetate rânduri în cercuri limitate și la niveluri diferite, inclusiv la cel mai înalt nivel. Cea mai recentă dezbateri, aceea de la 16—17 iulie 1978 care a avut loc la Bonn și care a întrunit pe șefii de stat sau de guvern din Canada, Franța, Italia, Japonia, Marea Britanie, Republica Federală Germania și Statele Unite ale Americii, a scos în evidență imposibilitatea rezolvării acestor probleme în afara unei strategii globale care să cuprindă creșterea economică, utilizarea forței de muncă, inflația, politica monetară internațională, politica energetică, comerțul. „Trebuie să creăm mai multe locuri de muncă și să luptăm împotriva inflației, să întărim comerțul internațional, să reducem dezechilibrele plăților, să realizăm o mai mare stabilitate pe piețele valutare”, se arată în Declarația difuzată la încheierea discuțiilor de la Bonn. Declarația adaugă că este vorba de probleme pe termen lung care necesită eforturi susținute, că această strategie este coerentă și că părțile ei sînt interdependente, că fiecare țară participantă poate contribui la realizarea ei și că fiecare poate beneficia de pe urma ei.

Dincolo de aceste declarații de bune intenții, obiectivele practice și căile de realizare a lor nu s-au putut desprinde clar din Declarația de la Bonn și din alte documente ale reuniunilor care au precedat-o. Astfel, în problema care, după cum a rezultat din cele de mai sus, este cea mai strîns legată de evoluția cursurilor valutare și anume dezechilibrele balanțelor comerciale, Declarația de la Bonn se limitează la afirmații generale ca aceea că „este necesar ca țările care au mari deficite ale contului curent (al balanței de plăți) să sporească exporturile, iar țările care au mari excedente ale contului curent să faciliteze sporirea importurilor”.

Atunci cînd vine rîndul angajamentelor, textul devine evaziv. Este de cea mai mare importanță, așa cum s-a văzut, ca în relațiile comerciale dintre S.U.A. și principalii lor parteneri să se realizeze un echilibru. Partea japoneză, de exemplu, nu s-a pronunțat decît în sensul că „dorește să acționeze pentru creșterea importurilor prin dezvoltarea cererii interne și prin eforturi diverse de facilitare a importurilor (...) și pentru moderație în exporturi, cu scopul de a menține volumul exporturilor japoneze în anul financiar 1978 la, sau sub, nivelul anului financiar 1977”. Amintim că în 1977, excedentul balanței

comerciale a Japoniei a fost de peste 17 miliarde de dolari.

În ce privește politica monetară internațională, cei 7 șefi de stat sau de guvern au recunoscut că stabilitatea cursurilor valutare nu poate fi obținută decît prin „atacarea problemelor fundamentale care au contribuit la marile deficite și excedente din prezent ale balanțelor de plăți”. Însă atunci cînd se trece la măsurile practice, cei 7 uită de problemele fundamentale și se întorc la „intervenția autorităților noastre monetare care vor continua să intervină în măsura necesară pentru a combate condițiile dezordonate de pe piețele de schimb”.

Ce poate această intervenție, s-a văzut. N-au trecut decît puține zile de la această Declarație și zvîcnirile cursurilor valutare au devenit și mai intempestive, căderea dolarului s-a accelerat.

Stabilitatea necesită restructurarea relațiilor valutare-financiare

EVOLUȚIA HAOTICĂ a cursului dolarului față de alte valute principale ale lumii capitaliste creează mari dificultăți multor țări care utilizează dolarul ca monedă contractuală și îndeosebi celor mai slab dotate pentru lupta împotriva pierderilor din riscul valutar. Evenimentele din ultima vreme au determinat pe unii comentatori să repună în circulație ideea că cercurile bancare și de afaceri din S.U.A. n-ar fi străine de această evoluție și că atunci cînd unii pierd, alții câștigă. După datele Băncii Reglementelor Internaționale, valutele ținute în rezervă de diferitele țări la sfîrșitul anului trecut erau evaluate la 242,8 miliarde dolari, din care marea majoritate dolari S.U.A., deci datorii externe în dolari ale americanilor. O depreciere a dolarilor și, dintr-un condei, dispăre o parte din datorii. Sau: japonezii nu sînt prea decîși să exporte mai puțin și să importe mai mult. Nu face nimic: o depreciere a dolarilor și, tot atît de simplu, japonezilor nu le va mai conveni să exporte și să încaseze dolari depreciați, după cum le va conveni să importe mai mult și să plătească cu acești dolari depreciați. Lista avantajelor poate fi continuată.

Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta la recenta ședință a activului central de partid și de stat că, alături de tendința de recurgere la forță, la căile militare pentru promovarea intereselor de dominație, există în prezent pe plan mondial „tendința de folosire, în principal, a mijloacelor economice, sub diferite forme, pentru întărirea dominației monopolurilor și societăților multinaționale, pentru consolidarea influenței unor state în diferite zone ale lumii”. Condițiile în care se desfășoară criza monetară occidentală, aspectele contradictorii ale activității piețelor valutare, constituie argumente în sprijinul tezei potrivit căreia actualul sistem al relațiilor valutare-financiare internaționale dă țărilor capitaliste dezvoltate posibilitatea de a urmări obținerea unor avantaje cît mai multe pentru sine, în dauna altor țări.

Concluzia care se desprinde din analiza evenimentelor mai noi și mai vechi este că stabilitatea, încrederea, certitudinea, factori indispensabili desfășurării normale a schimburilor economice, sînt tot mai dificil realizabile în condițiile actualei ordini economice. Tot mai multe țări ajung să recunoască necesitatea unei restructurări a relațiilor valutare-financiare, în strînsă legătură cu celelalte transformări scadente în alte domenii ale vieții internaționale. Fiind vorba despre probleme deosebit de complexe și cu repercusiuni asupra tuturor statelor, ele nu pot fi soluționate în cadrul unui grup restrîns, indiferent dacă el este compus din cinci, șapte sau zece state, ci numai așa cum arăta cu același prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu, „de către întreaga comunitate a națiunilor lumii”. România, așa cum a sublinia președintele Republicii, este hotărîtă să contribuie activ la intensificarea eforturilor statelor în această direcție, în interesul întăririi stabilității întregii economii mondiale.

dr. Costin KIRIȚESCU

TENDINȚE — CONJUNCTUR!

Norvegia: măsuri de „însănătoșire“ a economiei

APARIȚIA unor fenomene de recesiune în dezvoltarea economiei naționale, realizarea doar parțială a previziunilor legate de aportul exploataării resurselor de țiței și gaze din Marea Nordului la echilibrarea bugetului statului și a balanței comerciale externe au determinat guvernul norvegian să elaboreze un program de „însănătoșire“ a economiei, pe perioada 1978—1981.

Printre măsurile de austeritate preconizate figurează, pe de o parte, reducerea unei serii de cheltuieli bugetare, amânarea înlăturării unor proiecte privind protecția mediului înconjurător, modernizarea infrastructurii, a sistemului de comunicații; pe de altă parte, se prevede majorarea impozitelor, a prețului la energia electrică, restrângerea volumului creditelor bancare, urmărindu-se astfel reducerea puterii de cumpărare a populației și, legat de aceasta, o scădere a importului. Totodată, ținându-se seama de tendința de scădere a cererii din partea principalelor țări importatoare de produse norvegiene, a fost anunțată desființarea (de la 1 septembrie a.c.) a impozitului asupra investițiilor, în vederea consolidării com-

petitivității produselor industriale norvegiene pe piața externă. În pofida măsurilor adoptate, după aprecieri oficiale producția industrială a Norvegiei ar urma să scadă în acest an cu circa 2,5 la sută față de 1977, iar deficitul balanței comerciale externe să ajungă la 3,8 miliarde dolari, depășind considerabil estimările inițiale.

Ungaria: cooperarea cu țările capitaliste

DUPĂ CUM a arătat nu demult Jozsef Biró, ministrul comerțului exterior al R.P. Ungare, în acest an se urmărește — între altele — realizarea unei balanțe excedentare în cadrul schimburilor cu țările capitaliste dezvoltate. Totodată, partea ungară vizează extinderea acțiunilor de cooperare în producție cu țările respective.

În cursul ultimului deceniu întreprinderile ungare au încheiat 550 contracte de cooperare cu firme din țările capitaliste; ca efect al acestei cooperări, pe durata valabilității contractelor s-a prevăzut ca partea ungară să realizeze importuri în valoare de 34 miliarde forinți și exporturi pentru 74 miliarde forinți. Se apreciază, de asemenea, că — în cadrul prevederilor contractelor de cooperare încheiate în cursul anului trecut — livrările ungare la export vor depăși (valoric)

cu 25% importurile din țările respective.

Diversificarea transportului prin conducte

ÎN ULTIMUL SFERT DE VEAC a apărut o nouă orientare a transportului prin conducte: este vorba de utilizarea sa pentru deplasarea, în amestec cu apă, a unor produse ca minereu, cărbune, nisip, piatră spartă, sare ș.a. (amestecul respectiv fiind denumit pulpă).

Datele referitoare la țările capitaliste arată că, la începutul acestui an, în Statele Unite funcționau două asemenea conducte, iar alte cinci se aflau în construcție, apreciindu-se că în 1985 lungimea totală a conductelor de acest gen va atinge 8,5 mii km, iar capacitatea lor anuală de transport va depăși 100 mil. tone de pulpă pe an. În prezent asemenea conducte funcționează în Australia, Canada, Franța, Japonia și Noua Guinee, altele fiind în construcție sau în fază de proiectare în Canada, R.F.G., Brazilia, Anglia, Franța etc.

Utilizarea conductelor pentru vehicularea pe țăgă petrol și gaze naturale — și a altor produse de mare tonaj are perspective favorabile, întrucât ele pot funcționa practic fără întrerupere, asigurând transportul produselor respective la distanțe mari în condiții de siguranță.

Orientări în dezvoltarea economică

Zair: valorificarea bazei de materii prime și energetice

INDUSTRIA ZAIRULUI participă cu aproximativ 25% la formarea produsului intern brut (P.I.B.). La baza dezvoltării industriale a țării se află industria minieră. Producția de cupru situează Zairul pe locul doi în Africa, iar la cea de cobalt Zairul este cel mai mare producător din lume, realizând circa 60% din extracția mondială. Se extrag de asemenea mangan, zinc, cositor, columbit-lantanit, wolfram, cadmiu, aur, argint, platină, beriliu, diamante industriale. În producția acestora din urmă Zairul se situează pe primul loc în lume. În pofida posibilităților mari de extracție a minereului de mangan, producția anului 1977 nu s-a ridicat decât la circa 182 mii tone. Producția anuală de aur este în prezent de aproximativ 4 tone. Pentru viitor se intenționează creșterea ei la circa 10 tone/an, pe baza noilor zăcămintă descoperite în sudul regiunii Kiwu. Țițeiul extras în anul 1977 în largul coastei atlantice a atins 960 mii tone. Potențialul hidroenergetic al Zairului este deosebit de însemnat și se depun eforturi susținute pentru valorificarea acestuia. Puterea totală instalată a hidrocentralilor existente depășește 1 milion kW.

Industria prelucrătoare participă cu aproximativ 8% la formarea P.I.B. În ultimii ani au intrat în funcțiune o serie de unități de montaj de autovehicule. Zairul produce de asemenea circa 20 mii biciclete, patru mii motoare și o mie de motoциete anual. Deoarece producția de ciment (1 mil. t în 1977) nu acoperă cererea internă, există un proiect de creare a unei noi fabrici de ciment la Kisangani, cu o capacitate anuală de 150 mii t. Industria textilă este reprezentată de cinci mari filaturi și țesătorii. Capacitatea actuală a industriei de încălțăminte este de circa 6 mil. perechi, cu perspectiva de extindere pînă la 10 mil. în anii viitori. Producția de zahăr se estimează să ajungă de la 65 mii t în 1977 la 200 mii t în anul 1980. Zairul dispune de importante resurse forestiere, care sînt puțin exploatare.

Produsele minerale reprezintă 87% din exportul zairez, iar produsele alimentare 11%. Zairul importă în principal produse alimentare, bunuri de echipament și materii prime necesare activității industriale.

Relațiile de colaborare dintre România și Zair au înregistrat în ultimii ani un curs ascendent, sub impulsul dialogului la nivel înalt româno-zairez. Cele două țări își manifestă interesul comun de a impulsiona dezvoltarea schimburilor comerciale, cooperarea economică, tehnico-științifică și culturală. Reflecționd hotărîrea României și Zairului de a extinde aria colaborării și cooperării în diverse domenii de interes reciproc, la 23 iunie a.c. a fost semnat la București un document privind colaborarea în domeniul agriculturii.

T. S.

EVOLUȚII MONETARE

Redresarea generală a dolarului S.U.A. a continuat și în perioada 21—25 VIII 1978, constituind principala caracteristică a mișcărilor de cursuri pe piețele valutare în acest interval. Impactul favorabil al majorării taxei scontului în S.U.A. cu începere de la 18 VIII a.c. a fost completat de o serie de alți factori, între care amintim: majorarea cu începere din luna noiembrie a.c. la mai mult decât dublu a cantității de aur ce va fi vindută prin licitațiile organizate lunar de Trezoreria S.U.A., în scopul redresării parțiale a balanței de plăți externe; unele indicii care prevăd utilizarea de către S.U.A. a unor facilități la F.M.I. de pînă la 4,4 miliarde dolari în scopul intervenției mai active pentru susținerea cursului dolarului pe piețele valutare; poziția public exprimată de Arabia Saudită în favoarea menținerii actualului preț al petrolului brut pentru o perioadă mai îndelungată, concomitent cu continuarea încasării contravalorii acestuia în dolari. Observatorii apreciază însă că atita timp cit nu sînt încă rezolvate problemele fundamentale care afectează situația dolarului — inflația, puternicul deficit comercial, nedefinitivarea programului energetic — nu se va putea asista la o redresare de durată a monedei americane pe piețele valutare.

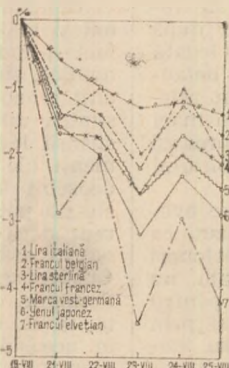
Francul elvețian a pierdut cel mai mult din terenul cîștigat în săptămînile anterioare, depreciindu-se pe ansamblul perioadei analizate cu peste 4%, la 1,68 franc/1 dolar

pe 25 VIII 1978. La această mișcare au contribuit în primul rînd puternicele mișcări de capitaluri speculative („hot money“). Yenul japonez a înregistrat o depreciere de circa 3%, cotind la sfîrșitul intervalului 192.50 yen/1 dolar. Marca vest-germană, cu o cotăție de 2,0150 mărei/1 dolar pe 25 VIII 1978, s-a depreciat cu 2,5%. Francul francez și lira sterlină au înregistrat niveluri apropiate de depreciere față de dolar, de circa 2%, primul cotind la sfîrșitul săptămînii 4,4025 franc/1 dolar, iar lira sterlină 1,9240 dolari/1 liră. Francul belgian s-a depreciat cu circa 1,7% în acest interval, cotind 31.35 franc/1 dolar pe 25 VIII 1978, în timp ce deprecierea lirei italiene a fost de circa 1,4% (la 342,50 lire/1 dolar).

Creșterea bruscă a ofertei de aur, prin măsura anunțată de Trezoreria S.U.A., a determinat o scădere destul de accentuată a prețului acestuia pe piață, al dollea fixing de pe data de 25 VIII 1978, de 193 dolari/uncie, fiind cu aproape 14 dolari/uncie sub cel de pe 18 VIII 1978.

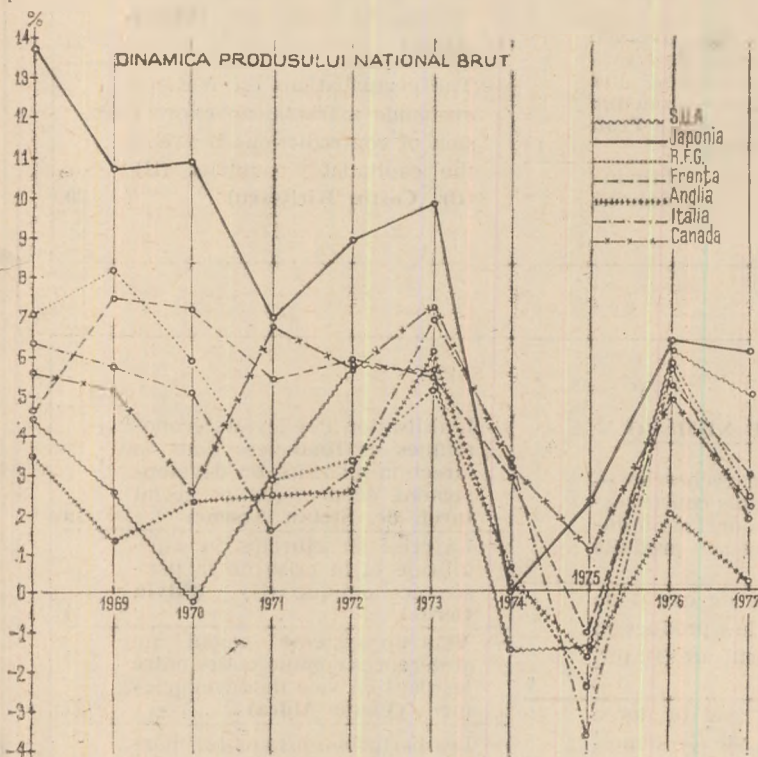
Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 21—25 VIII 1978, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 18 VIII 1978.

Apropiere... pe linia încetinirii

EVOLUȚIA din ultimul deceniu a economiilor naționale ale principalelor

sapte țări capitaliste industriale — evoluție reflectată prin dinamica produsului național brut (în prețurile anului 1977, la cursul mediu al dolarului, calculat de F.M.I.) — se caracterizează prin câteva trăsături comune.

După cum se vede din graficul alăturat, deși în perioada menționată asistăm la câteva sușuri și coborșuri ale curbelor reprezentând ritmul dezvoltării (care devine în 1975 chiar negativ pentru majoritatea acestor țări), orientarea generală este cea de încetinire a ritmului respectiv, tendința ascensională din cadrul etapelor succesive de „înviorare” a economiei fiind tot mai slabă. Totodată, începând din 1971 dispersia valorilor dinamicii creșterii se restrânge, amplitudinea decalajului dintre valorile extreme (ale Japoniei și Angliei) reducându-se la circa jumătate.

Economisirea materiilor prime: orientari și efecte

UNA din consecințele progresului tehnic — pe linia perfecționării proceselor tehnologice, a elaborării de materii prime și materiale cu caracteristici calitative superioare — o constituie reducerea consumurilor specifice în diferite domenii de activitate. Eficiența economică a acestei orientări este ilustrată, de pildă, de faptul că — la nivelul economiei U.R.S.S. — reducerea cu numai 1% a consumului de materii prime și materiale necesar pentru obținerea producției din întreaga țară echivalează cu creșterea venitului național cu 3—4 miliarde ruble.

O ramură industrială, în care această problemă prezintă o actualitate deosebită, o constituie construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor, deoarece aici ponderea cheltuielilor materiale în prețul de cost al producției ajunge pînă la 70%. În cadrul ei o soluție de perspectivă privind ridicarea eficienței la nivelul economiei naționale o oferă înlocuirea crescîndă a metalelor cu mase plastice. Aceasta, ținîndu-se seama de faptul că — după calculele economiștilor sovietici — pentru obținerea unui mc din metalele și masele plastice menționate mai jos este necesar să se prelucereze următoarele cantități de materie primă (în tone): la fontă — 12,6; la oțel — 10,2; la aluminiu — 15,5; la nichel — 396; la cupru — 895; la zinc — 282; la polietilenă — 1,2; la polipropilenă — 1,0; la rășinile fenol-formaldehidice — 3,2; la rășinile melamino-formaldehidice — 1,6.

Țările în curs de dezvoltare: decalajul educațional

ÎN POFIDA eforturilor desfășurate pe plan mondial pentru eradicarea analfabetismului, acest flagel manifestă o tendință de agravare, în esență în țările nesocialiste în curs de dezvoltare — estimează experții U.N.E.S.C.O. Deși — în cursul deceniului al șaptelea, de pildă — efectivul copiilor înscrși în școli primare din aceste țări a sporit într-un ritm mediu anual de 6%, către sfîrșitul deceniului cel mult 43% din numărul copiilor între 5 și 14 ani erau înscrși în aceste școli, ponderea menționată scăzînd la 37% în cazul țărilor cu un venit național pe locuitor sub 200 dolari pe an. Și mai redusă, comparativ cu situația din țările industrializate, este capacitatea de cuprindere a tineretului în învățămînt secundar și superior din țările în curs de dezvoltare.

Una din cauzele fundamentale ale situației menționate o constituie alocațiile insuficiente pentru acest domeniu de activitate: în condițiile decalajului pronunțat între nivelul venitului național din țările industrializate și cele în curs de dezvoltare, cheltuielile pentru învățămînt și educație reprezintă 5% din venit național în cazul celor dinții și doar 3% în cazul ultimelor. Se apreciază că, pe plan mondial, cheltuielile pentru învățămînt și educație depășesc

160 miliarde dolari, sumă din care doar 18% sînt cheltuite în țările în curs de dezvoltare, deși lor le revin 70% din populația globului.

R. P. D. Coreeană — intensificarea agriculturii

PROPUNÎNDU-ȘI să obțină în acest an o recoltă de cereale de 8,8 milioane de tone (față de 7 mil. tone în 1974, de pildă), poporul coreean desfășoară o amplă muncă pe linia „revoluției tehnice rurale”, avînd ca orientări fundamentale irigația, electrificarea, mecanizarea și chimizarea. Irigația culturilor de orez a fost realizată de mai mult timp, iar în prezent sînt în curs de încheiere lucrările de realizare a sistemului de irigații pe terenurile ocupate de alte culturi. Electrificarea zonelor rurale a fost încheiată, iar nivelul mecanizării poate fi exprimat prin faptul că la fiecare 100 de djeungbo (un djeungbo este egal cu aproximativ un hectar) revin 6 tractoare în zone de cîmpie și 5 tractoare în regiunile cu altitudine medie și înaltă, această înzestrare permițînd lărgirea continuă a cercului lucrărilor mecanizate.

În ceea ce privește progresele realizate în domeniul chimizării, pe fiecare djeungbo se răspîndesc (în medie) 1,3 tone de îngrășăminte chimice în cazul culturii orezului și 1,2 tone la cultura porumbului, cărora li se adaugă cantități considerabile de insecticide și erbicide.

Turismul: în căutare de formule noi

DOVEDINDU-SE foarte favorabil turismului în general, anul 1978 este martorul nu numai al unui mare număr de vilegiaturisti, ci și al dezvoltării

rii unor moduri noi (sau, dacă nu noi, cel puțin neglijate pînă acum) de petrecere a vacanței. Unul dintre acestea este navigația pe râurile interioare, în ambarcațiuni cu cușete. În Franța, de pildă, pe 7 000 km de cursuri de apă navigabile circulă 500 de asemenea nave de agrement, iar în Anglia, pe 2 000 km de râuri navigabile circulă 10 000 de astfel de ambarcațiuni. Această formă de turism în regiuni dintre cele mai pitorești a reușit să atragă și numeroși vizitatori străini.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării
Economice și Sociale. Institutul Central de
Cercetări Economice

SUMARUL NR. 35 DIN 1 SEPTEMBRIE 1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Accelerarea ritmului lucrărilor pe șantierul de construcții (Gh. Drăghici) 1
- Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico științifice
- În relația cercetare-producție, termene cit mai scurte de asimilare a noilor produse (Aurel Sandu) 2
- Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Ancheta „R.E.”
 - Funcționalitatea aprovizionării în întreprinderea industrială (II) (Bogdan Pădure, Petre Rotaru, Alexandru Blaga) 4
 - Metodologia de calcul a valorii producției nete în agricultură (dr. Ion Marian) 7
- O acțiune comercială amplă, cu multiple funcțiuni (I. Georgescu) 10
- Sporirea productivității muncii agricole, factor stimulator al creșterii economice generale (dr. Maria Stănescu) 11
- Creșterea duratei medii de viață — mărțurie pregnantă a bunăstării, a progresului economico-social al României socialiste (prof. dr. Vladimir Trebici) 13
- Cititorii au cuvântul 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Aplicarea metodei arborelui decizional în fundamentarea propunerilor de plan (Cristea Ioniță) 16

TEORII ● IDEI

- Folosirea pîrghiilor economice și financiare în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale (prof. dr. Ștefan Arsene) 19
- Procesul circular activ. În întreprinderile pentru industrializarea zahărului. Închiderea ciclului industrial, cale pentru sporirea producției nete (N. Botezatu) 22
- Școli — curente — economiști. Criza structurală a capitalismului și criza în gândirea economică (II). Neputința instrumentelor de intervenție în economie (Silviu Cerna) 24
- Fundamentarea științifică a amenajărilor turistice (Renato Iliescu) 26

ECONOMIE MONDIALĂ

- Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu — idei în acțiune
 - Spre un sistem global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare (Victor Aldea) 27
 - Perturbațiile pe piețele valutare occidentale — expresie a contradicțiilor dintre țările capitaliste (II) (dr. Costin Kirișescu) 29
- Tendințe ● conjuncturi 30
- Mondorama 31

În SUPLIMENTUL acestui număr: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Metode de conducere în sprijinul autogestunii.

IN THIS ISSUE

- The shortest possible terms for new products assimilation in the research-production relation (Aurel Sandu) 2
- The methodology of calculating the value of the net output in agriculture (I) (Dr. Ion Marian) 7
- The increase of the average lifespan, a conspicuous evidence of the well-being and socialist Romania's economic and social progress (II) Prof. Dr. Vladimir Trebici) 13
- The use of economic and financial levers in the planned management of the economic and social development (Prof. Dr. Ștefan Arsene) 19
- The structural crisis of capitalism and the crisis of the economic thinking (II) (Silviu Cerna) 24
- Towards a global system of trade preferences between the developing countries (Victor Aldea) 27
- The perturbations on Western exchange markets, an expression of contradictions between the capitalist countries (II) (Dr. Costin Kirișescu) 29

DANS LE NUMERO

- Dans la relation recherche — production, les plus courts termes possibles pour l'assimilation des nouveaux produits (Aurel Sandu) 2
- La méthodologie de calcul de la valeur de la production nette dans l'agriculture (I). (dr. Ion Marian) 7
- L'accroissement de la durée moyenne de la vie — témoignage éloquent du bien-être, du progrès économique et social de la Roumanie socialiste (prof. dr. Vladimir Trebici) 13
- L'utilisation des leviers économiques et financiers dans la direction planifiée du développement économique et social (prof. dr. Ștefan Arsene) 19
- La crise structurelle du capitalisme et la crise de la pensée économique (II) (Silviu Cerna) 24
- Vers un système global de préférences commerciales entre les pays en voie de développement (Victor Aldea) 27
- Les perturbations sur les marchés d'échanges occidentaux — expression des contradictions entre les pays capitalistes (II) (dr. Costin Kirișescu) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Внутри отношения исследование — производство, наиболее короткие сроки для внедрения новых изделий (Аурел Санду) 2
- Методология расчета стоимости чистой продукции в сельском хозяйстве (I) (др. Ион Мариан) 7
- Рост средней продолжительности жизни — веское свидетельство благосостояния, экономическо-социального прогресса социалистической Румынии (II) (проф. др. Владимир Требич) 13
- Использование экономических и финансовых рычагов в плановом руководстве экономическо-социального развития (I) (проф. др. Штефан Арсене) 19
- Структурный кризис капитализма и кризис экономической мысли (II) (Силвиу Черна) 24
- К глобальной системе торговых предпочтений между развивающимися странами (Виктор Алдея) 26
- Пертурбации на западных валютных рынках — выражение противоречий между капиталистическими странами (II) (др. Костин Кирішеску) 28

Redacția și administrația: Calca Dorobanților nr. 11-25, 71131 București, telefon 121369. Cont I.S.I.A.P., nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scintell”.

ASIGURAREA AUTOTURISMELOR

Pentru riscurile cu care este confruntat omul de la volan, este necesar să se creeze și mijloace eficiente de contracarare a urmărilor acestora. Unul din aceste mijloace, care totdeauna trebuie să existe înaintea neprevăzutului, este și asigurarea.

Pentru ca proprietarii de autoturisme să poată beneficia de despăgubiri de asigurare pentru pagubele la propriul autoturism, care nu sînt acoperite prin asigurarea de răspundere civilă auto, este necesar să încheie la ADAS o asigurare facultativă auto pentru avarii (casco), în baza căreia ADAS plătește despăgubiri în următoarele cazuri:

a) Autoturismul a fost avariat datorită faptului că în timpul circulației s-a ciocnit, s-a lovit sau izbit:

— din culpa conducătorului auto respectiv, cu un alt autovehicul sau cu orice alt fel de vehicul;

— de orice corpuri mobile și imobile aflate în afara autoturismului asigurat, ori a fost avariat de corpuri mobile din interiorul autoturismului.

b) Autoturismul a fost avariat ca urmare a faptului că în timpul circulației a derapat, s-a răsturnat, a căzut în șanț sau în prăpastie, ori în apă sau a fost lovit de orice corpuri, cum ar fi copaci, blocuri de gheață sau de zăpadă, pietre etc.

c) Autoturismul aflat în circulație sau în staționare a fost avariat de un autovehicul neidentificat.

d) Autoturismul aflat în circulație sau în staționare a fost avariat ca urmare a ciocnirii, izbirii, lovirii sau zgîrierii fie de vehicule necuprinse în asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, fie de pietoni, ori prin căderea pe autoturism a unor corpuri.

e) Autoturismul aflat în circulație a fost avariat datorită ciocnirii răsturnării, derapării etc. ca urmare a defectării unor piese ale acestuia.

f) Autoturismul a fost avariat ca urmare a:

— incendierii lui ori a clădirii în care se afla garat;

— exploziei, urmată sau neurmată de incendiu, inclusiv exploziei rezervorului de carburanți sau a rezervorului de aer comprimat;

— trăsnetului, urmat sau neurmat de incendiu;

— inundației, care poate produce pagube și prin acoperirea cu un strat de apă a locului unde se afla garat sau parcat;

— altor calamități naturale, cum ar fi: ploaia torențială, grindina, furtuna, uraganul, prăbușirea de teren etc., care pot produce pagube direct autoturismului sau indirect prin dărimarea acoperișului unei construcții pe acel autoturism etc.

g) Autoturismul sau părți componente ori piese ale acestuia au fost furate ori s-au produs autoturismului pagube de orice fel ca urmare a furtului sau tentativei de furt al acestuia, al unor părți componente sau piese ori al unor accesorii montate la autoturism.

La asigurarea facultativă pentru avarii (casco), pe lângă cazurile arătate mai sus, ADAS mai acordă despăgubiri și pentru:

— cheltuielile de transport al autoturismului la atelierul de reparații cel mai apropiat de locul accidentului, care poate face reparația sau la locul cel mai apropiat de adăpostire a autoturismului, dacă acesta nu poate fi deplasat prin forță proprie;

— avarierile autoturismului prilejuite de măsurile luate în timpul producerii evenimentului asigurat, pentru salvarea autoturismului sau a construcției în care se afla acesta, precum și cheltuielile făcute în vederea limitării pagubelor, dacă acestea au fost necesare în urma unor avarii produse de cauze cuprinse în asigurare.

Primele de asigurare, adică sumele ce trebuie plătite drept cost al asigurării, sînt diferențiate în funcție de capacitatea cilindrică a autoturismelor. De exemplu, pentru un autoturism „Dacia 1300” prima anuală este de 1 980 de lei.

La primele de asigurare se acordă reduceri de:

— 10%, dacă asigurarea se încheie direct la unitatea ADAS;

— 15% pînă la 40%, în funcție de vechimea neîntreruptă în asigurare, dacă nu s-au plătit ori nu se datorează despăgubiri în baza asigurării contractate.

Astfel, în cazurile în care sînt cumulativ îndeplinite condi-

țiile menționate pentru acordarea reducerilor respective, pentru un autoturism „Dacia 1300” în loc de 1 980 de lei se plătește în primul an de asigurare 1 782 lei, în al doilea an 1 515 lei, în al treilea an 1 337 lei, în al patrulea an 1 158 de lei, în al cincilea an și următorii 1 069 de lei.

De reținut este și faptul că în baza contractului de asigurare se acordă asigurătorilor și alte avantaje privind:

● plata primelor anuale de asigurare în 3, 4 și 7 rate, iar în cazul reînnoirilor de contracte în 10 rate subanuale;

● repararea, cu prioritate, la atelierele de reparații a autoturismelor asigurate și fără obligația unor plăți prealabile către acestea, întrucît contravaloarea devizului de reparație se achită, de către ADAS, direct atelierului respectiv;

● beneficierea, în continuare, după obținerea despăgubirilor cuvenite, de înlesnirea privind plata în rate a primelor anuale de asigurare.

Prezentînd unele din situațiile ce pot surveni evenimente generatoare de pagube, precum și condițiile avantajoase în care se încheie asigurarea facultativă pentru avarii (casco), ADAS își face o datorie arătînd că această asigurare este necesară oricărui deținător de autoturism chiar și în condițiile existenței asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto.

Dacă există contractată asigurarea facultativă pentru avarii (casco), se poate contracta, suplimentar, asigurarea pentru pagubele produse autoturismului condus de altă persoană decît asiguratul sau rude ale acestuia, plătindu-se 25% din prima prevăzută la asigurarea pentru avarii (casco), beneficiindu-se și în cazul acestei asigurări de reducerile progresive de prime.

Asigurarea pentru avarii (casco) este cea mai completă asigurare pentru automobiliști.

Pentru a satisface cele mai variate cerințe de acoperire prin asigurare a situațiilor neprevăzute ce se pot produce în timpul în care se utilizează autoturismele, precum și pentru acoperirea numai a unor categorii de pagube, cu reducerea corespunzătoare a primelor de asigurare, la dispoziția deținătorilor de autoturisme au fost puse și alte feluri de asigurări auto:

— **Asigurarea autoturismelor pentru pagubele produse ca urmare a accidentelor de circulație**, care se încheie pentru acoperirea cazurilor de pagube enumerate la lit. a-e și g, inclusiv a pagubelor de incendiu dacă acestea au fost provocate ca urmare a producerii situațiilor specificate la lit. a-e, la care prima de asigurare este de numai 80% din suma prevăzută la asigurarea pentru avarii (casco).

— **Asigurarea autoturismelor pentru pagubele produse de incendiu și calamități**, care se încheie pentru acoperirea cazurilor de pagube enumerate la lit. f, la care prima de asigurare este de numai 20% din suma prevăzută la asigurarea pentru avarii (casco).

— **Asigurarea autovehiculelor pentru furt**, care se încheie pentru acoperirea cazurilor de pagube specificate la lit. g, la care prima de asigurare este de numai 20% din suma prevăzută la asigurarea pentru avarii (casco).

La toate aceste feluri de asigurări, asigurații beneficiază de toate reducerile și avantajele ce sînt prevăzute la asigurarea pentru avarii (casco).

Toate asigurările prezentate se pot încheia și cu o primă de asigurare redusă cu 15%, 20% sau 30%, situații în care din despăgubirile stabilite pentru fiecare caz de pagubă se scade, corespunzător reducerii primei de asigurare, 10%, 15% respectiv 25%, dar cel puțin 500 de lei; pagubele pînă la 500 de lei nu se despăgubesc.

— **Asigurarea de accidente a conducătorilor de autoturisme și a altor persoane aflate în autoturisme**, care se încheie independent de faptul dacă a fost sau nu încheiată o asigurare pentru avarii (casco) și acoperă, în limita numărului legal de locuri admis la transport, consecințele (urmările) accidentelor întimplante persoanelor (nenominalizate) aflate în autoturism, inclusiv în timpul utilizării autoturismelor la concursuri, întreceri sau antrenamente pentru acestea.

Sumele asigurate, de pînă la 30 000 de lei de fiecare persoană, se plătesc, de către ADAS, independent de despăgubirile ce se acordă în baza asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto sau a altor asigurări facultative.

Primele anuale de asigurare de 80 de lei, respectiv 160 de lei sau 240 de lei (corespunzătoare, după caz, unei sume asigurate de 10 000 de lei, respectiv de 20 000 de lei sau 30 000 de lei, de fiecare persoană aflată în autoturism) se pot plăti și în rate, la asigurările auto pentru avarii (casco).

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă recomandăm să vă adresați responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare, filialelor A.C.R. sau direct, oricărui unități ADAS.

VIZITAȚI UNITĂȚILE TURISTICE ALE COOPERĂȚIEI DE CONSUM

● Hanul „DEALUL VIILOR“ din județul Mureș, în zona de agrement a orașului Tîrgu Mureș, pe șoseaua spre Brașov (foto 1).

● Hotelul „OCNA ȘUGATAG“ din stațiunea balneară cu același nume, în județul Maramureș.

● Cabana „FÎNTINIȚA HAIDUCULUI“, lângă Avrig, pe șoseaua națională Sibiu — Brașov km 18.

1. Hanul „DEALUL VIILOR“

Hanurile, hotelurile, cabanele și popasurile turistice ale cooperației de consum, amplasate în toate județele țării, în cele mai pitorești locuri, vă oferă condiții optime de găzduire.

● Hanul „TOPOLOGU“ din județul Vilcea, pe drumul național Pittești — Rîmnicu-Vilcea (foto 2).

2. Hanul „TOPOLOGU“